

Jan Buisman, schrijver

Als we van een rasechte Schagenaar spreken bedoelen wij Jan Buisman, iemand die zijn woonplaats door en door kent en naar buiten draagt. Een leven met een bonte afwisseling, als 16 jarige jongen trad hij al op als voordrachtskunstenaar op feestjes en op kermis. In 1927 had hij in samenwerking met "Lycargus" de eerste Schager-revue welke jarenlang steeds volle zalen trok in het Noord-Hollands Koffiehuis van de familie J. Schenk.

Tot voor de oorlog trad hij in vele plaatsen op in West-Friesland in z'n eentje na de pauze van diverse ver.: alles op de fiets met z'n koffertje achterop, daar tussen door werkte hij bij z'n vader die een tuinderij had.

Na de oorlog vormde hij een eigen gezelschap onder de naam "Maartje en Jan Buisman" en reisden ze door heel ons land. Ook werkten ze in die jaren mee aan diverse radio programma's als "De Klok heit negen" - "Bonte Dinsdagavond-trein" e.a.

Lia Belmer en Dolf Driessen eveneens de heer en mevr. de Vries hebben jarenlang deel uitgemaakt van zijn gezelschap. Na 40 jaar als beroepsartiest hebben gewerkt schreef hij jaren lang een rubriek "Op klompen door Schagen".

Zijn 3de boek heeft de vorm van het Schagen van heden met steeds weer het terug kijken op voorheen. Vooral de vele 10 tallen foto's zullen weer veel herinneringen oproepen. Al met al een boek wat tot in de lengte der dagen z'n waarde zal behouden.

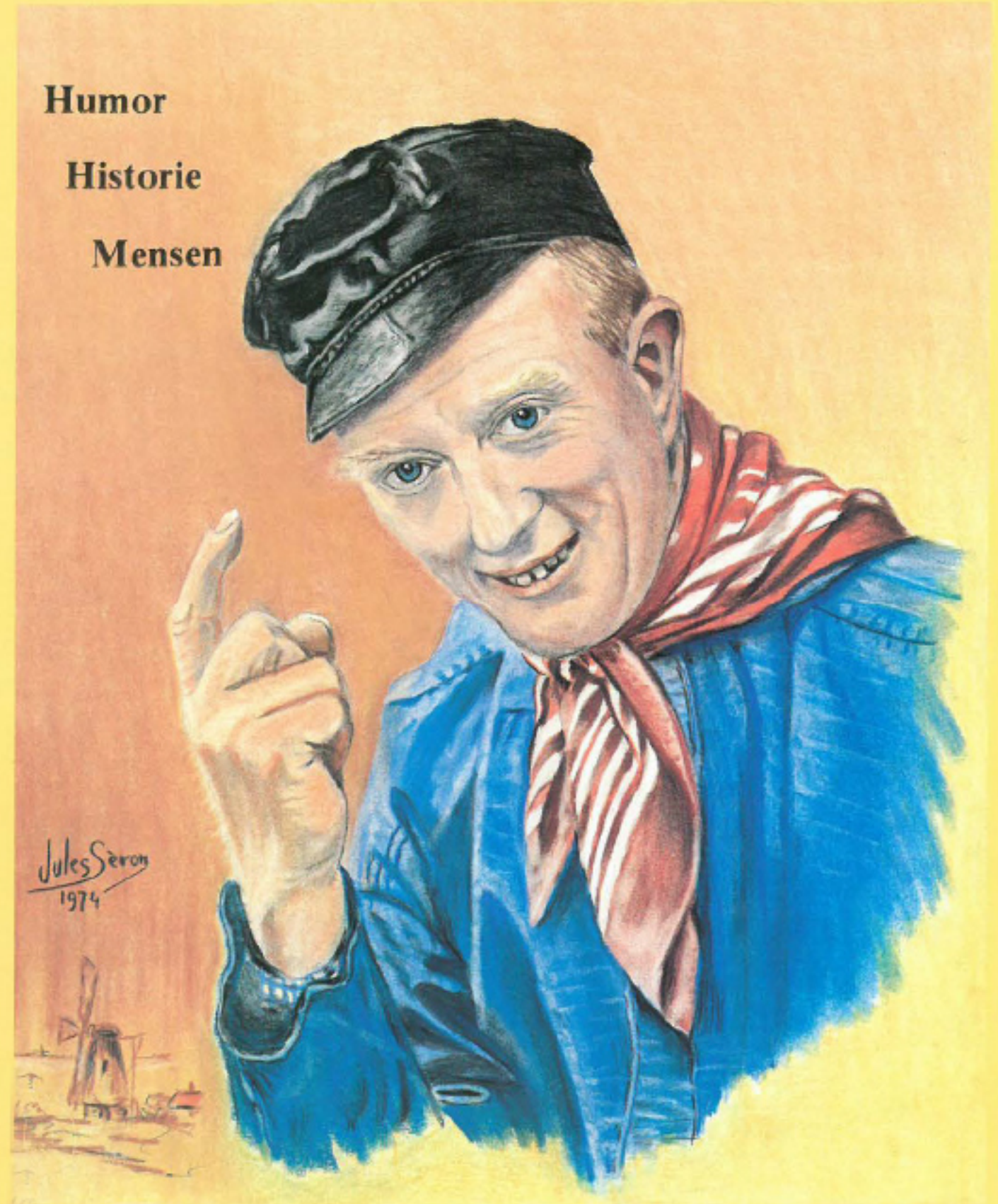
De uitgever.

Op klompen door Schagen

Humor

Historie

Mensen

Op klompen door Schagen

Jan Buisman

Jan Buisman

Op klompen
door Schagen

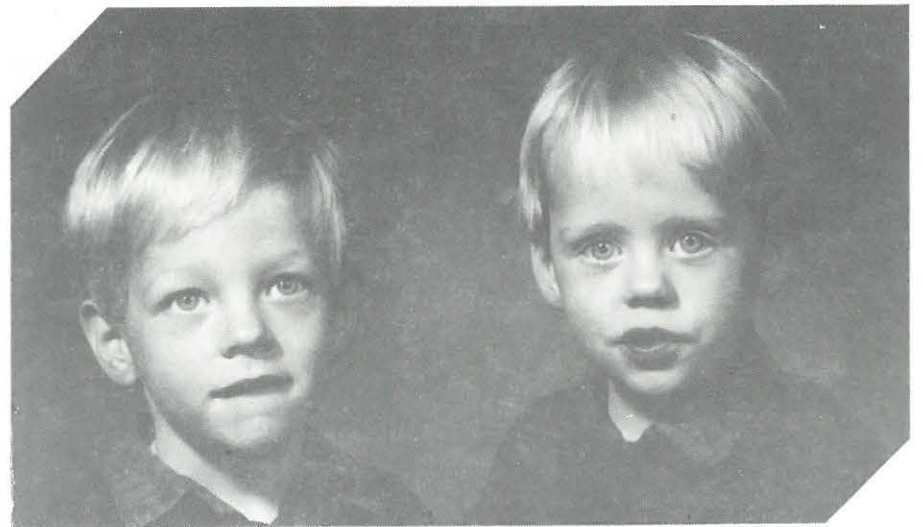
Op klompen door Schagen

1881

Op klompen door Schagen

Deel 3

*Opgedragen aan mijn kleinkinderen
Irene, John en Mariska*

Inhoudsopgave

Titelblad	1
Inhoudsopgave	3
Voorwoord	4
Teken nooit iets als je bril beslagen is	5
Wacht tot het rode licht gedooft is	8
Kermis	11
Streune	15
Hutspot	19
Van "Bulloper" tot kunstschilder	
Jan Koning legde veel historie op linnen vast	22
Een sners van de flens	27
Effies kaike	30
S.O.S.	
Schrijven over Schagenaars	33
Op vrijersvoeten	37
Langpotemigge en nog iets	41
Laat de boere maar danse zegt Piet Schaatsenberg	
En nog wat andere leuke dingen?	44
Over de Paasveetentoonstelling en nog wat....	47
Een rondje om de Wiel	
En nog wat!	51
Streune 2	54
Langs m'n neus weg	57
Wat is humor?	61
Herinneringen	64
Van dut en van dat en het carnaval	68
Streune 3	72
D'r is puur veranderd	75
Rond Kerstmis	78
Van dit en dat en duizend jaar	81
Meester, ik moet zo nodig	86
Waar de breede molenwieken	
Door den wind met sneller spoed	
In de lucht haar baan beschrijven,	
Is het einde van de Loet	89
Een 60 jarig jubileum	91
Over Klaas Bos en de dubbele moord op de Gracht	97
Lied v.d. vreeselijke Misdaad te Schagen	102

Voorwoord

In 1977 verscheen tot veler blijde verrassing het boek "Op klompen door Schagen". Onder deze titel waren eerder een 16 tal artikelen verschenen in Onze Krant. De uitgave was een groot succes.

De schrijver was nog lang niet uitgeschreven. In 1978 verscheen - over hetzelfde onderwerp - zijn tweede boek. De titel was: "Ouwe koeien uit sloot halen". Het aantal artikelen was toegenomen tot 24.

En toen werd het stiller. Er verscheen nog wel af en toe een bijdrage in de krant, maar niet meer zo geregeld. De heer Buisman werd ook een jaartje ouder. Dat was overigens niet te merken aan de kwaliteit van zijn werk. De verhalen bleven interessant. Of, zoals ik in het voorwoord van het eerste boek schreef, "een smeug verhaal, vol volkse humor".

Tot mijn verrassing kreeg ik nu weer een briefje van de heer Buisman om een voorwoord te schrijven voor dit boek. Hij schreef mij, dat dit wel zijn laatste boek zal zijn. Jammer, maar gezien zijn leeftijd niet onwaarschijnlijk. Wel een reden voor mij om graag aan zijn verzoek te voldoen.

De heer Buisman is er in geslaagd ons via deze boeken een goed inzicht te geven in het Schagen van zijn jeugd. We lezen, hoe de mensen woonden, werkten en leefden. Uit de vele foto's van de gebroeders Niestadt krijgen we tevens een beeld van Schagen in die tijd.

Belangrijk is daarbij, dat alles dan ook nog geschreven is in een stijl en op een wijze, die uitnodigt tot lezen. En wie niet zo erg van lezen houdt, zal toch nog blij zijn met de vele foto's, die alles op een fijne manier verlevendigen en verduidelijken.

Als dit zijn laatste boek is - wie weet, wat er nog gebeurt; hij is gelukkig nog zeer vitaal - wensen we de heer Buisman toe, dat dit boek door velen gekocht en gelezen zal worden.

H. de Wilde
oud-burgemeester
van Schagen.

Teken nooit iets als je bril beslagen is

Op klompen door Schagen

Mijn grootvader zei dat al dik zestig jaar geleden, alleen op zijn manier. "M'n jongen nooit je naam ergens onder zetten, als je bril beslagen is". En hij zal deze waarheid als een koe ook wel van een ander gehoord hebben.

Dat is hetzelfde met moppen die je artiesten op de T.V. wel eens hoort vertellen. Zo oud, dat je vermoedt dat Floris de Vijfde hem onder het broodeten al eens verteld heb, en dat hindert ook niets, een nieuw jasje kan hem best doen slagen. Opa was ook een grootmeester in het vertellen, hij maakte er een verhaaltje van, hier is nog zo'n mooie: Ze zeggen..... dat het om de Oost beurt is, of het nou Wadway was of Andijk, dat weet ik niet meer. Maar late we de man maar Klaas Vlaar noeme. Hij had een Herreberg met een ouwe inrijstal die hij ombouwd had als winkel waar hij van alles verkocht. Boskippe, spantouwen, spenezalf en de duvel en z'n ouwe moer. Klaas zei altijd, Albert Heijn is ok klein begonnen, dus waarom ik niet. Zo had hij een partij bierglaze kocht in doosies van zes bij mekaar.

Hij had een paar glaze op de toonbank zet en een briefie er bij, twintig cent per stuk en per doos een gulden.

Hij had er zelf een drol voor geven maar dat gaat niemand wat an. Afie Veuger zag ze staan en docht, mijn glaze bennen zo wat versleten en hoekies er uit, ik most maar zo'n doosie koope. Niet dat er bier in huis kwam, maar de jongens dronken melk of karremelk. Zij naar huis en zette het doosie op tafel (verkeerd om) en maakte het open. Verrek zei Afie die glaze benne van boven dicht. Zij op hoge biene naar Klaas Vlaar. Ze zette het op de toonbank en zei pisaaidig: je heb je lillek late bezodemietere, deuze glaze bennen allegaar van boven dicht, Klaas krabbelde achter z'n oor en zei: Vrouw Veuger je heb gelijk en naidig trok hij een glas uit het doosie. En moet je zien, er zit genies een bodem in. Maar je krijg je gulden terug hoor.

Maar terug naar de werkelijkheid.

Het begint op ons tuincentrum even loperig te worden, maar de ene dag ken het vessie uit en de andere dag kijk je of je de polsies nog bij je heb.

Vandaag is het "Polsies" dag, dus niet zo druk. Ik zit in "de Schager" te lezen en las dat de aanvoer van "Nuka's" wat terug gelopen was. Mense ik lieg er niet om en je mag me doodslaan als ik het wist. "Nuka's" las ik verder, zijn nuchtere kalveren, effies verder stond scheure is aso, wat dan asociaal zou betekenen. Nog effies en er staat in de krant dat Klaas de Boer de nestor van onze politie een "droke" heeft bekeurd, wat dan een dronke kerel zou betekenen.

Trouwens ik heb me nog nijdig ook gemaakt op een kerel die mij moest vertellen dat Willem van Westen failliet was (wat trouwens uitvoerig al lang in de krant heeft gestaan). Maar het klinkt nou net of hij er in groeide om iemand z'n tegenslag. Toen werd ik pisaaidig want ik gun niemand beroerdigheid en vooral Willem niet. Zo kan ik er nog wel een paar op noeme. Willem is z'n eerste klussie bij ons begonnen samen met Van Lint, het afdak naast de kassen, jaren terug en lui is hij om de donder nooit geweest, in tegendeel, en altijd mens gebleven. Ik vroeg, krijg jij dan geld van hem. Nee, ik niet, nou waar bemoei je dan mee, heb ik gezegd.

Een ouderwets Boelhuis in de omgeving van Schagen.

Toen keek hij nijdig en liep de winkel uit, ik vermoed dat ik wel een klant kwijt ben, nou voor die een ander.

En dan denk ik wel eens aan de Boelhuizen van vroeger, want deze hadden ook dikwijls een tragische achtergrond. Vaak waren het kleine boertjes of bouwertjes, waarvan de boel onder hun kont vandaan werden verkocht. En vaak harde werkers, die zolang mogelijk als kleine zelfstandige het hoofd boven water hielden. Totdat de geldschiet in de gaten kreeg dat als hij nog langer wachtte "hij geen nagels meer zou hebben om z'n gat te krabbe" zoals de uitdrukking in die tijd gold. De oorzaak was veelal producten die geen stuiver opbrachten, slechte oogst of ziek en zeer soms was men alleen verzekerd bij bijv.: "Help U zelf" en dan kon je zondagmorgen een gulden of zes-zeven halen bij de penningmeester. Mijn vader heeft ook op het randje gestaan, en ik moest als kleine jongen de centen halen bij Vlaskamp op het Laantje en in het klompehossie werd ik uitbetaald. Natuurlijk waren er ook boelhuizen wegens het beëindigen van het bedrijf, of er was geen opvolger of de zoon had voor iets anders gekozen. Jaren geleden had ik een liedje op m'n repertoire staan dat nu een smartlap zou kunnen zijn, maar wel tekenend voor die tijd:

't Is Boelhuis

't Is Boelhuis op het erfie van Japie van Gert
ze kome met karre en sjeze.

Wat hewwe ze lol en wat hewwe ze skik
ze schreeuwe om d' hoogste weze.

De afslager hamert; hei zet er zes in,
laat zien dat je kirrel durf hete
en Japie van Gert zit stil in een hoek
er wordt met z'n spulle raar smeten.

Hij heb hard ploeterd dag en nacht.
Er was veul ziek en zeer,
z'n kapitaaltje was er deur
hij hield zijn spul niet meer.
Nou bied men op z'n maaimachien,
de mooie meubeltjes van Trien.
't Is Boelhuis, men lacht want de wereld is wreed
en doet graag z'n voordeel met andermans leed.

De maaimachine wordt uit het baiboetje haald,
de liefhebbers kijke en glure.
De stroohalmen steken nog tussen het wiel
ze spreke van vlijtige uren.
De harken, de widders 't krijgt alles een beurt,
ze gaan met de spulle ant sjouwe,
maar 't kassie van Opoe staat veilig bij buur
dat had Gert nog op kenne houwe.

Vanochtend is Trien al naar moeder toe gaan,
ze kont op 't Boelhuis niet blijve.
Gaan jij maar, zei Japie, ik blijf wel allien,
allien bij die kirrels en wijve
die vechtte en schreeuwe om wat hij bezat.
Der gaan nou z'n handwerk, z'n rommel.
Voor 't Boelhuis was hij een zelfstandige boer,
na 't Boelhuis een skoreme drommel.

Ik zat weer te streune in m'n papieren en vond dit liedje wat Jac Broersen voor mij schreef en ook nog een foto van 'n ouderwets boelhuis, en nog een foto van precies zestig jaar geleden van m'n zelf in een revue in 't Noord Hollands Koffiehuis, waar blijft de tijd.

Jan Buisman met geit en danseressen in z'n revue in het N.H. Koffiehuis.

Wacht tot het rode licht gedoofd is

Op klompen door Schagen

De spoorwegovergang bij de Hoep is dikwijls een ontmoetingspunt voor jongelui. Sommigen wachten op elkander om later gezamenlijk de reis naar huis te nemen. Ook nemen jongens afscheid van een meisje dat buiten de gemeente woont, soms giechelend en dikwijls ook teder met een slik over de wang. Weer anderen zijn zo intens bezig dat ze alles om zich heen vergeten en langdurig "de zuignappen" op elkander houden. Ik zal ze maar Piet en Alie noemen. Al een paar weken bracht hij Alie steevast en ook "stevigvast" tot aan de spoorbomen, en plotseling zag ik een andere Piet afscheid nemen van Alie. Toen de eerste Piet later op ons Tuincentrum kwam om even een fietspomp te lenen vroeg ik hem hoe het met Alie ging. Hij antwoordde: "O, daar ben ik op uitgekeken". Ik dacht, hé, dat hoor je meer tegenwoordig, het is helemaal een modeverschijnsel. Voor groot en klein, jong en oud, daar raak je niet op uitgekeken. Samenwoning is ook zo'n uitdrukking, voorheen "Hokken" genoemd. Misschien nog niet zo gek want als je dan op elkander uitgekeken bent, kan je weer naar iets anders uitkijken.

Dagelijks gebeurt dit bij de spoorbomen: men staat voor de zakkende bomen en kan bijna niet wachten tot ze weer stijgen. Laatst stond een jongen al aan de spoorbomen te tillen toen de trein nog nauwelijks gepasseerd was.

Een oudere heer, op het bekende bord wijzend vroeg: kan je niet lezen. "Welja", zei hij daar staat: Wacht Tot Mijn Rooie Nicht Verloofd is en ik heb geen nicht en helemaal geen rooie. En weg was-ie.

Vroeger stond daar het spoorhuisje van Willem Dekker. Moeder Dekker bediende met de hand de zware spoorbomen, met cape en zuidwester op. Als het mistig was, liet ze je een hele poos wachten en terecht want toen had je loslopende koppels koeien en schapen voor de markt of een weide. Bij de Nesdijk deed vrouw Van de Oord hetzelfde. Jaren geleden is die bewaakte overweg opgeheven en kwam er knipperlicht. Historisch is het verhaal van ouwe Jan Sneekes die een oplossing had voor die onbewaakte overweg.

Het spoorhuisje van Willem Dekker, zwaar beschadigd als gevolg van de beschieting.

Hij gaf de NS de raad de oude spoorbomen vast te maken aan de locomotief en volgens Jan waren de spoorbomen gesloten voor de trein kwam!!! De spoorbomen geven mij wel inspiratie. Jaren terug kwam een nog al "kneertege" boerenman op de tuin om bomen. Ze moesten hard groeien en niet te duur zijn. Je noemt dan soorten als zwarte els en populieren maar niks deugde of was te duur. En hij had er maar over dat ze hard moeten groeien. Toen heb ik gezegd: dan moet je spoorbomen planten, die zijn in één minuut vijf meter hoog. Hij had geen gevoel voor humor, want hij antwoordde alleen: "Barst, hou je soort voor de gek!" Hij heeft ergens anders bomen gekocht. Een paar jaar geleden heeft hij ze omgezaagd, want ze namen te veel zon weg.

DE HOEP.

En nu de Hoep in, ook een van de oudste invalswegen van Schagen. Het mist de bekroning van een gracht die de Loet en 't Noord wel bezaten.

Ook in de Hoep is veel veranderd. Vooral het eerste gedeelte, na het bombardement op de munitietrein, alweer dik veertig jaar geleden. Tien gezinnen raakten dakloos en de ramp veranderde totaal het rechter gedeelte van de Hoep.

Evenals op de Loet vond je daar winkels als een kleermaker, brandstofhandel, bakker en sigarenwinkel maar ook de oude gasfabriek en wasserij "de Leley". De villa die er nog staat (het vroegere PEN-gebouw) werd in 1869 gebouwd voor Sjoerd Boritius van Loen, een schatrijke tabaksplanter en droeg de naam "Villa Havana". In de oorlogsjaren woonde daar mr.dr. J. Buis-kool en sprak men in de volksmond van villa de "Arendshof".

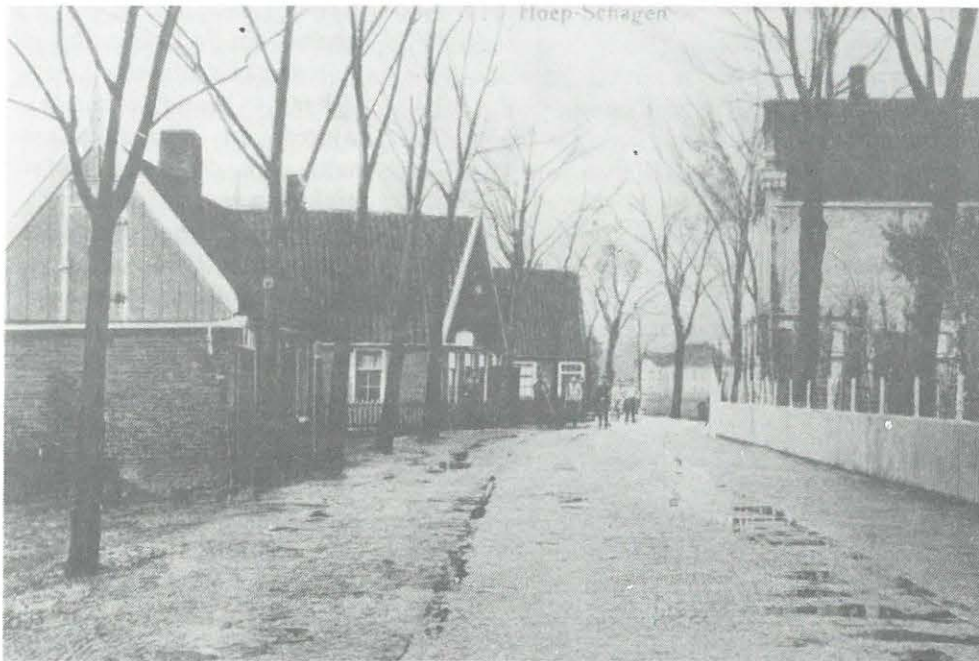
Arend Schoorl, een vrijgezelle boer van het Noord was "puur in de war" geweest met de belastingen mr. Jan heeft hem succesvol verdedigd.

Het café van Neeltje Oudshoorn-Floor, na de beschieting.

Boze tongen beweerden dat hij de villa eraan overgehouden heeft. Ook waren er twee café's in de Hoep, vlak voor ons tuincentrum. Ze zijn door het bombardement verdwenen. Het bekendste was wel het café van Neeltje Oudshoorn-Floor, de moeder van de veel te vroeg overleden Jan Oudshoorn, nu nog het grote aannemersbedrijf Oudshoorn. Het andere café was van Koos Dignum, met bij beide de wc over het slootje voor onze tuin. Als het in het slootje "plonsde", vlogen de eenden uit de spoorloot op het "aas" af. Ook had je er het kerkje van dominee Boeke, het z.g. fijne kerkje. Een houten gebouw achter de pastorie nu naast de polder Schagen. De dominee was een prachtige kerel en gaf ook les in houtsnijden. Ik heb er ook nog les gehad.

's Winters stond er soms het ijs op het plankje! Wij hebben er nu rechttegenover weer een kerkje bij in de aula op de laan van het kerkhof. Vanaf de bouw ergens al een overbodig gebouw, men was al bezig met het crematorium. Nu heeft men het verhuurd aan een of ander kerkgenootschap.

Let wel, ik heb niets maar dan ook totaal niets tegen deze mensen. Maar hun muzikale omlijsting met slagwerk en dergelijke instrumenten doen bij het oude vrouwtje dat een bosje bloemen naar het graf van haar man brengt wel wat vreemd aan. Alleen de horizontale bewoners even naar achteren reageren niet!

Het oude gedeelte van de Hoep, dat door de beschieting van de munitietrein is verdwenen. Rechts het "heerenhuis" van Nobel.

Zo, ik zal m'n klompen thuisbrengen.

Kermis

Op klompen door Schagen

Ziezo, we hebben de kermis weer achter de rug en rond de markt is de rust van alle dag weer gekeerd. Ik ben er een paar keer langs gelopen en mijn indruk is dat tijdelijke en rondwonende ondernemers wel tevreden zullen zijn. Voor mij liep een vader en moeder met een paar kinderen en hoorde ik vader zeggen; "Verdorie, je ben met de kinderen anders een zoot geld kwijt". In gedachten gaf ik hem groot gelijk, want mijn kleinzoon had gevraagd: opa neem je voor mij een "lang vissie" mee, waar hij gerookte paling mee bedoelt. Dus wat doe je dan, je neem een pondje paling mee..... Dat is dan eenentwintig gulden vijftig cent zie die mevrouw. Het was of Ester de Boer van Rijk (Kniertje) achter mij stond en ik haar hoorde zeggen: "De vis wordt duur betaald".

Maar ja, tegenwoordig verschiet je nergens meer van en de enige manier is dat ik de "afrikaantjes" een dubbeltje duurder maak. Maar ja, je mocht wel afrikaantjes hebben.

Nu ik het toch over afrikaantjes heb; het is al ruim 20 jaar geleden dat de kroonprins geboren werd. Ik had een mooie partij perkgoed en langs het pad zette ik eerst een partij oranje afrikanen, daarnaast blauwe, rode en witte petunia's, vlijtig liesje en lobelia's en dan weer van dezelfde afrikanen aan de andere kant. Bij de eerste vooraan zette ik een bord Prins Alexander Afrikanen 20 cent (hij was nog nauwelijks van de streng af) en bij de andere (dezelfde) een bord 15 cent. U kan mij geloven of niet, maar iedereen moest Alexander-afrikanen hebben!!!

Ik heb dit èèn middag gedaan, toen kostte alles weer 15 cent.

Maar ik had het over de kermis. Het zit hem natuurlijk in de leeftijd, maar de sfeer was toch heel, heel anders. De jeugd mag zeggen dat is ouwemannenpraat, maar nu is het alle dagen kermis en vroeger een evenement waar je naar toe leefde en nu word je geleefd. Ik hoor wel eens jonge mensen zeggen: de week vliegt om, maar ze duren net zo lang als vroeger, maar we worden nu dagelijks met de neus op het wereldgebeuren gedrukt. Als bijvoorbeeld vroeger Jacoba van Beieren een keer "in de fout" gegaan zou hebben, hoorde niemand daar iets van, maar als de buurman uit de straat wat dicht bij een buurvrouw staat, fluistert men al over een verhouding, terwijl er verhoudingsgewijs niets aan de hand is.

Maar nu naar de kermis van vroeger.

Wie het lezen wil graag, en wie geen tijd heeft, even goede vrienden. De kermis-attracties arriveerden vroeger per trein of schip. Op de oude "veelading" aan de Hoep loste een speciale kermistrein de stoomcarrousel van "Jan Vier". De sleperspaarden van Tijssen uit Den Helder moesten de wagens naar de markt brengen. Voor de locomobielen waren acht paarden nodig om die op de plaats van bestemming te brengen, en de zware wagens met wielen met ijzeren banden hebben vaak de bestrating van de gracht zwaar beschadigd.

De opbouw van de kermis was voor ons al een feest apart als je blokken hout aan mocht sjouwen voor de opbouw. Je vergaapte je aan de luxe salonwagen met spiegels en geslepen glas. Het front met de steigerende paarden, de beschildering met Romeinse wagenrennen, de mevrouw in de beeldhouwde kassa.

Willem Wit zoon van Cees met z'n ijscowagen 2 en 3 cent. Achter de kas veldwachter Abma, de éénpersoons politiemacht van Schagen.

Het orgel en niet te vergeten de man met het wandelstokje met hoge hoed, pandjas en streepjes broek en slobkousen, vaak met een prachtige Keizer Wilhelm-snor die de mensen de carousel in moest praten.

In die tijd waren er nog geen microfoons, maar het gaf een sfeer, want even verder trachtte een ander te overtreffen. Achter Peetoom bouwde Han Benema zijn danspalais. Als Benema in de kermisstemming kwam, klonk de aanmoedingsroep "Hub Benema". Zo groot als Schagen nu is geworden, zo klein is de kermis van nu vergeleken bij vroeger. De Gracht met z'n vele, vele kramen met speelgoed, kaneelstokken, noga, koekhappen bij Piet Mul en van het afval van de koek kon je voor één cent een draai geven en was je winnaar als de pijl voor jou tot stilstand kwam. Palingkramen, en vele eenvoudige attracties als ballen gooien, touwtje trekken, schieten, enz. enz.

Afgewisseld door straat-artiesten als boeienkoningen, liedjeszangers met boekjes. Helderziende, de man met z'n blikken neusfluitje met koffergrammofoon tot voorbij de bioscoop een bonte rij van spullen. Het Hupfielt orgel bij Piet Bontjes, afgewisseld met muziek van de drie musketiers of de Heesbeentjes. Bij het begin der Molenstraat stond de bioscoop van Schinkel uit Purmerend, die bracht de eerste sprekende film met Al Jonson met het liedje "Sony Boy", een belevenis! Voordien bij de stomme film was een explicateur die tussen de rijen in liep en het verhaal vertelde.

Eerst Smulders en later Alberts Boelens uit Den Helder. Wist u dat de eerste Schager bioscoop in de Landbouwstraat stond, het tegenwoordige kerkgebouw Bethel.

Schagens eerste bioscoop in de Landbouwstraat.

Ook op de Laan stonden de kermispullen als de houten cabaret-tent van "Rosellie". Naast de sigarenwinkel van Mijnderd Suurbal nu Beers. Mijnderd heette eigenlijk Roggeveen, maar de volksmond sprak altijd van Mijnderd Suurbal en vaak onbewust.

Waar is ook het verhaal van een reiziger in "De Gouden Engel" die vroeg naar de beste sigarenwinkel in Schagen, waarop de kastelein antwoordde Mijnderd Suurbal is de beste. Met de hoed in de hand stapte hij binnen en zei: Mijnheer Suurbal, ik kom van.... verder kwam hij niet en moest de deur uit.

Op de Laan stond ook de Turkse Schop. Deze deed een meisjes de uitroep slaken "Nou maid, het is net of zo'n rups over je buik kruipt as ie naar beneden gaat". Jarenlang stond op de markt ook de paradetent van de familie Serieuse, een familie met acrobaten, goochelaars en slangenmensen. Voor Pannekeet stond het kleinste circus "Bosko", maar keurig onderhouden en met goede nummers.

En daarnaast de "schommelschuitjes" van Valentgoed van het "Vosje" de zweef of draaimolen van Koek. "Het hoofd van jut" en voor "de stoom" een mannetje met een kegelspel. Met een balletje aan een touwtje moest je de kegels omgooien. Het mannetje was mank en leunde zgn. op de kast en dan miste je precies de kegels. De "steile wand" voor café 't Noord, een gruweltent "van mens tot geraamte" en nog vele dingen meer. De orgels en de oempa muzikanten gaven het geheel een aparte sfeer. In de wat stillere straten liepen kinderen van de woonwagenbewoners met een marmotje onder hun kielte en zongen het liedje "Juffrouw, moet je m'n marmotje zien, het is zo'n aardig beesje".

De oudere dochters trachtten op de kermis de jongen een papieren roos op de jas te spelden, als teken dat je naar de kermis geweest was. Overal was bedrijvigheid.

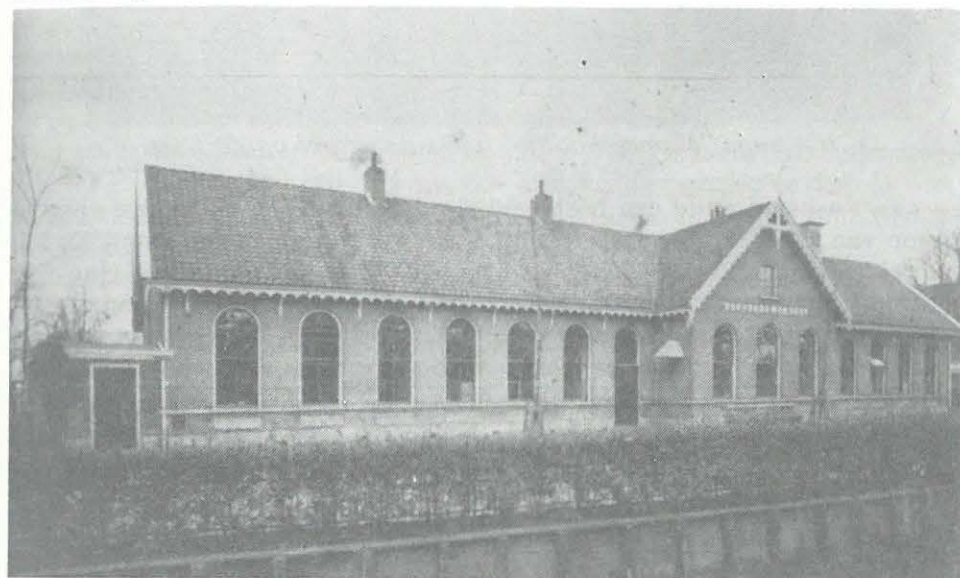
Alle avonden voorstellingen in het Noord-Hollands Koffiehuis. Varité van Faveur en toneelvoorstellingen met Jan Musch, Ko van Dijk en vele andere groten.

Als ik zo alles bekijk, had de vroegere kermis voor mij meer bekoring. En in dat vliegende tapijt, mij niet gezien, zelfs niet in de Turkse Schop, want ik heb hoogtevrees. Ik zou ook vroeger nooit met een dik meisje op stap gaan.

Streune

Op klompen door Schagen

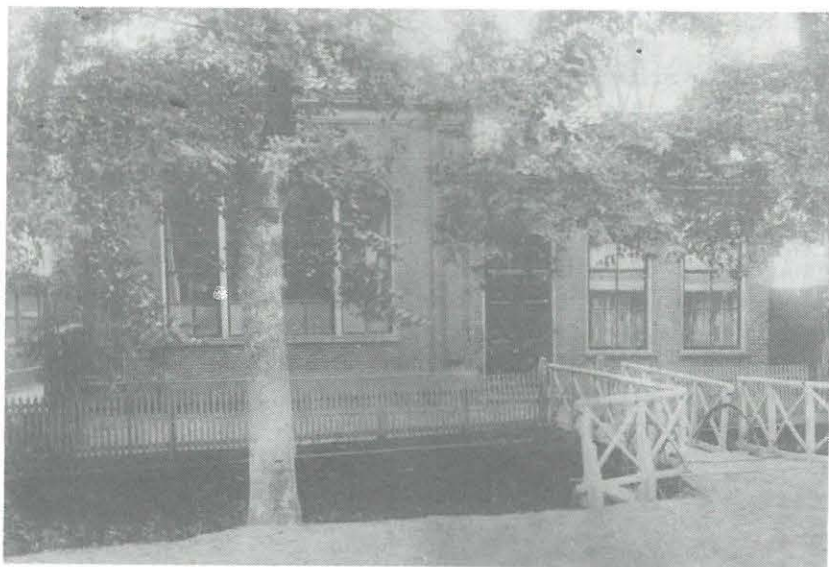
De leste tijd ben ik zo te hooi en te gras op ons tuincentrum. Niet dat de "fuut" er uit is. Maar de biene beginne er genoeg van te krijge. En als ik in de spiegel kijk dan merk je dat het canvas er toch begint door te komen. Maar niet janke, m'n koppie is nog prima en m'n geheugen zo scherp als een zein die pas "haard" is. En ik nog zat te doen, m'n kast puilt uit van de ouwe foto's en verhalen waar 'n museum groosk op zou zijn. Om alles te bewaren en achterop te verduidelijken gaat 'n zee van tijd zitten. Ik heb zo'n dik honderd vijftig foto's en iedere foto heeft z'n eigen verhaal. Ik vond ook 'n foto van m'n oude school op de Loet (nu Middelbeek en de Kaasboer) en dan komen al de herinneringen weer boven.

De openbare lagere school aan de Loet, links achter de boomgaard van de Pater (nu muziektuin). Hij gooide wel eens wat dirkjes peren over de sloot voor ons en als we in de waterplaats stonden langs de sloot, effies aan je bloes afvegen, heerlijk waren ze!

Meester Brouwer de statige hoofdonderwijzer met lorrinet. Mees de Knecht, een genieperig kereltje die zo wellustig je oor kon omdraaien. En niet te vergeten juffrouw Bute, ik vond het toen een leuke juffrouw, dartel en in mijn oogen had ze een blouse aan waar je oogen dicht door heen kijken kon. En dan meester Houweling die wij 'aankonden' en veel te goed was voor dat stelletje jongvee dat wij waren.

En niet te vergeten meester Visser de dichter van Schagen voor middenstand en winkelfeesten en kindervriend, de eeuwige meester van de eerste en tweede klas. De meester die de tand voor niets trok, je twee centen gaf om de kap voor je klomp bij de Wagemaker Broertjes te laten maken.

Het oude "Kippeschooltje" naast de school op de Loet.

En aan z'n hemd altijd een bosje veiligheidsspelden had als reserve als een knoop van je broek het begaf of je op de kermis wat in je hand stopte als hij bemerkte dat je hunkerig voor de kramen liep. Als je met schoolfeest ging met het tremmetje vanaf station de Loet (nu het witte huis over de kruising van de Hofstraat) naar Schoorl was het meester Visser die een lied schreef over wat wij tijdens de reis bij iedere halte uit volle borst zongen. Het begon zoiets van Heerlijk Schoorl met uw duinen enz. enz.

De tram waar we mee naar Schoorl togen met het schoolfeest.

Dat schoolreisje vergeet ik nooit omdat mijn meezingen nog spontaner werd gezongen. Het zal wel m'n grootvader geweest zijn die mij die tekst geleerd heeft. Natuurlijk zongen wij ook het lied van meester maar mijn lied lag beter in het gehoor en je kon er zelf op marseren. Hierbij de tekst:

Jan Blote Kont

Jan blote kont - Jan blote kont

Jan smerig soldaat

Hij heb een hempie an - hij heb een hempie an

zo zwart als de plaat.

Dat werd de klapper van ons reisje. Ik ben overtuigd dat de meester het oogluikend toeliet. Jarenlang kreeg je van meester Visser nog 'n ansicht op je verjaardag. Ook de helaas veel te vroeg gestorven meester Jan Mekke van de Katholieke school deed jaren lang hetzelfde. Hier wonen nog vele tientallen die bij meester Mekke op school gezeten hebben.

Nou zoiets was meester Visser rond de jaren 1918-1919. En dan hadden wij meester Parlevliet, nog een broekie, een kweekeling noemde ze dag. Ik wist nooit dat je schoolmeesters ook kweken kon. Hij was in de kost bij juffrouw Roggeveen van het pettenwinkeltje in de Herenstraat (naast Igesz.)

Hij was hooguit tien jaar ouder als wij en noemen hem oneerbiedig 'Pietje Parlevliet' en konden nogal goed met hem opschieten en ook omgekeerd.

Een dik jaar geleden heb ik eens geschreven dat hij bijna zeventig jaar later met z'n vrouw op ons tuincentrum kwam. Nou, veertien dagen terug waren ze d'r weer. Dik in de tachtig, heel uit Franeker, zomaar. Zomaar effies naar Schagen Nou moet je niet denken dat ze ingeschreven staan voor de a.s. Olympiade voor het hordelopen. Maar alle twee 'koppie-koppie' nog een juweeltje. Meester nog met een stem die achter in de klas nog zou kunnen horen en 'n tenger vrouwetje wat precies bij hem past. Dat je dat nog mee mag maken is toch een unicum. Hij gaf me nog een foto van begin 20-er jaren, zo de jaren 24-25. Er zullen er zeker nog wel van leven. Ik zou zeggen die bij meester Parlevliet op school gelopen heeft, stuur eens een kaartje. Het adres is: P. Parlevliet, IJpeijnsingel 35, 8801 HP Franeker.

Meester Parlevliet, ongeveer dik 60 jaar terug in zijn klas op de Loet. Velen zullen zich nog terugvinden op deze foto.

Hutspot

Op klompen door Schagen

Uit ons boerenrepertoire:

De vrouw van Jaap Wit had een drieling kregen en ze hete alle drie Wullum, behalve Klaas want die hete Gert. Het was een mooie avond en de fanfare heb nog een serenade geven voor de mooie prestatie van Jaap Wit. Een zoot volk voor ut huis en de fanfare speulde van 'O, Japie is getrouwd' wat nogal wiedades was. En vrouw Wit stond met de drieling voor de ramen, ien in de midden en twee an de kant. De mensen riepen allemaal 'hoera' en vrouw Wit wou terug wuiven, ken je begrippe, de hele drieling in de graniums. En omdat Jaap al jarenlang in ut bestuur zat hebben ze nog een 'kado' ok aangeboden. Een goeie tweedehands radio, de aarde dag speulde het al niet meer. De voorzitter heb hem direkt terug brocht, want voor een tientje mag je toch wat goeds verwachte. Nou Flumans heb hem maakt, hij het alle lampen er uit haald en van die gewone peer lampen erin zet. Ja, speule doet ie niet..... Maar een licht dat je heb!

Ik ging vanmorgen naar Gert Krapman (hij is ook nogal een vroegspook) om de kantjes van m'n haar te laten knippen en ging toen terug langs het Rapenpad. Nou mensen, stinken dat het daar deed naar de olie.

Zeker uit een of andere pijp uit de directe omgeving. Ik dacht direkt, het is maar goed dat er ijs is, want anders zouden de eenden die daar altijd zwemmen in de olievlek terecht komen. Daar mogen ze straks wel goed om denken! Het is nog vroeg maar ik ga toch maar naar ons tuincentrum, maar als ik zou zeggen dat het druk is, zou ik liegen dat ik barst.

Januari en februari zijn altijd al maanden dat er weinig is te verdienen maar dat is al jaren zo. Alleen de gasrekening die maandelijks een getal met drie nullen aanwijst, is erg hoog, als je erg pessimistisch zou zijn zou je er zelf voor gaan liggen.

De drukte van nu is de voorbereiding voor het komende seizoen en je heb wat meer tijd voor een praatje en hoor je soms kostelijke dingen. Zo kwam vorige week een uiterst degelijke man in de winkel en het gesprek kwam op de minder mooie dingen in deze tijd als auto kraken, inbreken, winkeldiefstal, verkrachten en verdere bijkomende werkzaamheden en doodernstig zei, nou ja, ze doen maar. Ik heb aan één vrouw genoeg..... maar het hoeft niet altijd dezelfde te zijn. Van dat mannetje had ik dit antwoord helemaal niet verwacht, maar ik vond het kostelijk. Zo zie je maar weer, je moet onder de mensen blijven.

Vorige week had ik nog een praat- en kijkavond in 'Villa Scagha' met een zoot mensen in de grote zaal. Ik heb zelf misschien wel het meest genoten en hoorde soms dingen die ik zelf nog niet wist.

Laatst las ik in de krant dat ergens een dominee zijn volgelingen opriep om met een proeftijd van drie maanden om één dag in de week eens geen televisie aan te zetten.

Ik vind het niet eens zo'n gek voorstel.

Hè, hè, moeten we dan soms ganzeborden, zullen sommigen vragen. Nou dat zou voor een keer eens erg wezen! Of 'Mens erger je niet'. Nee dat maar niet, dan kan je net zo goed de televisie aanzetten. Maar neem eens een boek of puzzel. Toen ik nog klein was vertelde mijn grootvader een verhaaltje en mocht ik van opoe een poosje met de 'knopendoos' spelen. Soms vond je van die knopen met een ankertje erop van een matrozenpakje of van paarlmoer en knopen van opa's onderbroek en in gedachten zie ik de poes nog spelend achter de bandjes springen die over de grond sleepten. Ik zelf ben niet zo'n verslaafd televisiekijker. Het nieuws is dikwijls oorlog, overval, ontvoering, brandstichting en bekvechten. Overal word je met je neus opgedrukt. Natuurlijk gebeurden vroeger ook dezelfde dingen maar nu word je er geïllustreerd van op de hoogte gesteld en de volgende dag in de krant herhaald. Het is dan ook een verademing als je leest dat een zestienjarige jongen in Hoorn een zesjarig meisje en haar hond uit een wak haalde en de gelukkige moeder haar dank afwimpelde met 'dat is niet nodig, hoor!' en weg was hij, want hij moest zijn krantenwijk nog doen. Want ze zijn er nog wel, de goeie, gelukkig nog een heleboel, maar daar wordt tekort aandacht aan besteed. Gisteravond was ik alleen thuis, m'n vrouw was naar een vriendin. Nee, geen televisie kijken, als die twee bij elkaar zijn hebben ze een praatavond en ik zat heerlijk te streune in oude foto's en zag bijgaande foto uit 1930 van de tram Schagen - Ewijksluis.

Hier een foto uit 1930. Het trammetje Schagen - Ewijksluis bij het kerkje van Wieringerwaard en de overweg bij de twee wegen. Aan het postuur te zien staat conducteur Smit naast de locomotief.

Wat zal ik vaak met die trammetjes vanuit Schagen vertrokken zijn meegegaan, naar Wognum, Warmenhuizen en Ewijksluis. Wist u dat Barsingerhorn wel drie stations had. De 'blikke bus' aan het eind van de Korte Snevert. Mijn grootouders woonden op de Nes. Dan was dit het dichtst bij. Het is wel gebeurd dat de tram al bij de halte stond en opoe nog honderd meter ver was en zwaaide met haar 'redukuultje'. Ze wachte nog even en 'Gert van het kleine spoortje' (G. van Dok) gaf opoe in het nette een kontje en met een minuut vertraging vertrokken zij.

Gert was een kostelijke type, in onvervalst West-Fries vertelde hij zijn verhalen. En als hij geen wisselgeld had gebeurde het dat hij zei: nou maid, dat komt wel als je vanaivend teruggaan..... of gaan je bij je man vandain want den word het aars. In de regel kon wel iemand anders wisselen en was het probleem opgelost. Na de Tin kreeg je 'station' Herenweg met een namaak stationschef 'Japie Slop'. Die mocht van de conducteur het vertreksein geven. Hij had een oude afgedankte spoorpet op en riep dan luid rije maar, rije maar, en liep dan nog een stukje met de tram mee. Hij hielp wel eens met een aangeven van een koffer en men wist het al en hield Jaap wat losse centen voor, waartussen een dubbeltje. Maar Jaap nam alleen een paar centen, want twee of drie centen waren meer als een dubbeltje.

Misschien was hij niet zo dom, want anders zou men dit niet doen. Het derde stations was aan de Leek bij het café De Geus en zo sukkelde hij naar Wognum of Ewijksluis.

Zo weet ik ook nog van de eerste autobus van Keetman en Schoorl uit Winkel. Bij het cafeetje op Nes hing men een vlaggetje buiten als iemand mee moest. De chauffeur kwam dan binnen en kreeg soms ok een 'koppie' voor hij verder ging. (Toen waren er nog geen haltes). Gep Zomer, de nog actieve 80-jarige uit de Hofstraat kan daar nog verhalen van vertellen. Het eindstation was een houten gebouw bij 'de Witte Paal' en er werkten ongeveer veertig mensen bij de trams. De meesten woonden in de Regentenstraat (van 1906). De baas was een echte baron n.l. Helenus Alexander Collet d'Escury, een zeer beminnelijk man met lorgnet, wandelstok en chique geruite manteltjes á la Sherlock Holmes en obligate witte snor. Hij woonde tegen hotel De Landbouw aan en de buurtkinderen mochten twee maal per week als ze van het speelveld uit de vroegere Landbouwdwarsstraat (nu Buiskoolstraat) kwamen. De kinderen gingen het poortje binnen waar de huishoudster juffrouw Hogendam bij het open venster chocolaatjes uitreikte. De Baron stond dan in de deur en de kinderen gingen het andere hekje weer uit. Bij het zien van al die oude foto's is een avond zo om en zo zijn er nog veel meer manieren om de avond door te komen. Zo en nu te bed. Wat is het anders koud deze dagen, maar afijn, ik moet morgen aan de hutspot.

Van "Bulloper" tot kunstschilder Jan Koning legde veel historie op linnen vast

Op klompen door Schagen.

Deze keer weer eens dichtbij huis. Want het is het heus waard om één van de bekendste Schagenaars voor het voetlicht te halen. Jan Koning: al jaren lang zijn wij kennissen en hebben ook samengewerkt in revues. Alle twee waren we toen even arm als een dominee zonder preekstoel.

We mogen blij zijn dat hij met zijn drieëntachtig jaren nog in ons midden is. Met een kleur op zijn gezicht als een pas geschrobt biggetje dat als inzending naar de Paasveetentoonstelling moet; handen en koppie nog puntgaaf, m'n liefje wat wil je nog meer.

Niet vergeten mogen wij dat hij veel historie op het linnen heeft vastgelegd. Veel daarvan is zomaar klakkeloos verdwenen. Juist die plekjes die het landschap sierden en die door het monster "verkaveling" verdwenen zijn.

Natuurlijk zijn er legio foto's en prenten die de geschiedenis in beeld brengen en vasthouden. Maar een schilderij leeft en niet de mensen zijn daarin het belangrijkste maar het landschap met duidelijke herkenningspunten als een toren, een kerkje of molen in het verschieft.

Het leven van Jan Koning is een bonte afwisseling van vallen en opstaan en daarom zo kleurrijk en gewoon.

Ergens is hij steeds dezelfde gebleven in zijn onafscheidelijke "plusfour" of pofbroek wat wij in Schagen "drollevanger" noemden. Ik ben hem weer eens gaan opzoeken in zijn altijd anders dan anders huisje, want zijn "behang" wijzigt elke week. Als je schilderijen tenminste als muurbedekking wilt betitelen. Een wonderlijk huisje daar op dat gezellige hoekje van het Willem van Beverplein, de eerste nieuwbouw van Schagen van deze eeuw.

Schichtig.

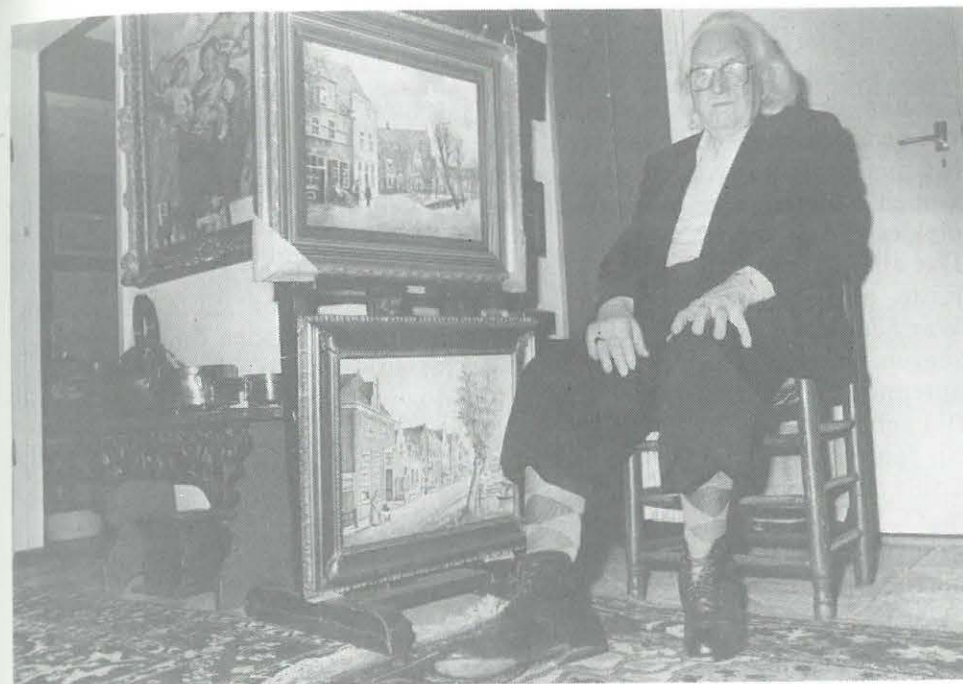
Aan dat huisje gingen wij vroeger schichtig voorbij als we ergens een raampje hadden uitgehaald of bij iemand een kikker door de brievenbus hadden gegooid. Want daar woonde vroeger Van Haaren, de politieagent.

Hij was de kleinste helft van het legendarische koddebeiersduo van Schagen: Flapper en Van Haaren. Ook wel genoemd "Watt en Half-Watt", een waarlijk filmpaar. Om het nog duidelijker uit te drukken: Flapper kon staande de dakgoot uithalen terwijl Van Haaren even boven de raampost uitstak. Vooral van Flapper ging weinig ontzag uit want zongen wij niet moedig (als hij het niet hoorde):

"Flapper moet pisse, geef hem de pot.

Geef hem de rooie, want de witte is kapot".

Een tekst die nergens op sloeg maar voor ons behoorde het tot de top-tien. Wij hebben hem eens opgesloten in het Waaggebouw naast het vroegere raadhuis als hij één van ons had opgebracht voor het stelen van een paar Jutteperen bij Arend Schoorl. We bonden dan een touw aan de Waagdeur en dan om een boom op de Gracht.

Jan Koning ten voeten uit: karakteristieke plus-four, taferelen van vroeger aan de wand naast stemmige portretten, antiek op de juiste plaats.

(Foto Ted Sluijmer).

Zoiets had je bij Abma, de vorige politie niet te proberen maar Flapper vroeg er gewoon om. In tegenstelling met Van Haaren.

Even tussendoor: ik hoop nog een kinderboek te schrijven waarin "Flapper en Van Haaren" centraal staan. Niet beledigend maar gewoon kostelijke figuren rond al die anderen als Jan Knijn, Dikke Dirk de huisjesmelker en onze onvergetelijke meester Visser. Titel en omslag zijn al gereed.

Van Vieren.

Maar terug naar de "wandversiering" bij Jan Koning en Trien Pie. Mijn oog viel op een schilderij van "het huisje van vieren" wat nu nog als een witte ruïne aan de Nes niet ver van de spoorlijn staat op een hoog stuk land. Misschien daardoor aangekocht door Cor Hoogland van de oude ijsbaan.

Hopelijk bij de nieuwbouw nog herkenbaar aan het verleden al zou het maar de naam dragen van "Het Huisje van Vieren". Het begin of het einde van het landpad bij de oude smederij van Chris van Lint op 't Noord, dat zo ongeveer langs de tegenwoordige Beethovenlaan en Jan Steenstraat liep en het domein was van de vroegere volkstuinders: 't Zwarte Pad of Nespad waar langs we salamanders vingen of om het verst piesten in het doppieskroos.

De akkertjes van Arie Schoorl, Jan Deutekom, Weeland en noem maar op; de één teelde nog grotere piepers dan de ander, Jochem Blaauboer met zijn stekelpikker, Piet Slotemaker, de profeet met z'n wrakke koeien, Hein

Bijwaard met een pruim achter zijn kiezen. Dat alles komt weer naar voren als je dat schilderij beziet.

En dan denk je opeens dat in het tegenwoordige raadhuis de werken van de schrijver-schilder van een dikke eeuw terug, Cornelis Bok hangen. Zou het niet eens tijd worden dat mensen als Jan Koning daar breeduit tussen komen hangen? Met bijvoorbeeld werken van al die oude, karakteristieke plekjes van Schagen?

Dat alles overdenk je als je bij Jan en Trien binnen bent: alles antiek op de juiste plaats. Voor de ramen een houten beeld nog uit de kerk van Warmenhuizen. Met een zegend gebaar heft het de handen op als wilde het zeggen: jongens schei nu uit met het bekrassen van auto's, het afrukken van antennes, en het vernielen van spiegels en nog veel ergere dingen die de laatste tijd gebeuren.

Bij Jan en Trien vind je sfeer en rust in deze dagen. Trien zet een pittig bakje koffie en presenteert "deesies" op een schaalje en "smeert de braai niet over de mat". We praten wat over vroeger dagen en Jan vertelt hoe het begon.

Zijn vader was werkmans bij Plevier in Ursem en Jan was elf toen hij van school afkwam. Hij kreeg zijn eerste betrekking als "Bulloper".

"Kees"

Tegenwoordig zit de "Bulloper" in de auto en is de bul een "flitsspuit" geworden die in tegenstelling tot vroeger geen voorkeur heeft. Er zullen wel weinig koeien zijn die de romantiek van vroeger uit ervaring kunnen bevestigen. In Jan zijn tijd was dat alles anders. Hij trok met "Kees" de boeren langs. Woonde die wat ver van de route af dan werd met een mand boven op een paal duidelijk gemaakt dat "Kees" welkom was.

Aanvankelijk ging het wat moeilijk maar al spoedig was de vriendschap zo groot dat Kees het vertikte om "naar de maid" te gaan als Jan niet meeging. De vriendschap was zelfs zo groot dat Kees toestond dat Jan op zijn rug ging zitten. En als Jan een snede brood van de boerin kreeg dan deelde hij dat met Kees. Had Jan honger en probeerde hij het brood alleen te verorberen dan keek Kees hem aan en drukte zijn natte neus tegen zijn kielje en bracht Jan weer op het rechte pad. Ook is het gebeurd dat hij in slaap viel aan de dijk toen hij Kees liet grazen. Een voorbijgang wilde kijken of er wat met de jongen aan de hand was maar Kees kwam nijdig op hem af en bleef beschermend bij zijn geleider staan.

Al jong bleek dat hij aanleg voor tekenen had. Dat combineerde hij toen hij boerenknecht was en hij in de schaarse vrije tijd op de koestal achter het tekenbord zat. Daarvan getuigen nog de zorgvuldig bewaarde tekeningen. Toen hij negentien jaren telde "ontvluchtte" hij de boerderij en ging naar Schagen waar hij in dienst kwam bij Huis- en Rijtuigenschilder Jan Krans in de Regentenstraat. Het winterwerk bestond vooral uit het beschilderen van botervaten.

Het was vallen en opstaan in die tijd en in de jaren dertig leerde ik hem kennen toen hij in het kleine huisje aan de Nes naast de smederij woonde. De slechte tijd poogde hij te overbruggen door het beschilderen van boterhambordjes met o.a. de molen van Fok Schermer naast het tegenwoordige huis van Otto Wiegman waar nog een toverkol gehuisvest moet hebben. Hij ventte ze uit voor vijfenzeventig cent. Ook hield hij verlotingen tegen een kwartje per lot met een groot schilderij als hoofdprijs.

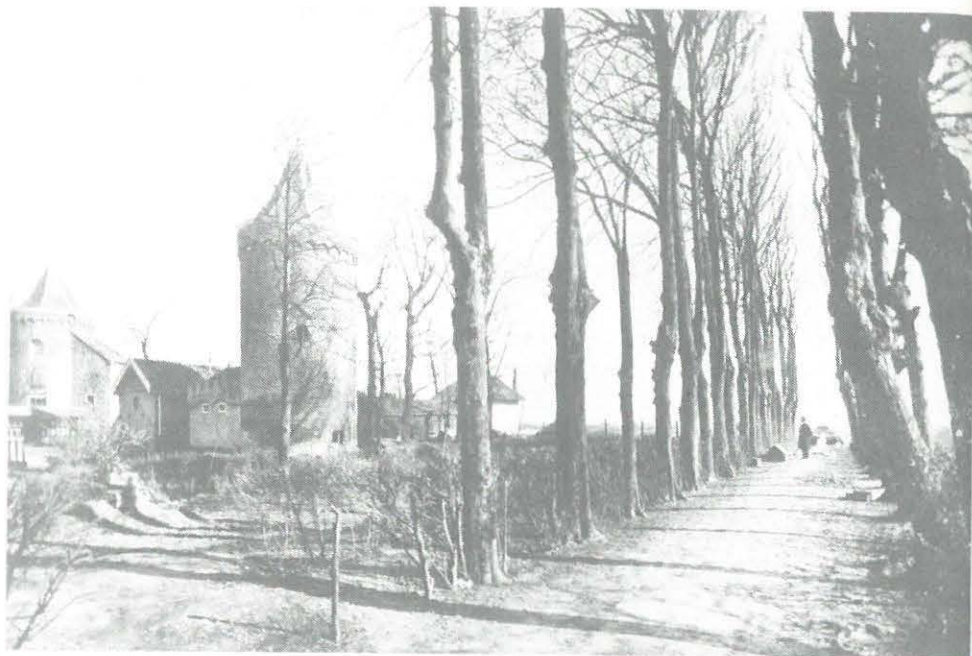
De politie trok het winnende nummer zodat alles een officieel tintje had. Via lessen en studie had hij zich bekwaamd als schilder en was hij ook leraar aan de vakschool. In 1937 werd hij de decorschilder van onze revue en verzorgde op uitmuntende wijze de zaaldecoratie bij het eerste carnaval in Schagen. Tevens het eerste carnaval in Noord Holland boven het IJ.

Naast zijn werk als huisschilder om den brode, het geven van tekenlessen op scholen in latere tijd was zijn ideaal toch het vak van kunstschilder. Op latere leeftijd werd zijn hobby dan toch zijn vak. Vele werken door de jaren heen getuigen daarvan en zijn schilderijen zijn felbegeerde objecten. Uit zijn eerste tijd herinner ik me een portret van Ds. Schermerhorn, de "rooie" dominee van Nieuwe Niedorp. De Schager slottorens zijn vele tientallen malen (en worden nog) door hem geschilderd en niet vergeten "De Gracht" van vroeger dagen en de landschappen uit de omgeving.

Nu, op de leeftijd der heel sterken, is hij nog actief bezig en komt elke dag "tijd te kort". Hij staat nog midden in het leven, bijgestaan door Trien als baken in zijn artiesten eigen, onrustige geest.

Over al die oude dingen mijmerden we wat. Het was een leuke middag die je zomaar de "kick" geeft voor een verhaaltje. Geen bedenksels, toch met toevalligheden want precies vijftig jaar terug werkte Trien mee aan mijn revue in Winkel en in een andere revue schilderde Jan de decors en zat als Sultan tussen zestien danseressen op een door hem gemaakt Boeddhabeeld in het Noordhollands Koffiehuis.

Een echte Sultan zou niet begeerlijker gekeken kunnen hebben maar al dat vrouwelijk schoon van die dagen. Een schilderij waardig. Trien, bedankt voor je koppie en Jan, hou het koppie er bij.... ook van Trien".

*Zeldzame foto.
Oude Slot te Schagen.*

Het oude Nespada v.a. Chis v. Lint naar het huisje van vieren op de Nes. Nu ongeveer de Beetehovenlaan.

"Een sners van de flens"

Op klompen door Schagen

Buisman je lijk wel een beetje pups te zien zei een oud baasje verleden week toen hij op ons tuincentrum kwam. Gelijk had ie, m'n rug voelde als een ijsbaan die morgen opent wordt en m'n billen zo koud waar geen buurvrouw op af komme zou.

"Je hewwe een 'sners van de flens' onder de leden" zei de oude baas. Ik dacht, ik zal maar es een drankie halen van dokter 'Oud' uit Haarlem, maar Louloene, dat gaf ook niks. Op 't laatst voelde ik me zonder klere op de bruiloft van de 'ijsheiligen'. Ik ben 's middags naar huis gaan, onder de wol kropen en m'n vrouw heeft de dokter gebeld en kwam 's avonds langs en die zei: maar je heb een zware griep te pakken!

Dat schijnt een ander woord te zijn voor een 'sners van de flens'. Toen heb dokter wat in z'n oor dauwd en hield zo'n microfoon op m'n buik en rug en moest ik zuchten. Koud dat dat barl was!, maar het programma in m'n laif scheen hem niet tegen te vallen. De eerste dagen onder de wol en dan een dag of wat in huis blijven en dan zien we wel weer.

Ik vroeg of ik nog een poeiertje of drankie moest halen, maar dat was niet nodig. Nou, en deer leg ik dan!

Op het behang van m'n kamer zitten 1831 bloemetjes en een paar halve in een hoekje maar die heb ik niet meeteld. Aan de wand hangen de foto's van m'n zes kinderen en kijken me an of ze zeggen willen: opa, wat doen jij nou in bed?, moet je niet naar de tuin?, en dan zeg ik nee opa heb een 'sners van de flens'. Vijf van de zes kijke niet begripend, alleen Irene lijkt te zeggen: flensjes, die lust ik wel.

Er was voor mij nog een lichtpunt. Vorige week was ik jarig en kreeg van twee van m'n drie kinderen een cadeau en gelukkig van alle kleinkinderen allemaal een kleinigheid welke voor mij het mooiste waren! Ik kreeg ook nog twee boeken van Theo Koomen en een derde van dezelfde schrijver van een Klein Meisje. Kostelijke verhalen! Hij was in zijn tijd zo verstandig zijn lezers te betrekken en hem voorvallen te schrijven en deze in zijn verteltrant te herschrijven.

In een van mijn boeken heeft burgemeester De Wilde in z'n voorwoord eens geschreven, wat Buisman schrijft kan overal gebeurd zijn. Zo las ik een verhaaltje wat ik jaren geleden heb geschreven en Theo had hetzelfde verhaaltje zonder dat de een iets van de ander wist. Het ging over Sam Bleeker, die zullen de meeste nog wel gekend hebben als de kastelein van de 'Ouwe Herberg' uit de Molenstraat voordien Barrabier in Tuitjenhorn en nog kelner bij 'Punter' en de Gouwen Engel. Als jongen van een jaar of zestien was hij leerling barrebier in Friesland. Op een dag ging hij naar z'n baas en hoorde dat die z'n arm broken had en tot overmaat van ramp was ouwe Jelle Veenstra de pijp uitgaan en moest Sam daar heen om hem te scheren voordat hij de kist in ging. Met knikkende knieën en een apart doossie met scheerspullen er op af. Hij had nog maar een paar keer scheert en nog nooit een dooie. De familie van de klant vroeg waarom de baas niet kwam en Sam vertelde dat de baas z'n arm broken had.

Ze bracht Sam in een kamer waar Jelle in een ouderwetse bedstee lag en zeiden: je redt het wel!? Het inzepen ging nog, maar het scheren.... Sam kon er nooit bij en moest de bedstee in. Heel voorzichtig; de ene kant ging nog maar toen moest hij over Jelle heen en steunde hij op de maag van Jelle die opeens een reutelend geluid gaf van buk buk. Sam vloog de bedstee uit en holde naar z'n baas terug en riep: baas hij is niet dood.

Een collega van de baas heb de klus afmaakt, want Sam dorst om de dooie dood niet. Sam heb het mij dikwijls verteld, toch is het goed dat die verhalen blijven bestaan en worden doorverteld.

Hoe denken jullie trouwens over het volgende? Het is jaren geleden bij Klaas Nottelman (nu Piet en Mies Pan) begonnen. Arie Blom en Jan Berkhout uit Eenigenburg waren met z'n tweeën naar Schagen gaan. Of het nou winkelbezoek of harddraverij was laat ik in 't midden. Let wel, ze waren niet dronken, verre van dat, gewoon een beetje 'poepie an' want Klaas kon Eenigenburg op 'n erwt.

Het begon al wat te schemeren en Arie zei teugen Jan kom op we gaan naar huis. De fietsen uit de steeg gehaald (dat kon toen nog) en op huis an. Bij St. Maarten zei Arie, effies afstappte, want ik barst zo wat, en zette z'n fiets teugen 'n boom en gezamenlijk brachten ze het waterpeil in de sloot effies hoger. Ze prate nog effies en weer op de fiets.

Toen kon je nog door de Wijzend naar Eenigenburg. Na een minuut of wat zei Arie: Jan ik heb een verkeerde fiets. Jan zei, nou je 't zeg, dat loikt maine ok wel niet. Potdorie Arie, we hewwe de verkeerde fiets meenomen bij Klaas. We magge wel zien dat we in Schagen komme, aars denken ze dat we ze stolen hewwe.

Klaas was nog op de fiets in de steeg en de herreberg in.

Klaas keek wel op; nee, we hewwe de verkeerde fiets meenomen en die komme we ruile. Klaas mee de steeg in en daar stonden twee fietsen.

Dat is mijne zei Arie en die aar is van mijn zei Jan.

Wat was er nou beurt: bij de waterstop in St. Maarten was Jan op Arie's fiets stapt en Arie op Jan z'n fiets. Dit verhaal is mij voor waar verteld.

Trouwens, tijdens de tientallen jaren dat wij met ons gezelschap "Maartje en Jan Buisman" (Maartje was jarenlang Tobie de Vries) door Nederland trokken, hebben we gebeurtenissen meegemaakt die ik gelukkig heb opgeschreven. Kostelijke verhalen van "de Sinterklaas" op Schagerbrug. De watersnood in 1953, de toestanden van elk toneel en kleedkamers en de boerenkermissen in de omtrek. Nou vooruit, hier is er een: Jaren terug in Zijdewind voor het café van Gert Lichthard stond met de kermis het zgn. 'Hoofd van jut', je weet wel, waar je met een zware hamer een hengst op kon geven, en wie het hoogst kwam kreeg een papieren roos opgespeld.

In die tijd konden de Zijdewinders het niet zo goed vinden met de jongens uit 't Veld en daagde men elkander uit op het hoofd van jut.

Wat was er nu gebeurd?

Na sluitingstijd haalde de baas altijd de losse stok uit het gat waar ze met de hamer op moesten slaan.

De Zijdewinders hadden iets bedacht.

*Maartje (Toby de Vries) en Jan Buisman, zo ze jarenlang samen optraden.
Foto ong. 1955.*

's Morgens vroeg voor het eerste deuntje hadden ze in het lege gat slappe koestront gegoten. Die lui uit 't Veld kwamen al vroeg aan en daagden de Zijdewinders uit om een partijje te slaan op het hoofd van jut.

Beginne jullie maar eerst, zeiden de Zijdewinders, want jullie kenne er toch niks van. Nou, de Veltemers het jassie uit en in het witte overhemd zwaaide er een met de zware hamer in 't rond. De Zijdewinders waren al wat achteruit gegaan en met een reuzenklap daalde de hamer neer, maar in plaats van geknetter vloog een straal slappe koestront in het rond op de witte overhemden van de jongens uit 't Veld.

"Effies kaike"

Op klompen door Schagen

"Effies kaike wie er dood benne," zei m'n opoe altijd als Arie Struif de post bij ons op de Nes bracht. Hij en Klaas Krapman (de vader van Gert de Haarknipper op 't Noord) waren de vertrouwden voor de mensen rond Schagen. Geen van de twee was te beroerd om bijvoorbeeld een kapotte bril bij Vrieling te brengen voor een reparatie.

Ze verkochten postzegels aan huis en namen blij een brief mee naar het postkantoor. Bij Arie Struif ging de service wel heel ver. Het gebeurde bij m'n grootouders dat Arie bij het poortje al riep: "Vrouw Brugman, je gaste komme een zondag niet, want Kleine Piet is van de boet afvallen en lijd met een krom bien plat op bed".

Ik weet nog van een postbode die uit de grote stad overgeplaatst was naar Schagen. Hij kon maar slecht wenne aan de gemoedelijkheid van z'n collega's en de mensen niet zo goed aan hem.

Historisch is dat hij rond de Nes bij een vrouwtje de uitnodiging kreeg of hij zin had in 'n koppie en eraan toevoegend dan ken je meteen m'n "Pietje Puk" effies zien, die is wel zo mooi! De man begreep er niets van, en zei dat hij geen tijd had en stapte op z'n fiets. De borst wist niet wat ze met haar "Pietje Puk" bedoelde maar dat is de volksuitdrukking voor een "Vlijtig liesje" wat haar trots was en die in volle bloei stond.

Wat jullie niet wete is dat ik zelf ook nog bij de post geweest ben! Niet lang, toen werd ik oneervol ontslagen, zowat al zestig jaar geleden, maar vergeten doe ik dat nooit. Ik was aangenomen als hulpbesteller, ik meen voor drie gulden per dag, per afroep.

Soms een dag in de week en dan een tijdje weer niks. Postzakken naar de trein brengen en met hele drukke dagen helpen in de bestelling zo rond nieuwjaar met bergen nieuwjaarskaarten. Nou ik kon Schagen op 'n erwt dus dat liep goed alleen de Regentenstraat was m'n struikelblok ik kwam daar zelden en alle huizen leken net eender. Natte sneeuw en geen kop op straat, en daar stond ik met zo'n honderd kaartjes.

Ik dacht weet je wat als ik nou op drie of vier plaatsen een stapeltje in de bus gooi brengen die ze wel waar ze wezen moeten, zo gezegd, zo gedaan.

De volgende morgen kwam een postbode bij me thuis dat ik direct bij de directeur moest komen. Die hete Slingerland, ik mocht hem al niet zo erg en blijkbaar hij mij niet, maar er waren veel klachten gekomen over de bestelling in de Regentenstraat, zodoende slingerde hij mij er uit en werd ontslagen na een paar weken. Maar het was die avond wel druk in de anders zo stille straat!

En nu zestig jaar later heb ik er nog altijd van alles meegemaakt, veertig jaar als humorist het land doorgetrokken en arm geweest dat ik m'n kachel wilde verkopen om aan kolen te komen maar Schagen nooit verlaten. Nu ben ik "Groosk" op Schagen.

Een zondagmorgen om zes uur fietste ik eens op m'n gemak door Schagen want er is die jaren zo "schoftig" veel veranderd dat je wel eens afstappen om het verleden te herinneren want wie weet nog waar het "Bossie van Henneman" was, de Schoenmakersweg, het "Spaanse stuk" of het heilige weggetje naar het Kapelletje aan de Keins en zo kan ik wel doorgaan.

De oude Regentenstraat, ook vroeger al een vruchtbaar straatje zo te zien.

Er is in die tientallen jaren veel gedempt en gesloopt wat het totale beeld veranderd en begrijpelijk de tijd staat niet stil. Neem nu de Nieuwstraat toen ik nog jong was al een met "onbewoonbare" bewoonde huizen waar een romantiek leefde ondanks een armoedig bestaan. Gelukkig is dat mede door Burgemeester de Wilde en de raad de naam "Nieuwstraat" terug gehaald daarom is het van groot belang dat oude foto's en verhalen blijven bewaard om een beeld te krijgen hoe het vroeger was.

Maar de trots van Schagen is wel het hart de markt met z'n gezellige en ruime terrasjes en een ploegie van kasteleins die wat aan durft als het op organiseren aan komt. En niet te vergeten De Gracht, Laan en Molenstraat met z'n bont gekleurde winkels en uitstallen, straten die leven en bewegen.

En dan de grote "Schuilkelder" (Makado) voor opvang voor slecht weer dat is het hart van Schagen.

Om half negen was ik weer thuis toen het zondagse pak aan want ik had beloofd naar het kerkje te komen in Haringhuizen waar de muziek vereniging "De Toekomst" uit "Barregorn" een koffie concert zou geven.

Haringhuizen een handje vol huizen met vroeger een middenstand waar je u tegen moest zeggen, je had daar een schoenmaker, 'n slager, een smid, een bakker, 'n schilder, een timmerman, een kruidenier, een café met toonzaal en de melkfabriek "Creme" alleen het "Crematorium" in Haringhuizen lijkt nog op de naam.

Maar we hebben een mooie ochtend gehad de sfeer in het oude kerkje met z'n schilderachtig "Kosterhuisje" de gemoedelijkheid van orkest en dirigent Gerrit Snip uit Schagen.

Trouwens er zitten meer "Snippen" in het orkest Marjon met de klarinet en niet te vergeten Rob met z'n trompet. Zonder iemand tekort te doen ik heb genoten en met mij de bezoekers een programma van populaire muziek waarvan de dirigent een korte uitleg gaf. Bij het laatste nummer voor de pauze vertelde hij dat we effies verder in "de doorrij stal" bij Rien Bil en z'n vrouw een kop koffie konden kopen en zou zeggen als ze weer begonnen. Nou dat hebben we gedaan, je moest zelf maar onthouden wat je gebruikt had en voor geen dubbeltje misbruik gemaakt waar vind je dat.

Na een stijf kwartier kwam de dirigent zeggen dat ze weer beginnen zouden, met het jeugdorkest van de Toekomst.

Al met al een prachtige morgen, de entree was gratis en wat denk je ik had drie consumpties gebruikt, dus ik vraag Rein wat krijg je drie gulde en vijf cent Buisman.

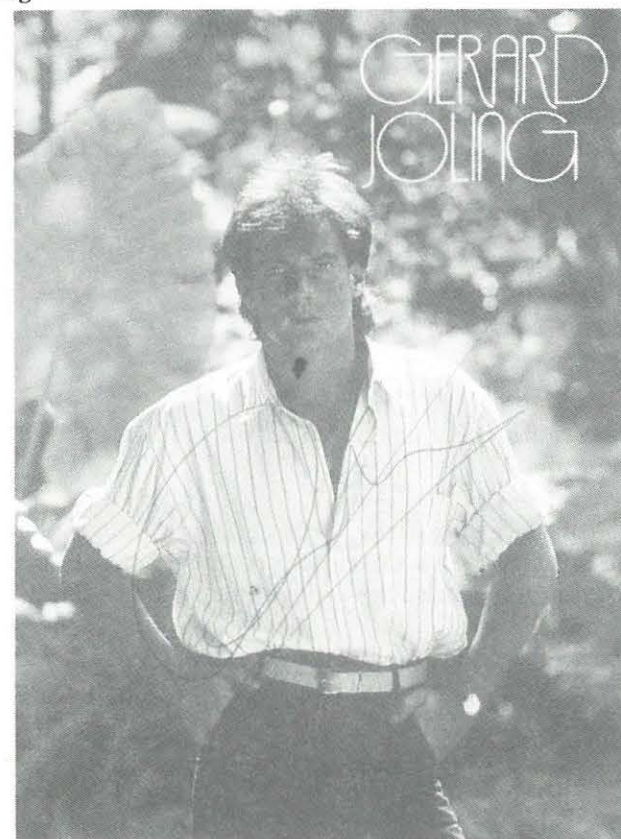
M'n zondag kon niet meer stuk!

S.O.S. Schrijven Over Schagenaars

Op klompen door Schagen

Jullie magge zeggen wat jullie willen, maar ik ben groosk op Schagen, want de laatste tijd hebben wij toch een aantal amusements-ambassadeurs voortgebracht waar menigeen een puntje aan kan zuigen. De meeste heb ik meegemaakt toen het nog van die snotbriebels waren.

Gerard Joling

Gerard Joling

Ik ken hem nog van de Hoep en bij 't Noord. Al jaren lang in onze omgeving als zanger bekend en als dressman voor de plaatselijke 'lappies poepen' en vooral als kelner in hotel 'De Gouden Engel'. Altijd eenvoudig en korrekt en zelfs nu geen snot in z'n neus.

Gerard en ook ik zelf vinden zeker het ergste dat Ans de Wit de vlucht van zijn grote succes niet mee heeft mogen maken.

Hij heeft eens gezegd, ze was m'n tweede moeder, dat tekent de persoon van Gerard. Ik ben er dan van overtuigd dat hij al die wilde verhalen die over hem **gemaakt** worden ook maar moeilijk verwerken kan.

Maar dat is de harde kant van de showbusiness en het leesvoer van de sensatie pers. Koppen als Gerard Joling onder het bloed (ik zelf heb m'n arm bezeerd toen de kat mij krabde), maar dat is niet belangrijk. Dan zie je weer koppen als Het liefdesleven van Gerard Joling - Gerard in kokende golven - Gerard aangerand, enz. enz.; ze fantaseren als het nodig is. Nederlands kampioen in sensatie is onbetwist het blad van Henk v.d. Meijden.

U moet mij maar niet kwalijk nemen, maar ik zelf word kotsmisselijk van die verhalen, hoewel ik ook kan begrijpen dat een opkomende ster publikatie nodig heeft, maar dat geklets vind ik persoonlijk sensatie. Neem bijvoorbeeld de kop Beatrix verbiedt Prins Bernhard enz. enz. Nou ik dacht dat de Prins zelf oud en wijs genoeg was om te doen wat hij zelf wil. Maar Gerard Joling is nu het middelpunt van diverse roddelbladen en ik weet ze moeten over je praten, maar diezelfde lui als ze je laten vallen, zijn in staat om als Gerard in de kledkamer een windje zou laten een kop te maken "Heeft Gerard Joling in z'n broek gescheten?" Wel wat grof en onsmakelijk, maar waarmee ik wil zeggen, dat ze je kunnen maken en breken. Mijn idee is dat Gerard in wezen dezelfde jongen blijft en heel groot gelijk dat hij deze unieke kans benut, wat ik hem van harte gun.

Saskia en Serge.

Ik had misschien eerst met Saskia en Serge moeten beginnen, maar de jeugd heeft de toekomst met Trudie v.d. Bergh en Ruud Schaap (Saskia en Serge) schrijf ik over twee Schagenaar die al jaren en jaren hun sporen verdiend hebben in de harde showbusiness en hoe! Ongetwijfeld zijn ze het beste zangduo van ons land en ook van over de grenzen bekend. Ik ben er nog altijd trots op dat Serge in mijn gezelschap is begonnen, evenals Rudi Carell nog bij ons is opgetreden in z'n prille tijd.

Saskia en Serge zijn begonnen als het duo Trudi en Ruud, voortgekomen uit de U.L.O.-tijd van Wim Gorter (piano), Frans de Boer (slagwerk), Hans Schaap (bas gitarist), Ruud Schaap (gitaar en zang) en Trudie v.d. Bergh (zang).

Wie herinnert niet de liedjes "Het zijn de kleine dingen die het doen" en "Het Spinnewiel" door de jaren heen nog veel gehoord en gevraagd op radio en T.V. Hun grote kracht is wel het op tijd omschakelen van de diverse soorten muziek als Western en Country. Van hun optreden gaat steeds een grote bekoring uit. De eenvoud van Ruud en de uitstraling van Trudie (als het een koe was kocht ik haar, wat als compliment bedoeld is!).

Het beste bewijs van hun vakmanschap is wel het jarenlang handhaven in de vaderlandse top.

Ruud (Serge) komt uit een artistieke familie. Vader Schaap (82) was jarenlang dansleraar in Den Helder voor 80% bij de Marine en ook heeft hij z'n stempel gedrukt op de dansgroep van de Westfriese Markt.

Saskia & Serge.

Ook zoon Hans heeft z'n sporen op muzikaal gebied reeds verdiend, al met al de naam Schaap en vooral Ruud en Trudie gun ik dat ze 'de schapjes op het droge hebben'.

Karin Bloemen.

Het kan niet op in Schagen met de sterrenregen, want ik mag natuurlijk Karin Bloemen niet vergeten. Een veelzijdig maidje of het nu voor T.V. is of musical of als zangeres, is ze van alle markten thuis en als een komeet omhoog geschoten. Ik was dezer dagen bij haar moeder op bezoek (een echte Wardenaar) net als al die andere Wardenaars. Ze hebben allemaal een woordenboek waar het woordje 'kan niet' ontbreekt.

Het begon bij de drumband en het schoolcabaret der R.S.G. en als klein kind al gek op verkleedpartijen met jurken en hoeden.

Trouwens, dat had ik hetzelfde met hoge hoed en de pluim, als vader naar de scheerwinkel was. M'n moeder vond het prachtig, maar terug naar Karin: Na haar studie aan de Kleinkunst Academie en de V.U. Engelse studie, volgde een veelzijdige reeks van successen. Ze kreeg de Jean Louis Pisuisse prijs. Ze trad op in 'De zoon van Louis Davids' in de musical 'De man van La Manza'; bij het Volkstoneel van De Nooy in het stuk 'Had je me maar', in de film 'De IJssalon', de T.V.-serie 'De kip en het ei' en nu in de grote musical 'Mini-Crimi' en dat voor een Schager 'maidje' van vijftientig jaar. En tekenend voor alle drie, want Karin heeft tegen haar moeder gezegd: "Als ik 'kak' krijg, trek je me maar aan m'n staart", en voor ik zelf nog 'kak' zou krijgen stop ik met dit verhaaltje, want dat wil ik om de dooie dood niet.

Karin Bloemen.

Nog een ding moeten we in de gaten houden, er komen nog meer Schagenaars die binnenkort de grote vlucht beginnen, onthoud u namen van: Jos Hendriks en Joke Bos maar goed. Dat voel ik aan m'n klompen!

Op vrijersvoeten

Op klompen door Schagen

Vroeger had Schagen drie invalswegen en als je op vrijersvoeten liep waren er ook drie uitvalswegen. Je had het 'Laantje' op de Loet, het Nespada op het Noord en het beroemde 'Rondje om de ouwe Kaag' in de Hoep. Let wel, dat waren de paadjes voor ontluikende liefde, maar 's avonds als wij al in bed lagen, ook wel gebruikt door de profs op dit gebied. Wat dat aangaat is er maar weinig veranderd. Nu wordt er geadverteerd, maar toen ook al geprofitteerd, maar dat moet ieder voor zichzelf weten.

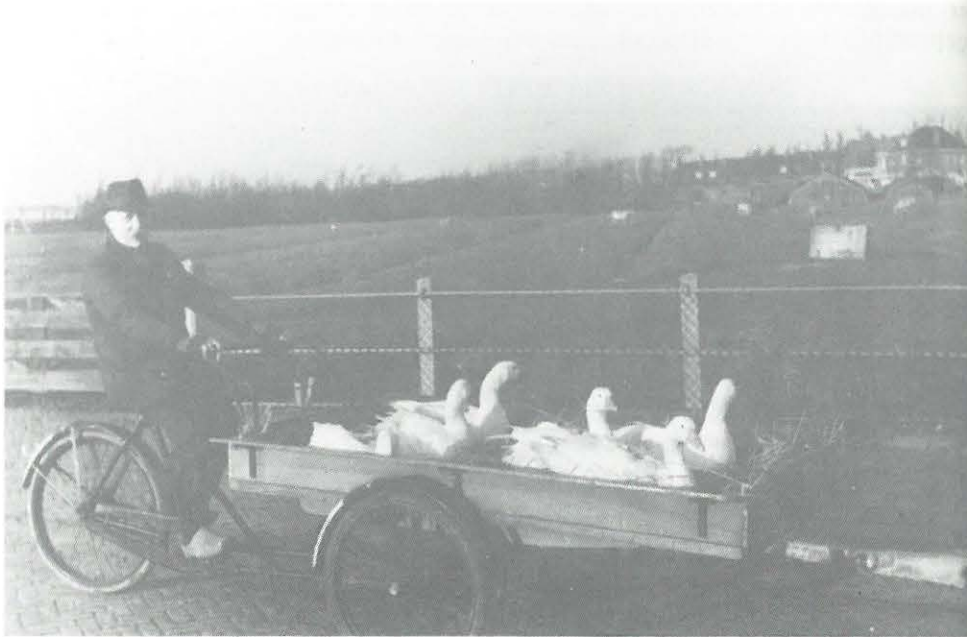
Het oude Nespada; op de achtergrond nog de bestaande smederij van Chris van Lint, bij het damhek de schuur van Arie Schoorl.

Maar wij als jongens en meisjes gingen op 't Nespada "opschuldertjes" met alle mogelijkheden vandien. Maar verder dan de kousebanden kwam je niet en dan uitrekken en pang..... loslaten.

Ik herinner mij nog: het waren grijze kousebanden met een fijn zwart streepje. Maar het vieste spelletje wat we ooit als kinderen deden, was om het verste piesen in het slootje naast Piet Henneman, wat bedekt was met mooi doppieskroos, dus kon je mooi controleren wie het verste kwam.

Maar een buurmeisje van het Noord deed ook mee, die ging op haar hurken zitten en won het met glans! Ook was het daar een eldorado voor sallemanders vangen; we deden ze in een glazen potje. Volgens Wim Streuker waren dat jonge krokodillen.

Het Nespada begon waar nu nog de oude smederij van Chris van Lint staat, en verder ongeveer waar nu de Beethovenlaan loopt. Achter de smederij had je even verder het pakhuis van de 'Burgemeester van het Noord' Arie Schoorl, ook weel genoemd 'Pietje-Patje-Poe', een stopwoord van hem als z'n lichaamstemperatuur wat opliep, wat nog al eens gebeurde. Arie was handelaar in tweedehands gereedschap zoals krozers, koepennen, papbakken, wieders, togelhaken en de hele reute-me-teut.

Arie Schoorl (de burgemeester van het Noord) met handel op 't Hoog', nu Handelstraat.

Donderdags hield Arie 'zitting' in de Moriaan, nu het 'Geveltje' van 'Tante San'. Z'n handel op de stoep voor het café en Arie aan de binnenkant van het glas en voor een glaasje. De zitting liep ook wel eens uit en in het schemerurtje haalde Sientje z'n vrouw hem op en gingen ze op huis aan. Voor de rest was Arie een geschikte kerel, met steeds een goed gevulde portefeuille bij zich. Maar ik wist dat onder een paar Nederlandse muntbiljatten een bod waardeloze Duitse Marken zaten!

Voor de rest een eerlijke en goeie kerel, een dorpsfiguur met een vervaarlijke Keizer Wilhelm snor.

Langs het Nespada had je ook de volkstuintjes van het Weeshuis. Alle aardbeienbedjes waren heel achter bij de sloot. Ze gaven de jongens wel de schuld, maar de burens hadden ook wel eens lange armen. Jan Deutekom de slager had een bordje geplaatst waarop stond: "Hier liggen voetangels en klemmen". Hij had net zo goed kunnen zetten: "Heden verse aardbeien".

Tegenover de volkstuintjes had je de zwarte boet van Piet Slotemaker. In mijn ogen in die tijd een wijsgeer op klompen. Een ouwe vrijgezel, groot van stuk. Hij woonde op het Noorden, de zolderbalken kamden dagelijks zijn haren en als hij door de deur in het achterend moest, bracht hij een Oosterse groet om er uit te komen. Hij had maar een stuk of wat koetjes van rond zeventig gulden per stuk en gaven de indruk dat ze zo uit India geïmporteerd waren, maar volgens Piet 'Monsterbeesies'.

Wij als jongens hadden voor iedere koe een naam. En was er een met scheve horens en die noemden we 5 voor 3 naar de wijzers van de klok. Een koe die met z'n poot trok was Piet Henneman en een rooie koe noemden wij Rooie Kris naar de huishoudster van Henneman. De gedichten van Kroes die in de Schager Courant stonden kon Piet allemaal uit z'n hoofd, zodat ik dacht dat hij de dichter was, waarop Piet antwoordde: Dat is voor jou een vraag en voor mij een weet, zodat ik nog niets wist.

Ook Piet raakte op overrijpe leeftijd nog op het vrijerspad en toonde haar zijn veestapel op het Nespada. Maar dat heeft net zo lang geduurd als je met een brandende kaars tegen wind in loop.

Later is hij naar Dirkshorn vertrokken en daar als vrijgezel overleden.

Ook een vaste klant van het pad was Arie Schram, die dit weggetje dagelijks gebruikte omdat het de kortste weg was naar zijn woning. "Het huisje van vieren" aan de Nes (nu Cor Hoogland). Ik heb het altijd een pracht mannetje gevonden; altijd dezelfde.

Hij was beheerder van de stadsvuilstortplaats in de Hale, wat gewoon de vuilnisbelt werd genoemd. Eigenlijk was Arie de verre voorloper van de Kringloopwinkel, want als Arie nog wat bruikbaar vond, zat er toch wel een paar centen verdienste in en die zakelijke inslag zie ik bij een kleinzoon van hem terug en een -bij die tijd vergeleken- betere tijd.

Ik raak van m'n vrijerspad af. Het roemloos einde van mij zelf gebeurde in Kalverdijk met de dochter van een kastelein. Een knappe meid met van die mooie pijpkrullen. Ik had het goed te pakken en helemaal onverschillig was zij ook niet, want als beginnend artiest trad ik al hier en daar op.

Maar de jongens op het dorp vonden het maar zo zo, vooral toen bleek dat ik van een ander geloof was.

Voor het café stond een stenen waterplaats aan de kant van de sloot. Toen ik die bezocht pakten twee broers uit Tuitjenhorn me vast en gooiden mij in sloot met de uitroep: Zo, dat is goed voor de broeskigheid, en was mijn liefdesvuur gedoofd.

Na klein zestig jaar heb ik haar nog eenmaal gezien, ze was naar ver verhuisd, maar het beeld van vroeger vond ik niet terug.

Ze deed me meer denken aan een goudreinet appel in mei, je weet wel, je vindt wel eens een vergeten appel op zolder.

Jaren daarna heb ik op 27 november 1951 in Avro's Bonte Dinsdagavondtrein het liedje gezongen: "Geef main maar 'n maidje uit Kalverdijk", met het orkest van Gerard van Krevelen, als een herinnering aan Kalverdijk.

Hierbij nog het eerste couplet en refrein:

*"Ik heb in m'n leven veul vrouwen al zien,
'k zag zwarte, 'k zag blonde, 'k zag rooie.
Zo zacht als een perzik, zo hard als een stien,
'k zag lilleke vrouwen en mooie.
'k Zag vrouwen met lippen zo rood haast as bloed,
'k zag vrouwen zo dun als een paling.
' Zag ze met een heel lagie verf op d'r snoet,
maar 'k had er aan allemaal maling.*

*Geef main mar een maidje uit Kalverdijk,
uit land van de kool en de koeie.
Een trointje, een Stointje, een Afie of Griet,
of hoe ze ook hiet, dat hindert me niet.
Al ken je 'r maar stevig mee stoeie.
Geef main maar een maidje uit Kalverdijk,
dan ben ik de koning te rijk!*

Ziezo, het stukje naar de krant en dan m'n klompen thuisbrengen.

Langpotemigge en nog iets

Op klompen door Schagen

Mijn hele leven heb ik al een hekel aan 'langpotemigge' en ik denk dat het begonnen is toen ik een jaar of veertien was en met m'n ouders naar een trouwpartij in Twisk meeding. Er was ook een pittig meisje aanwezig die ook noodgedwongen mee moest naar zo'n lange trouw- en gastdag met aan 't end van die avond van die liedjes van 'drie keer drie is negen', en versjes op de wijs van 'Colijn de brave boerenzoon' en 'Voor de bruid nog eenmaal troelala' die tot vervelens toe herhaald werden.

De meisjes nipten aan een glas 'boerenjongens' en de jongens aan een glaasje 'boerenmeisjes'. Later op de avond deden ze hetzelfde maar dan zonder glas. Het 'pittige' meisje verveelde zich net als ik en wij besloten een stukje te gaan lopen op het grote erf. Het was een mooie zomeravond en ze vertelde dat ze later ook ging trouwen met een hele rijke man.

Achter op het erf gingen we zitten onder een vlierboom en toen gebeurde het.... alle langpotemigge uit West-Friesland hadden die avond kennelijk de jaarvergadering in juist die boom. Op dat moment vervloekte ik die duizend rotvliegen want we gingen weer naar binnen waar juist 'We gaan nog niet naar huis' aangeheven werd en eerst moest de fles op z'n kop staan.

Laat ik vannacht nu ook een nazaat van die muggen op m'n slaapkamer hebben met dezelfde eigenschappen om mij te pesten!

Dat monotone gezang en het gevoel dat er een aanval op je oor in uitvoering is, even later geef je jezelf een opdoffer en zoemt hij of zij het hoogste lied en doe ik het licht aan dan zie je of hoor je niets meer.

Aan de andere kant van de kamer wordt m'n vrouw wakker, ze opende nog de jacht met een doek, maar lauwloene. Het blijft nog stiller dan het crematorium op zondagavond na tien uur. M'n vrouw neemt een kloek besluit en pakt een flesje met een of ander. Op dat moment koos ik voor de langpoot, want dat stinkt nog meer dan een ontbijt met kuilgras tussen je brood.

Ik ben naar een andere kamer gegaan waar de vogels mij nog enige rust toezongen.

Voor ik verder ga, enige regels terug schreef ik dat mijn vrouw aan de andere kant van de kamer wakker werd.

Nu moet u niet denken dat wij ruzie hebben ofzo. Enkele jaren terug hebben wij zo'n nieuwerwetse bedstee aangeschaft waar je op twee manieren kan slapen. Als alles goed is schuif je ze tegen elkaar en als het eens niet goed is schuif je ze tegen het schot aan. Maar als je al dubbeldik in de zeventig wordt, dan wil je alletwee de ruimte. Ze noemen zo'n ding een 'lisjemo', wat vrij vertaald in het West Fries en 'lust je me nou' genoemd werd.

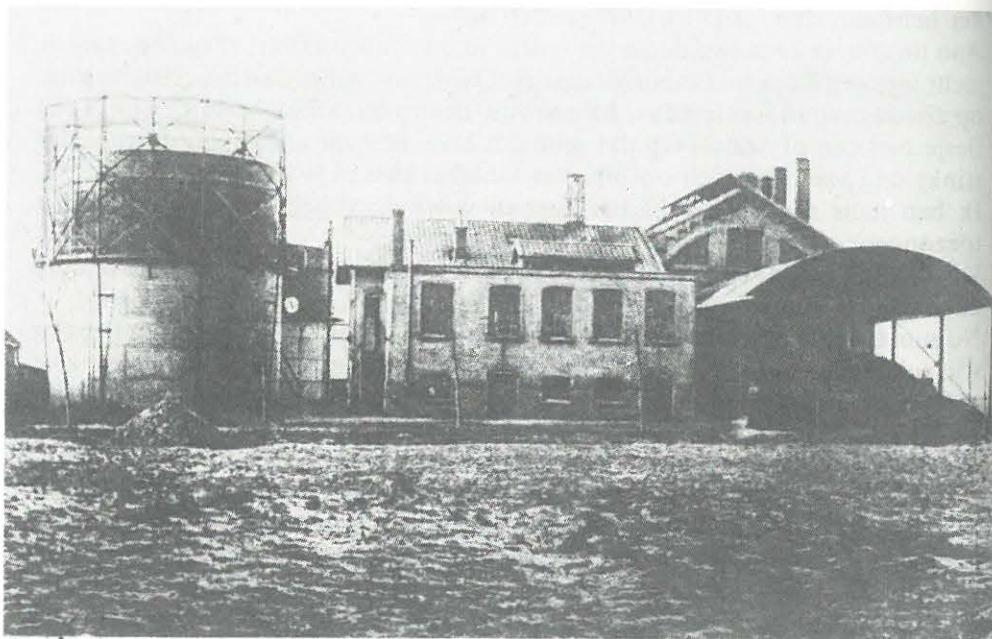
Wat anders een verschil bij vroeger toen ik thuis nog in de bedstee sliep. De 'ruttelplank' als opstap, de deurtjes, de beddekwest en de plank boven je hoofd waarop de po zijn plaats had plus het kistje met de verzekeringspapieren en polissen van diverse pluimage en niet te vergeten de blikken trommel met moeders kapestel, een zilveren hoor, want zo rijk waren we niet en het was trouwens nog van haar moeder.

Je kon zo mooi heel voorzichtig door het deurtje gluren als vader en moeder en Arie Schoorl (de burgemeester van het Noord) en Sientje, z'n vrouw, zaten te kaarten en de nieuwtjes van de dag bespraken. Onder de bedstee was het 'hol' waarin de winteraardappelen waren opgeslagen en waar voorjaars de spruiten zo lang waren dat je ze aan de haren eruit kon halen.

Ik weet nog dat er een nichtje uit Beverwijk kwam logeren en Janny moest bij mij in de bedstee. Het was verantwoord daar ik nog maar een snotneus was. Op het beddeplankje lag ook een zaklantaarn en wij die stiekum mee in ons 'tentje' onder de wattendecken. Gelukkig waren daar geen langpotemigge. Maar wel vroeg vader 'slapen jullie al', waarop we samen antwoordden 'ja hoor!'

De jeugd zal het wel niet weten maar vroeger had je in de bedstee ook een 'krep'. Aan het voeteinde had je nog een schot, je moest de kinderen er ook weer niet te lang in houden want het is een keer gebeurd dat een dreumes zijn koppie over de rand stak en zei: Vader als je klaar bent met paardjesen, mag ik dan een slokkie water.

Door die langpotemigge was ik vanmorgen nog vroeger op dan anders en besloot maar een rondje Schagen te maken en wie kom ik tegen, nog zo'n vroegspook, Kees Schoorl, vlakbij de Oosterstraat. Ik heb jarenlang aan de Oosterstraat gewoond, een bedrijvig straatje met aan het eind de hoofdingang van de oude gasfabriek, tientallen jaren was onze tuin achter de gasfabriek wat nu Renessestraat-Diepenbroekstraat en Beethovenlaan is. En de Thorbeckestraat een doodlopende straat met een schutting aan het eind.

De oude gasfabriek in de Oosterstraat.

Ook had je in de Oosterstraat een ijzerhandel (wist u dat de firma Jong en Roos daar vroeger al een bedrijvig winkeltje had!) En je had daar ook een steenhouwerij van Naber (naast 'Spoorzicht' - Piet Weeland de huisschilder) en het grote gebouw van Berends en Co in Landbouwmachines, later de Spar van de fam. Blom. Zouden de mensen in de directe omgeving vergeten zijn wat Gré en Gerrit altijd voor hun gedaan hebben.

Niets was ooit te veel en 's avonds kwam men nog om een rokertje of kakboodschap aan huis omdat men wist dat ze altijd klaar stonden. De Spar is verdwenen maar Gré en Gerrit zijn nog altijd daar en die zijn nu het 'pispaaletje' van een groepje mensen dat daar nog maar enige jaren woont.

Er zijn mensen die vergeten wat dit winkeltje heeft betekend en zelfs de wens uiten het te slopen.

Ook had je naast de Spar het incassobureau van Sleutel. En 'Spoorzicht' en de 'Oude Herberg' bestaan al sinds mensenheugenis en dan heb je nog 'Pepijn' en 'De Schagenaar' (vroeger groentewinkel). Het is dus altijd al een bedrijvige hoek geweest. De al jarenlange hetze tegen het fitnesscentrum en overlast van het café is dan ook ontaard in een ordinaire burenruzie, waaraan sommigen zich schuldig maken. Er worden zelfs mensen die jarenlang zelf in een café hebben gewoond. En dat sommigen de uiting geven om desnoods het fitnesscentrum te slopen is toch helemaal te gek!! Een plaats waar sportieve mensen komen zonder lawaai, allemaal keurige mensen en 's avonds om tien uur is alles gesloten.

Ik kan niets anders dan wethouder Van Delft een compliment geven in zijn houding in deze onsmakelijke zaak en ik kan het niet bewijzen, maar ik geloof dat zelfs de politie de buik meer dan vol heeft van die kleine pesterijen.

Laat de boeren maar darse zegt Piet Schaatsenberg En nog wat andere leuke dingen?

Op klompen door Schagen

Er kwam dezer dagen een jong meisje op ons Tuincentrum naar mij toe en zei Buisman ik moest van m'n moeder vragen een flesje om op de rozen te spuiten waar de luizen dood van gaan. Maar onze lieve heer moet blijven leven. Even stond ik perplex.

Toen begreep ik het er is nl. een middel wat luizen bestrijdt en de lieveheersbeestjes laat leven. Heerlijk zo'n vraag en de wetenschap dat onze lieve heer mag blijven leven!

Het is momenteel een drukke tijd en nog even dan is alles weer normaal. Het uitzonderlijk mooie weer in de vroege tijd heeft voor recordomzetten gezorgd iedereen wil zijn tuin weer in orde maken. Zaaïen, bemesten en eigen groente zaaïen en planten. Zo maar had ik een mooie krop slaplant in een plastic bakje gepland en uit het zicht van de klanten bij de kassa neer gezet. Ze groeit als kool (pardon als krop sla) en ineens wist ik het!

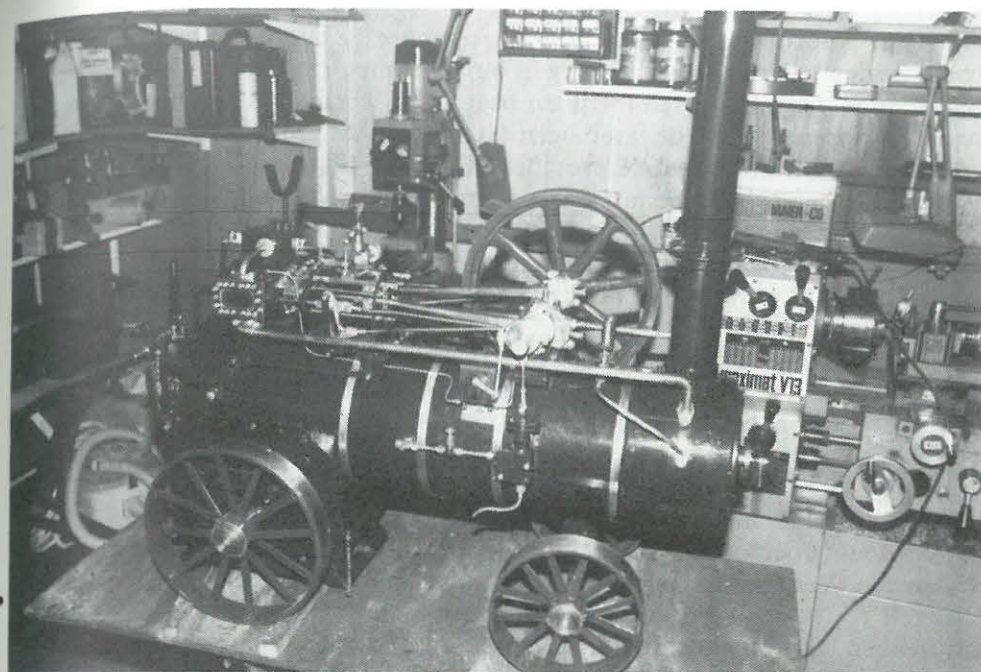
En ja hoor na een paar dagen kwam een 'dame' die zich waarschijnlijk met azijn had gewassen en zonder boe of bai zei, "ik moet wat voor de slakken hebben", dus ik zette het bakje met het kropje sla op de toonbank en zeg dat kan dat is dan vijf en dertig cent alstublieft.

Ik had verwacht dat de azijn oploste maar homaar en snijdend antwoordde ze ik laat mij niet voor de gek houden, waarop ik zei u vraagt toch iets voor de slakken en hier zijn ze gek op. Ze stak haar neus in de wind, wat niet nodig was want het was bladstil en vertrok zonder iets te zeggen uit de winkel. Nou ja als ze nu gevraagd had iets tegen de slakken dan had ik gewoon slakkenkorrels aangeraden.

Er is trouwens al beroerdigheid genoeg in de wereld en als je dan leuke dingen hoort moet men dat ook eens melden. En het leuke komt deze keer uit Barsingerhorn. Het harmoniekorps "de Toekomst" uit als kern heeft de familie Snip en de Visser en verdere aanhang repeteren steeds in "de Fortuin" van Max. Maar met het uitzonderlijke mooie weer van de laatste weken trok men het dorp in. Zo maar op een bruggetje gaven ze een stuk muziek weg. De burens dachten eerst zou de buurman vijftig jaar getrouwd zijn en die dachten het omgekeerd.

Een half uur later trokken ze de schaarse nieuwbouw in van het dorp en werd daar een goed kwartier muziek gemaakt zodat de hele buurt uitliep en ook voor de Rabobank werden later de lessenaars geplaatst en klonken vrolijke klanken door het anders zo rustige dorp, prachtig is zo iets en het kost niets en de harmonie kweekt een goede naam.

Maar zondag heb ik wel een heel bijzondere dag gehad. M'n buurman Piet Schaatsenberg had al eens gevraagd Jan je moet eens bij me komen kijken. Wat jullie niet weten is dat wij samen een dikke veertig jaar terug nog bij mevr. Rot aan de Walingsweg hebben gewerkt.

De locomobiel uit 1906 wordt ook op kolen gestookt en alles in originele werking.

De strobalenpers FIMA uit Hoofddorp de ergste vijand van Buisman (balen op je nek dan bij een trap op in de kapschuur).

Alle twee Noordhollands arm en bijna geen nagels om ons gat te krabben en toch hadden wij lol al waren de regels buiten eindeloos lang en eentonig. Piet was toen al een pienter mannetje en begon zelf werk aan te nemen met wat andere mensen en door de jaren heen uitgegroeid tot grote hoogte met grond en kabelwerken door heel de provincie. En nu de laatste jaren een buurman van mij. Samen hebben we nog bij de dorsmachine gewerkt bij de Wed. Rot en daar gaat het nu over.

Ik heb met m'n ogen staan knippen en met m'n oren staan klapperen. Een hobby die 9100 werkuren in beslag genomen heeft en zo volmaakt dat dit een unicum genoemd kan worden.

En daar stonden ze dan de locomobiel uit 1906 de Marshall van Sonds en Co uit Engeland. De RAMOSES Dorskast en de strobalenpers van FIMA uit Hoofddorp. Ik heb daar niet zulke prettige herinneringen aan, het stro kriebelt nog op m'n rug een een neus vol stof die je lopende weg dikwijls legen moest. Maar zo als ze daar staan op een schaal van 1 op 4.

Een ongelofelijk stuk vakwerk wat historische waarde zal krijgen.

De Museum boerderij maakt 29 juni een uitschieter als nooit te voren als alles tijdens de Westfriese markten dit binnen z'n muren te hebben.

Piet zelf zei, ik ben bang dat de jeugd niet zo'n belangstelling voor het geheel zal hebben. Ik heb gezegd ben je bedonderd niet alle jeugd gooit ramen in, breekt auto's open en zullen als je ze erbij verteld ook met open mond luisteren en waarderen en voor de ouderen een al dan niet prettige herinnering uit vervlogen dagen.

Over de Paasveetentoonstelling en nog wat.....

Op klompen door Schagen

Ziezo, de Paasveetentoonstelling zit er ook weer op. Wat waren er weer schoftig veel mensen in de stad. Je kon over de hoofden lopen. Dat doen je natuurlijk niet, want op een kaal hoofd ken je nag lillek uitglaaie en bij een langheerige zou je nog kunnen 'stroffelen', waarmee ik wil zeggen: de topdag van Schagen is weer uitstekend geslaagd. Wij zitten wat an de buitenkant, maar als uitwijkmogelijkheid ook nog wat drukte had, te meer dat het weer bar teugen zeten heb, en men nou aan zaaïen en planten gaat denken. Om een uur of half elf kwam een vrouwtje op de tuin, ze zag er nog al 'ontboeft' uit en 't eerste wat ze zei: Buisman, ik denk dat er niemand meer in Nederland werkt, er is geen doorkomme an in Schagen, maar vader had vroegen of ik wat tuinzaad mee neme wou. Zelf kon ie niet komme, want hij lait met een krom bien plat op bed!

Ik maakte de bestelling klaar en vertelde wat het kostte.

De mantel ging los en ook een klein eindje van d'r 'bloesie' en aan een koordje kwam daar een 'knippie' tevoorschijn, van een plaats waar moderne vrouwen 'een knikkerbuultje dragen ofwel b.h. genoemd.

Ze zei: je kijke wel raar, maar met al die drokte vertrouw ik niemand. Ik heb wel wat kleingeld in m'n mantel zitte, maar de knip hou ik hier! Misschien niet eens zo'n gek idee. (Historisch).

Zo tegen de middag werd het bij ons veel drukker, waaronder veel mensen die je soms ook wel zien van camping of zomerhuisje en die van deze dag eens een uitstapje maken en misschien gelijk hun zomerhuisje eens bekijken voor het a.s. seizoen. Je ziet het direct aan de loop van de mensen, van: zo, laten we daar ook eens gaan kijken. Pa is bang dat een boom langs het pad aan droogte lijdt en probeert zijn heerlijk helder Heineken kwijt te raken. Hij kijkt hoog in de lucht, alsof hij bang is dat de engeltjes naar hem kijken en voor de gelijkigheid hetzelfde willen doen op z'n tong. Ma loopt met een zakje patat en plent de rest met een kwak mayonaise tussen een paar plantenbakken. Daarvoor moet je eigenlijk de gele kaart trekken en dan soms met kinderen die met hun tengels overal aanzitten en alle kabouters wakker schudden en als je er iets van zegt, dan voelt ma zich geroepen om goed verstaanbaar tegen pa te roepen: "Bij ons is alles veel goedkoper". Pa doet of hij niets hoort en gaat over in z'n tweede versnelling. Als je dan probeer een praatje te beginnen, dan vertelt hij dat ze in Sint Maartenszee naar een huisje zijn wezen kijken voor de zomer, maar dat daar ook niets te beleven is, en als ik dan zeg: je kan toch van de zomer volop naar het strand, schudt hij z'n hoofd en antwoordt: "Nee, m'n vrouw is zoutloos....."

Maar de laatste weken begint het weer z'n oude ritme te krijgen. Mensen die op wintervacantie waren, vroege vogels die uit Spanje terugkomen, vooral de eerste die terug van vakantie even een plantje voor buurvrouw halen, die zo goed op de planten heeft gepast. Op het kaartje moet dan staan: "Bedankt voor de goede zorgen" en gelijk neemt ze een doos vol met nieuwe planten mee voor zich zelf.

Jan Buisman uit de jaren vijftig, ook nu bij Aris nog op de planken.

Wat heb ik genoten.....

Ik heb dezer dagen nog opgetreden in 't café van Aris Bouwens in Noord-Scharwoude. Van de honderd mensen weten er geen vijf waar het staat.

Nou, ik had er ook nooit van gehoord, maar ik heb zelden zo genoten! M'n vrouw zegt wel eens: je kijk al tegen de 77 jaar aan en je weet van geen ophouden, je lijk Heintje Davids wel.

Maar zo lang men mij vraagt hou ik dit vol en als een school of bejaardenhuis 'een flook knippie' heeft, is het zo ook goed, maar de meeste keren krijg ik een flessie mondspoeling uit Frankrijk.

Maar nog heb ik nog niet verteld waar dat café van Aris Bouwens staat.

Nou zoek maar niet verder, want die heb z'n hele grote kamer tot café maakt, met een echt ouwerwes buffet erin en met portretten van z'n grootvader aan de wand en ouwe reclameborden enz.

En daar treden dan zo'n zes of zeven keer zomaar gewone mensen op, her en der vandaan, om wat voor te dragen uit eigen werk. Ik heb het nou een keer meegemaakt en heb het schoftig mooi vonden, werkelijk een unicum! Je zou onvriendelijk kunnen zeggen "een bij mekaar gezocht zootje" van uitzonderlijke kwaliteit.

Het is allemaal begonnen toen Nel v. Laren-Zwupp bij Piet Pannekeet samen met Jan Pannekeet en Joop van Diepen West-Friese cursussen gaven waaruit als twee boeken onder de titel "Zuks moet je opschraive" zijn verschenen, vol met verhaaltjes van gewone mensen en een stuk of zes-zeven van die mensen hebben een 'gezelschapje' gevormd onder de naam "Wie schrijft, die blijft". Zo maar in d'r opgnappersgoed, stapte op 't toneel bij Aris niet groter as twee vierkante meter, vlak bij de bierpomp en zowat op schoot bij het altijd stampvolle 'café' van Aris. De artiesten zitten in de grote bijkeuken en om beurten geven ze hun nummer ten beste. De een met een schrift en de ander uit het blote hoofd. Geen 'phoehaai' maar zo maar een vertelseltje of voordracht, in al zijn eenvoud in de perfectie gebracht. Natuurlijk heb het West-Fries de boventoon. Kostelijk vond ik dat dood gewone boerenvrouwje uit Lutjewinkel, Mansje Vis, in haar voordracht over dat kleine meisje, dat hetzelfde kreeg wat ook de Koningin meegemaakt heeft en daarom 'de banden' met het Koningshuis zo nauw betrokken zijn gebleven. En niet te vergeten, Siem de Haan uit de Laanderweg uit De Waard, een persoonlijkheid, die het amateurisme al is ontgroeid!, evenals Klaas Zwier uit Opperdoes. Ik heb me een bult gelachen om Vera Dekker uit Obdam met 'drie Koningen' uit het verhaal van oome Jaap Kostelijk, ik schiet nu nog in de lach als ik daar aan denk. Als je het verhaal lees is het al mooi, maar zoals jij het brengt is niets te evenaren.

Ina Broekhuizen uit Wognum met haar gevoelige verhaaltjes over haar kinderen, passend in de verscheidenheid van het programma uitstekend als afwisseling in het programma. Ant Hermes uit St. Maarten, trouwens geen onbekende, en precies passend in het programma, en voortreffelijk gebracht. Het geheel begeleid door Teun Kommer, de ouwe rasmusikant uit Hoorn. Zoals ik al vertelde, ik heb zelf erg genoten.

En nu de 'kastelein' zelf Aris Bouwens uit Noord-Scharwoude: een rustig gezellig type, die in de boeken ook al veel verhaaltjes heeft geschreven, had als 'ondernemer' van de zes avonden wat ouwe rotten als extra attractie gevraagd, zomaar tussen alles door.

Iedere avond een ander, oudere artiesten die al jarenlang met het bijtje hebben gehakt.

Joop de Leeuw (tante Saar) was er direct voor de porren, evenals Gerrit Goudsblom van het Langedijker Cabaret, en niet te vergeten Kea Kruier, waren mij al voor geweest en hebben net als ik toen zelf toen ik daar ook tussen in mocht optreden, een prachtige avond gehad. Werkelijk een unicum!

Aris, nog bedankt voor de uitnodiging!

Jo de Leeuw (tante Saar) ook nog een keer in 't café van Aris.

Een rondje om de Wiel en nog wat!

Op klompen door Schagen

Als je vader en moeder niet rijk zijn, kan je er niks aan doen, maar als je schoonvader arm is dan is dat je eigen schuld, dat hoorde ik laatst zeggen door een oud-Schagenaar.

Dan heb ik vroeger niet goed uitgekeken, want mijn schoonvader vertegenwoordigde wel een landelijk bekende naam, nl. de oliemaatschappij "De Automaat" wat hij per liter ook in die oude vier liter bussen uitventte langs de huizen en je een gratis krantje kreeg met een van de eerste stripverhalen over "Pijpje Drop" en eindigde met de zin: "En hoe het Pijpje Drop verder gaat, staat in de volgende automaat". Maar ik heb hem daar geen verwijt van gemaakt, want zelf had ik nauwelijks nagels om het verlengde van m'n rug te krabben. Trouwens ik heb ook boerenplaatsen onder het paard z'n buik zien verdwijnen en ook door eigen schuld.

In het hele leven moet je wat geluk hebben en als je dan de rijkdom heb van gezond te zijn, dan ben je al een hele spekkoper. En nu ik het hek van het laatste 'weidje' al open zie staan, kijk ik wel eens achterom, en mag niet ontevreden zijn. Integendeel!

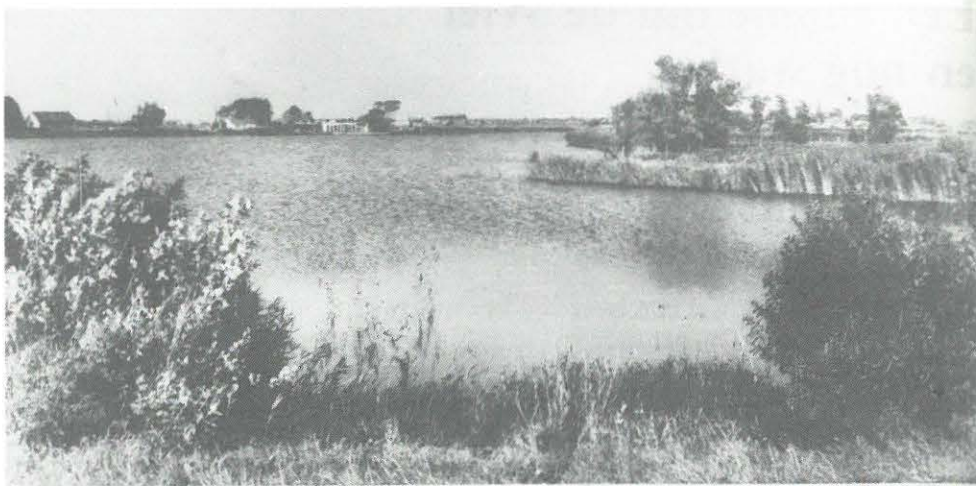
Dat ik dagelijks nog op ons tuincentrum aanwezig ben, beschouw ik als mijn hobby. Je zit nog onder de mensen, je hoort en ziet nog van alles. Deze week kwam een oud moedertje en vertelde dat ze blij was deze tijd nog mee te maken, want vroeger was het armoe en nog eens armoe. Als ik nu een paar plantjes wil verpotten, haal ik de potgrond, maar vroeger ging je het land in voor een molshoop.

Inderdaad, mijn moeder stuurde mij ook naar het land van Jaap Schilder om een paar molshopen, als ze wat moest verpotten. Als je zesenzeventig bent en de schoolmeester waarbij je in de klas hebt gezeten staat met z'n vrouw voor je, nu dan gaat er toch iets in je om!

Wij noemden hem oneerbiedig in die tijd "Pietje Parlevliet" omdat hij nog een jong beginnende onderwijzer was. Via Jan Peetoom sr. had hij mijn adres gekregen. Hierbij een gedeelte van de brief die ik kreeg.

..... Van de school in Schagen herinner ik mij niet veel meer, alleen de naam Jan Buisman. Hoe dat komt zal ik je zeggen. Je was anders dan de andere leerlingen. Dat voelde ik aan, zeker omdat ik als leerling zelf zo was. Je had iets clowneske over je. Later als ik wel eens over sommige oud-leerlingen nadacht, dacht ik "wat zou er van die jongen geworden zijn". Het is al weer tamelijk lang geleden dat ik je naam hoorde noemen voor de radio en je op de televisie of las je in de krant? Maar ik herkende je niet meer.....

En wat later komt een forse mijnheer met een charmante vrouw op ons tuincentrum en vraagt. "Ik zoek Jan Buisman". Meester Parlevliet en z'n vrouw uit Franeker, dik in de tachtig, recht van lijf en leden! en alle twee nog koppie-koppie. We hebben die dag zoveel ouwe koeien uit de sloot gehaald, dat de beurdschippers weer alle ruimte hebben. Een pracht bezoek, en ik ben blij dat ik nog een foto heb van de school, waar alles begon op de Loet, nu Middelbeek, de feestwinkel en Kaasboer.

"De Wiel"

Het is zulk mooi weer en nu ik toch op de Loet ben, rijd ik maar even door "De Wiel", volgebouwd tot Schagen toe. "De Wiel" heeft in het 'lichamelijk schoonmaakbedrijf' altijd al een rol gespeeld. Daar waren het zwembad "De Wiel" en het "Wittekruisbad", welke het standsverschil van de bewoners vertegenwoordigde. Het "Witte Kruis" was voor de minder bedeelde en "De Wiel" voor de goeude en de kouwe kak.

Het water was natuurlijk precies hetzelfde, het water dat de magere in het "Witte Kruis" streeelde, streeelde even later de elite kontjes.

Een oud gezegd was: " 'De Wiel' is zo diep, dat de Schagerkerk er in onder gaat". Het verhaal is al zo oud dat niet de huidige kerk werd bedoeld, maar de in 1895 verbrande kerk en die was zo'n dertig meter lager. Op een oude kaart stond als diepte aangegeven 46,50, dus dan zou het verhaal kloppen. Maar o wee, de diepte op de kaart werd aangegeven in decimeters, dus het oude verhaal, de mythe van de Schager Wiel is naar de knoppe. Zelfs de Bethel-kerk uit de Landbouwstraat (het voormalige bioscoopje) zou nog boven water staan.

Maar wat wel waar is, is het gebruik als je in "De Wiel" gezwommen had, dan diende je voor het water te bedanken. Dat geschiedde op de volgende manier: Je ging aan de waterkant staan en sprak met je handen in duikhouding de volgende woorden: "Water, ik bedank je voor de eerste, voor de tweede en de derde keer" en dan dook of sprong je in het water.

Deze vorm van animisme werd zo sterk gevoeld, dat als je het vergeten was, de kleren weer uit, zwembroek aan en je alsnog de ceremonie volbracht. Of dit gebruik ook elders was, weet ik niet meer. Hier in Schagen beslist wel!

Het is zulk zacht weer en overal nog zo stil, dat ik mijn rondje besluit met naar

Valkkoog te gaan. M'n moeder woonde wel in Schagen op de terp Chrisjeswerf, maar liep school in Valkkoog bij meester Speets. Valkkoog heeft nog de sfeer van vroeger. Er gaat een weldadige rust van uit. De nieuwe huizen maken de indruk van nieuwe verstelling in een oude broek. Dat staat best leuk, maar je moet de broek wel blijven zien.

Moeder liep ook op "de vragen leering" bij dominee Tinholt.

Ze vertelde daar wel eens van en over de dorpsfiguur Piet Boonacker, rap van tong en traag van handen. Als bijvoorbeeld een vrouw het werkelijk arm had, stapte Piet naar Jan Tinholt en sprak hem altijd aan "Jan Tinholt, werkzaam bij de firma God en Zoon, weet jij dat er aan de aare kant van 't durp een vrouw barst van de honger".

En wonderlijk, meneer Piet moest eens naar het ziekenhuis in Alkmaar. Voor hij wegging bestelde hij twee kruiwagens grint, want zei Piet, als ze me dood terugbrengen, wil ik wel een gnap padje voor het huis.

Ik ga weer terug naar Schagen, waar de huizenzee het beeld van vroeger heeft verjaagd. Daaraan is natuurlijk niet te ontkomen, maar die binnenwegen en kleine buurtschappen zijn voor mij nog altijd een verademing.

Streune (2)

Op klompen door Schagen

Vier jaar geleden verscheen een boekje onder de titel "Zuks moet je opskroive" een zootje bij elkaar geschraapte verhaaltjes van gewone mense her en der uit West-Friesland.

Versies en verhaaltjes van mense uit de wijde omgeving, uit Schagen Bob Lingerak van de 'Stoffelhof' en Joop Schouten de bedrijfsleider van de West Friesche Markt - Ant Hemmer uit St. Maarten - Nancy Vis uit Lutjewinkel - Siem de Haan uit de Waard en niet te vergeten Aris Bouwens uit Noord-Scharwou, en nog een sliert andere.

Hoe het verzeild raakte onder 'n kast weet ik niet, maar niet in m'n boekenkast waar het zeker 'n plaats verdiende. Nu ik meer tijd heb om te streune kwam het boven en heb het aandachtig doorgelezen. Een juweeltje van korte verhaaltjes en een titel het best gevonden vind "Zuks moet je opskroive" inderdaad de enige manier om dingen te bewaren. Er komt een tijd dat men er later trots op is. Er staat ook een verhaaltje in van Klaas Zwier uit Opperdoes in over "Vaders vertelling".

Twee kinderen mogen zondagsmorgens een tijdje bij vader in bed komen liggen omdat vader dan zo mooi kan vertellen, een bijbels verhaal. Vader fantaseerde op zijn manier met namen en gebeurtenissen.

vertelde hij dat de Apostelen in d'r daagse goed naar Jeruzalem kwamen enz. enz. En direct dacht ik aan mijn grootvader Dirk Brugman van de Nes. Nu nog houd ik vol dat ik de beste Opa en Opoe van de hele wereld heb gehad, maar dat zeggen natuurlijk nog duizenden mensen.

Opa vertelde 's avonds in het schemeruur aan mij ook sprookjes op z'n eigen manier. Toen ik al wat groter was vroeg ik altijd of hij de "Gelaarsde Kat" nog eens wilde vertellen. Jaren terug heb ik het eens opgeschreven wat ik met het streune weer terugvond. Hier is dan mijn opa's vertelling van de "Gelaarsde Kat".

DE GELAARSDE KAT

Onder Schellinkhout woonde 'n hele tijd leden een molenaar met z'n drie zoons. Ze kluisden daar met z'n vieren want de vrouw van de molenaar was al vroeg gestorven. Ze had een klap van de molenwiek had en daar kon ze niet tegen. En vroeger was molenaar gien vetpot en dat zootje paling wat ze in de fuiken vongen, ging slikvingerend op want ze konden eten als dijkers.

De molenaar was oud en krakkemikkig en voelde dat hij al te lang van school af was en aan 't eind liep. Op een avond zei hij teugen z'n jongens: ik denk dat ik gauw de pijp uitgaan in het tafelkassie zit m'n testament. En toen de ouwe onder de zode lag namen ze het kassie en beginne te lezen.

De oudste zeun krijgt de molen, de tweede de ezel en de jongste de Sieperse Kat en wat er nog over is in mijn fuut moeten jullie samen delen.

De eerste twee waren tevreden, maar Piet de jongste zei met een molen of een ezel kan je nog een hap zuurkool verdienen maar met een Sieperse Kat?

En zo het wel meer gaat met 'n erfenis besloot hij 't huis uit te gaan. Afijn, hij liep het huis uit met de Kat op z'n rug en 11.89 als derde deel van de erfenis uit het tafelkassie. Hij liep een uurtje de dijk langs toen de kat riep: Treur maar niet, ik zal je helpen. Verrek zei Piet tegen de kat, ken jij prate. Ja, zei de kat, geef mij die 11,89 maar dan ga ik naar Hoorn om klere te kopen. Piet gaf het geld aan de kat en die dwars veld naar Hoorn en met de leste bus kwam ie weer in Schellinkhout met een cape en een fluwelen hoed met een veer d'r op en gladde laarse wat hij bij Ridderickhof gehuurd had.

Wat moet ik deer nou mee zei Piet: Trek het maar aan zei de Kat en van nu afaan ben je de Markies van Karrabas.

Nou haal je vanavond een vette knijn bij een boer uit het hok, maar denk erom dat die het niet ziet. Piet die niet zo gogum was, deed dat. En de Kat ging weer naar Hoorn en belde bij de Burgemeester an en zei teugen de daghit: Mijn meester, de Markies van Karrabas, stuurt deze vette bout.

De meid pakte hem aan en de Kat weer weg. De andere dag bracht hij een vette haan bij de burgemeester. Met de groeten van mijn meester de Markies van Karrabas. De burgemeester vroeg aan de meid: wie is toch die Markies, maar ze zei dat ze het ook niet wist. Een paar dagen later bracht de Kat twee kilo natte paling.

De meid zei dank je, dat zal smake als de burgemeester en z'n dochter terugkomen. Benne ze uit vroeg de Kat, je zei ze alle twei op de solex naar Hauwert in de zak.

De Kat als de donder naar Piet en riep: Pik de S.A.-bus naar Hauwert maar schiet wel op. Ze ware net in Hauwert toen de Kat de burgemeester en z'n dochter in de verte an zag kommen op de Solex.

Spring in 't water zei de Kat en omdat Piet zo'n struul was plomte ie zo in de sloot. De Kat ging midden op de weg staan met z'n steert te zwaaien en riep helpie-helpie, de Markies van Karrabas verdrinkt.

De dochter van de Burrie zei dat is onze poelier en d'r vader haalde Piet uit de prut vandaan.

An de andere kant van de weg was een brede sloot en daar spoelde ze Piet af. Van Aaltje Wit kreeg hij droge kleren. De burrie zei je kenne wel bij mij achterop, dan zal ik wel bijtrappe.

De Sieperse Kat ging als de donder alle bouwers langs en vroeg van wie is die bouwerij. De een zei van Gert Gales en een aar van Jan Glas. De Kat zei doen me een lol en als straks de burgemeester van Hoorn langskomt moet je zeggen, dit land is van de Markies van Karrabas.

De bouwers hadden nog nooit een kat horen praten en zeiden het is zeker een lolletje en we doen mee. En toen de burgemeester langs kwam, zeiden ze allemaal: dit land is van de Markies van Karrabas.

Donders dacht z'n dochter, die zit goed in z'n slappe was. Maar Piet docht dat loopt nooit goed af en zei: burgemeester, die kat liegt dat ie barst en hij vertelde alles, eerst was de burrie bar kwaad en trok de Kat nijdig aan zijn staart. De Sieperse Kat mauwde van de pijn en zei met trane in z'n snor, ik deed het om Piet te helpen burgemeester. Op het laatst moest de burrie en z'n dochter lache en Piet is een paar weken later trouwd an de dochter en kreeg een

best baantje op 't sikketaris en ze leefden nog lang en gelukkig en soms knipoogt de Kat naar Piet als ie in z'n mand achter de kachel ligt. Zo, dit was dan het sprookje van de Gelaarsde Kat en nou nog een koppie poeier-chocolade en dan met blote biene te bed.

Honderden keren liep ik lange Snevert langs naar de Nes op de foto de molen van Fok Schermer (thans verdwenen) het huisje tegen de Molen staat er nog van familie Wiegman daar achter op de hoek café "Het hutje aan de Zee" uiterst links woonde mijn grootouders. Foto naar een schilderij van Jan Koning.

Langs m'n neus weg

Op klompen door Schagen

Zo langs m'n neus weg vroeg ik een bediende in een grote zaak, wat nou ongeveer zo'n winkelwagentje kostte.

Hij wist het niet precies, maar dacht van een paar honderd gulden per stuk. Toen dacht ik zo, zo dan wordt er nog wel wat verdiend aan de 'boskippe', want je vindt die wagentjes overal. Ik zag er twee in de Slotgracht liggen en een in de Langesloot en 's morgensvroeg vind je ze dikwijls aan de weg of tussen struiken.

Het zijn dan ook handige wagentjes. Laatst zag ik nog iemand rijden met zo'n karretje volgeladen met tegels. Eerst dacht ik dat hij op weg was naar de passiespelen in Tegelen, maar het was voor zijn eigen straatje en volgens deskundigen kan je er ook een flinke ruif van maken voor je konijnenhok. Het hok zelf kan je op het onderstel bevestigen en door de zwenkwielen kan je het van de wind af draaien.

Maar het toppunt heb ik zelf meegemaakt!

Voor ons Tuincentrum stond een gloednieuw wagentje. Ik zette het binnen het hek en belde de firma op.

Een week later nog eens, daar ik dacht dat men het vergeten was. Weer een week later of ze het nog op kwamen halen, en dat zouden ze doen. Nou, Lou-Loene, nu na vele maanden staat hij nog op onze tuin en ik vertik het om 'm zelf terug terug te brengen. Als u hem eens ziet staan denk dan niet dat ik hem gepikt heb. Ook zag ik ze laatst dienst doen bij een verhuizing van de een naar de andere straat.

Ik noemde daarnet de Langesloot, dat is de sloot naast de Langestraat. Die was er al veel en veel eerder dan de Langestraat. Jarenlang voer ik dagelijks met de platte schuit achter de ouwe gasfabriek door de Langesloot via het Rapenpad en de 'Stenen Pijp', bij slager Ploeger naar het Noord, want wij hadden zgn. 'los land'.

De oude gasfabriek waar nu het kantoor is gevestigd aan de Langestraat. De ijsbaan: het tegenwoordige parkeerterrein van de Vomar aan de Laagzijde.

Burger, Schagen. No. 3682

Rapenpadje. SCHAGEN.

Het oude bruggetje naar de Nieuwstraat, rechts stond het oude zuurkool fabriek van deutekom waar nu een woon- en winkelcomplex wordt gebouwd.

Bij het Rapenpad-bruggetje moest ik altijd vaart maken, want de bewoners gooiden van alles in de sloot, de prut stond dan kantje boord. Nu ik toch bij de Nieuwstraat ben, nu één van de duurste winkelstraten van Schagen, en vroeger volgens sommigen een achterbuurt en armoedig, inderdaad wel arm maar ook moedig. Er ging een bekoring vanuit die je niet meer vind met z'n logementen, veestallingen en de bonte verscheidenheid van mensen. Een orgeldraaier, een koperslager, voddeboeren (thans lompenhandelaren), 'kassieskirls' (marskramers), veedrijvers, kippenkos, een wonderdokter, schapenscheerders, dus nog meer talrijke andere kleurrijke beroepen.

De iets meer gegoeden uit Schagen verboden hun kinderen om door de Nieuwstraat te lopen. Nou, ik ben er honderden malen geweest, ook nog jarenlang met onze groentewagen. Maar daar is nooit iemand aangerand of bestolen en het waren m'n beste klanten, want arme mensen aten de meeste piepers. Het ging wel eens moeilijk, maar ben er nooit een cent te goed gebleven, maar wel eens bij de gegoede.

Je vindt nergens een straat waar zoveel bijnamen waren. Men kon ze beter als bij hun eigen naam. Hier slechts een kleine bloemlezing. Je had er Hokkebil, Bolle Kees, Lombok, de Bunzing, Sneeuwitje, Blikkie, Klaas Tiet en zo kan ik nog een hele lijst opnoemen.

Vooraf met feesten als Koninginnedag en winkelweken konden anderen niet tippen aan de erepoort voor de Nieuwstraat.

De Nieuwstraat vanaf het Rapenad, met rechts de logementen. Op de brug de kinderen Overtoom.

Ik heb nog een bruiloft meegemaakt van de beeldschone dochter van 'Senet' en 'jode Jozef' met een ober kelner uit Amsterdam, in rokcostuum en hoge hoed. Een sprookje! In de geheel versierde Nieuwstraat het draaiorgel van Arie Grootes en dansende mensen op straat. Waar nu Brammetje zit, had je het cafétje van 'Dikke Marie'. Donderdag's het trefpunt van de veedrijvers als de Bakkertjes en Hollenberg e.d. en de schapenscheerders Toon en Joop de Jong. De laatste was getrouwd met 'roze Marie' (weer zo'n naam).

Als je als jongen bij Toon of Joop op de markt in de weg liep, kreeg je wel eens een haal met die merkstift over je hoofd, en moest je moeder met de schaar dat uitknippen.

De kinderen daar waren gehard. Ik heb ze wel zien lopen om deze tijd, in een hempie en in d'r blote kont, en die later bonke van kerels waren. Tegenwoordig gaat alles anders. Als nu een kind in het bad moet, komen er thermometers bij te pas. Vroeger ging je in een teil water en werd het kind blauw dan was het water te koud, werd hij rood dan was het te heet.

'Jode-Jozef van Senet'. Vroeger bonisseur bij de stoomcarroussel van Jan Vier. Als marskramer altijd keurig gekleed en beleefd. Is op hoge leeftijd door de Duitsers weggevoerd en nooit meer teruggekomen.

Iemand heeft mij eens gezegd: uit verdriet en armoede wordt vaak humor geboren.

'Engel de Lakker' uit de Nieuwstraat, schilderde reclame op diverse ramen van kleine winkeltjes, zoals bij Veul op de Stolpe. Met krulletters 'Keg's Thee' en ook reclameborden als uithangborden. Historisch is het volgende verhaal: In de omgeving was een klein café dat een uithangbord had met een beer (mannetjes varken) aan een dik touw en een paal. Engel zou het schilderen en aflakken voor een rijksdaalder. Toen hij het later bracht, hield de eigenaar vol dat hij gezegd had: een daálder (1,50). Het liep op een fikse ruzie uit.

Engel dacht plots beter wat als niks en kreeg een mooi idee en zei: Enfin, ik moet hem nog 'aflakken' en dan breng ik hem deze week. Het bord ging terug 'de beer' werd verwijderd en opnieuw geschilderd met **watervarf** en Engel kreeg z'n daalder, maar na fikse regendagen was ook de beer verdwenen!

Zo zou ik lang door kunnen gaan, over verschillende typen als over Willem Kiezeling, de clochard van de Nieuwstraat, die wat het leven aan ging schijt aan dronken Naatje had, als hij de burgemeester tegenkwam riep hij: Hè Willem. De burgemeester heette niet zo en zei dan ook niets terug en Willem weer: Hè Kippekontje, ken je niks zeggen.

Een wonderlijk figuur, waar ik nog wel eens op terug kom, maar ik zal eerst m'n klompen naar huis brengen.

Wat is humor?

Op klompen door Schagen

Dezer dagen kwam er iemand op ons tuincentrum, je verkoopt toch wel parkieten (ik heb ze nog nooit verkocht) dus antwoordde ik: nee die heb ik niet maar wel parkietenzaad, dan kan je ze zelf zaaïen. Hij antwoordde "Barst" en ging weg.

Jammer, men moet toch wat gevoel voor humor hebben. Zo had mijn grootvader jarenlang een zg. 'bakkersbriefje' van een ver familielid ergens om de Oost.

Dat was een 'koude bakker' dus iemand die niet zelf bakte maar alleen ventte. Naast zijn vensterswijk verdiende hij er wat bij met z'n T-fordje. Hij bracht b.v. iemand naar Hoorn of naar de 'vistelman' of haalde meneer op van een gastdag. Een keer in de week gaf hij dan z'n briefje. Het bewuste briefje zag er zo uit:

8 fransies	0.20
1 regeltje	0.15
1 swissebrood	0.25
1 stoet	0.22
10 koekbeschuiten	0.20
2 regeltjes	0.30
1 krentebrood	0.25
en uw vrouw gereden	1.50
Samen	3.07

Op een zondagmorgen in Schagen.

Het is druilerig weer, maar ik mag graag in de vroegte eens door Schagen fietsen, meest door het oude Schagen, de winkelstraten en haal mij dan de vroegere bewoners voor de geest.

Vooraf de Gracht overdag badend in een zee van licht. Maar als je zondagmorgen in de vroegte eens omhoog kijkt is er wel iets veranderd.

De meesten woonden achter of boven de zaak. Daar is wel iets veranderd en er zijn er bij die boven de winkel de gordijnen wel eens mogen wassen.

De lage kant is een uitzondering dat "leeft" dank zij de gebouwen van de firma Schmalz - Makado en enkele anderen. Iedereen weet dat ik trots ben op onze winkelstraten die het hart van onze plaats zo aantrekkelijk maakt. Zou het nu zo heel erg kostbaar zijn om die onbewoonde ruimte de indruk te geven van "dit hoort er ook bij" met een helder gordijntje - een beeldje - of vaas of voor mijn part een paar kunstbloemen of planten. Ik bedoel het niet hatelijk maar het kost zo weinig.

Hoe meer ik de markt bereik hoe minder tijd heb ik om naar boven te kijken want de "nieuwe mode" om de bierglazen op straat stuk te gooien belet je dit wel. En dat is niet van deze week.

Het oude raadhuis (vroeger polderhuis) op de Gracht. Doodzonde dat dit gesloopt is. Het tegenwoordige is nu ook al te klein.

De "Horeca" zelf is er ook niet blij mee, de glassporen bewijzen dat sommigen met de glazen aan de loop gaan en deze uit balorigheid in de Herenstraat kapot gooien. Ik vind het stom want ze berokkenen niet alleen de kastelein schade maar op de duur zichzelf! En wat schiet je er mee op.

Op de markt moest ik "wat de kippen niet doen" en je kan toch moeilijk een gevel of op straat gaan staan, dus ging ik naar onze enige "openbare" gelegenheid op de markt.

Er is een tijd geweest dat je het bijna in je broek zou doen dan daar binnen gaan met een vieze troep op de grond en teksten op de muur die tegenwoordig schering en inslag vinden op T.V. en radio en soms met naamaanduiding erbij.

Maar dat is over. Geen teksten meer en waterschoon! Hulde aan de gemeentelieden, nou moet u niet denken dat ze dit in de folder van de VVV moeten opnemen, maar als uitwijkplaats bruikbaar.

In mijn tijd stonden er ook wel teksten. De mooiste die mij bijgebleven is was "Vrouwen van vorsten hebben grote borsten" en als ik dan die oude foto's van vorstinnen zie, dan was het niet naast de waarheid.

Trouwens vroeger toen Schagen nog een kleine plaats was is er bij iedere waterplaats door de jaren heen wel een verhaaltje overgebleven. Aan het eind van de Regentenstraat stond er een tegen de sloot.

Een bekende bakker uit de Molenstraat bezocht deze gelegenheid ook vrij regelmatig. Een vrouw uit de directe omgeving zei Bakker, je hoeft niet meer aan te komen want als je daarvandaan komt, kom je hier met brood waarop de bakker droog antwoordde; U is abuis want ik heb er een touwtje aan voor het uithalen en in mijn jaszak een lepel om hem op te bergen!

Tegen de gevel van Juwelier Kroone nu de "Singer winkel" stond jarenlang een stenen waterplaats tegen het huis van de goudsmid, begrijpelijk dat de opgroeiende dochters van de goudsmid - die er boven woonde dit maar een stinkboel vonden. Het verhaal gaat dat de oudste dochter naar de Burgemeester ging of dat ding niet gesloopt kon worden. Waarop de "burrie" gezegd zou hebben. Met die kleinigheden houden wij ons niet op, waarop de dochter geantwoord zou hebben, kleinigheden..... komt u dan maar eens bij ons boven uit het raam kijken.

Ja, je had vroeger diverse modellen. Stenen; 2 op de markt en diverse houten, ja zelfs een van ijzer.

Zo'n ovaal geval met boven kleine gaatjes en onder geheel open, zodat je van buiten kon zien of ze bezet was. Stond iemand rechtop dan wachtte je nog wat maar als aan de andere kant iemand iets door z'n knieën zakte en een licht schuddende beweging maakte wist je dat je aan de beurt was.

Nou Buisman, nu kan het wel weer.

Door de Herenstraat waar vroeger "De Beurs" stond en nu dat vierkante bankgebouw, weer over de gracht, door de Molenstraat. Jongens wat doen jullie het daar goed.

De Molenstraat leeft! De bonte verscheidenheid doet weldadig aan. De prachtige zaak van "Teun", het kleurige schoenwinkeltje. "Klaas" de boekenwurm, ja wat vindt je daar niet. Eethuisjes, fietsen, antiek, dierenzaak, kappers. Tot wat je in heel Schagen niet in zo'n sortering kan krijgen in bekertjes en medailles, een schoenmaker en ik zal er wel een paar vergeten hebben. Voorheen fietste ik alleen door de Molenstraat maar nu gebeurd het dikwijls dat ik afstap. Als "de witte vlek" doorgaat zal het nog beter worden maar voorlopig zijn jullie "de vlek" voor! Als ik vandaag mijn schoenen nog aan moet zal ik eerst m'n klompen naar huis brengen.

Herinneringen

Op klompen door Schagen

Of het vroeger nou zo veel beter was als tegenwoordig wil ik beslist tegenspreken. Maar dat het nu anders is staat als een paal boven water. Ik betrap me er zelf vaak op. Als ik naar de kapper moet kijk ik altijd of ik al gauw aan de beurt ben en anders komt het van de week wel en rijd ik door.

In tegenstelling met vroeger was de 'scheerwinkel' op woensdag- en zaterdagavond het 'uitstapje' voor mijn vader en als hij geknipt of geschoren was, bleef men dikwijls een poos zitten om de nieuwtjes van alle dag te bespreken.

Dat was bijvoorbeeld dat op de Grotewal iemand met de hondekar in de sloot gereden was en alleen een paar natte 'biene' opgelopen had, en werd het zelfde verhaal een uur later verteld dat hij met het 'doppies kroos' op z'n pet door de burens uit de prut getrokken was.

Met die scheerwinkel-verhalen moest je toen al 'effies voor het krimpen rekenen' en de sluitingstijd stak ook niet zo nauw. Dat soort verhalen had ook 's avonds met het 'buurten' een stuk of wat buurlui bij elkander op een hekkie, de een met een pruim achter z'n kiezen, 'n paar met een pijp en een heel enkele met een sigaar (een 'Modjo' of 'Bernardo') van een stuiver.

De stof van het gesprek was veelal de voorbijgaande man of vrouw. En als een wat verder op wonende buurvrouw tegen schemer nog Schagen in ging, was er altijd wel een die zei: "Die moet zeker ook weer aan de 'flort' ". En als dokter Melcior met z'n koetsje voorbij reed, was het raden waar die nou heen moest. De een wist dat vrouw Blauboer al een week met 'n krom bien vlak op bed lag en een ander dat vrouw Stins om 'n 'poppie' moest. Maar dat Willem Dries een trap van 'n koe kregen had, hoorden ze pas de andere dag en vrouw Stins kreeg haar 'poppie' pas veertien dagen later.

Wat dat aangaat is er nog weinig veranderd, maar toen bestond er nog geen weekblad, Privé of Weekend.

Om roddel en sensatie kan ik mij soms nijdig maken. Een week terug zag ik er ergens een liggen met de kop 'Theo Koomen had een dochter bij z'n schoonzusje.....' Het is al weer twee jaar geleden dat Theo door een auto-ongeluk om het leven is gekomen. Maar men kan zelfs de doden niet met rust laten. Trouwens, wat hebben wij er mee nodig. M'n vader zou zeggen laat iedereen z'n eigen broek maar ophalen. Helaas kan Theo dat niet meer.

Een vriend of goede kennis heeft dit in een boek geschreven, twee jaar na zijn dood. Volgens mij was dat stukje privéleven beter geweest om dit te verzwijgen, maar wel pijnlijk voor de nabestaande.

We leven nu in een tijd van onvrede. De een wil met de Olympiade naar Amsterdam en de ander niet. Dat was dezer dagen ook het gesprek op ons tuincentrum. Een leuke jonge dame gaf volgens mij het beste antwoord.

Die zei de Olympiade is ontstaan in Athene, waarom laten ze die dan daar niet houden? Het gaat toch om de sport.

Ik vond het nog niet zo'n gek antwoord, en scheelt nog in de stookkosten van de fakkel ook.

Een oude West-Fries waar het canvas al wat door komt, zei alleen maar: jongens het gaat alleen maar om de centen en je moet wel je erf eerst goed opknappen als je gasten wil ontvangen.

Mijn kleinkinderen komen uit school en vertellen hun belevenissen van de school en kijken dan schuin naar het 'laatje' van m'n schrijftafel. Ze vragen alleen met hun ogen. Hetzelfde als ze bij oma thuis komen. Wat dat aan gaat is er nog maar weinig veranderd. Als mijn vader tegen opoe zei: "je moet hem niet zo verwennen", zei opoe: "Je kan beter geven met warme handen, dan met kouwe". Nou, ging dat niet om grote bedragen, want m'n twee opoe's hadden 'n flook knippie, maar hartelijkheid kost geen cent, en daarin was zo'n groot verschil tussen mijn twee opoe's.

Opoe Dieuwertje was al vroeg een weduwvrouw en bleef achter met één gulden van het kerkbestuur en af en toe van de gemeente een zak 'kooks' of eierkolen. De getrouwde kinderen laptten wat bij en voor de rest moest ze haar kont maar redden zoals men vroeger zei. En die redde ze ook. Ze ging uit bakeren bij de boeren voor een gulden per dag en als de boer en boerin al een zoot van die kontkrummels had, soms een kwartje meer. Alles draaide dag en nacht om opoe en als de boerin weer op de 'nieuwe penne was' kreeg ze soms een kaasie of wat bruine bonen mee. Toen begreep ik niet waarom opoe Dieuwertje zo stroef en zuur kon zijn. Je begreep als kind niet hoe zwaar ze het had en dat stote af. In haar kleine huisje was het zo angstwekkend schoon en het hele huis stonk naar de wrijfwas. En op je kousen moest je goed uitkijken om niet op je gat te gaan. Schoof je op je stoel heen en weer, klonk steevast: "Jan, zit niet zo te frikbillen". In de klompenhos werd eerst een krant uitgelegd waar de klompen op moesten staan. Ze woonde maar een honderd meter bij ons vandaan, maar ik ging er uit mezelf niet vaak heen. Heel anders was dat met: Opoe Neeltje.

Opoe "Neeltje". Nes 7. De beste van de hele wereld.

Opoë Neeltje woonde heel op de Nes terwijl ik op het Noord woonde. Het was een dik half uur lopen, maar dat had ik er graag voor over. In die tijd was er nog nauwelijks telefoon en zeker niet bij ons. Maar bakker Breebaart, die ook op de Nes ventte, vertelde dan dat ik zaterdag voor een 'nachie' kwam. Moeder hing dan een wit laken aan de lijn, ten teken dat ik aan kwam. (toen kon je nog van 't Noord over de weilanden en spoorweg de Nes zien liggen en andersom).

Herinneringen: Het "Hoog" op het Noord, nu Havenstraat, nu verdwenen. Op de achterkant een nog bestaand huis (het geboortehuis van de schrijver).

Was ik gearriveerd, dan hing opoe ook een wit laken aan de lijn. Het was altijd feest als ik daar heen mocht. Zo beangstigend schoon als het bij Dieuwertje was, zo gewoon was het bij opoe Neeltje. Niet dat ze een rommelkont was, verre van dat, maar de sfeer. Daar was de hand van opoe die even over je kinderkoppie aaide en als binnenkomertje kreeg ik een koppie poeierchocolade. Bakte ze brood (tarwestoet) dan rook het hele huis zo heerlijk en kreeg ik het kruintje met boter en suiker.

Als opa dan met de handwagen van de tuin kwam, zagen we hem op de Snevert al aankomen en mocht ik hem afhalen en helpen duwen. Opoë zette dan de pan met aardappelen op tafel, met in het midden een 'doperslok', het pannetje met peren en een flinke bal 'frik' op je bord en een bord 'braai' toe.

Maar het mooiste was het schemerurtje met het theelichtje met een ster in het rode glas, en het speeldoosje om zeven uur zijn melodie speelde. Dat was voor mij Sesamstraat van bijna zeventig jaar terug. Ik zat dan vlak bij opa op de grote blikken stoof.

Dan stak hij z'n pijp aan het kooltje vuur uit de stoof en blies de o'tjes sierlijk door de kamer, en kwam zijn verhaaltje wat hij uit z'n pijp zoog en daarin was hij een groot-meester.

Het verhaaltje van "Jan Nagel" vertel ik nog wel eens aan m'n klinkinderen, een ouwe kromme spijker die ergens in een spijkerbak lag. De timmerman had pas een nieuwe deur geplaatst, maar die sleepte wat over de grond en de timmerman had geen spijker meer over. Toen werd de ouwe spijker uit de kist gehaald, z'n rug recht geslagen. De spijkers in de deur keken eerst minachtend, maar toen Jan Nagel in het hout zat, draaide de deur prima.

Tegen acht uur mocht ik de 'rasters' dichtdoen, want de grote lamp ging aan en ik in mijn mooie bedstee in de voorkamer.

De volgende dag hing opoe weer een laken aan de lijn en trok ik op Schagen aan.

Thuis deed moeder hetzelfde als ik thuis was.

Van dut en van dat en het carnaval

Op klompen door Schagen.

Er komen wel eens mensen op ons tuincentrum die zeggen Buisman, ik lees je niet meer in de krant. Nou moet je niet vergeten dat ik sinds 1976 vele tientallen jaren op klompen door Schagen ben gegaan. Wat zeg ik, de jaren eind 1920 begin dertiger jaren schreef ik al gedichten en stukjes in de Zijper Courant van Van Loenen uit Schagerbrug. En of de duvel er mee speelde, dezer dagen kwam een oud baasje met het verhaal wat als achtergrond de naam Van Loenen had. Hij vertelde het wel zo geestig dat ik direct dacht, dat schrijf ik op. Het zou waar kunnen zijn. Nou, daar gaat hij dan:

Van Loenen was een klein drukkertje en uitgever van de Zijper Courant met een honderd of wat lezers. Een pittig kereltje met soms wel een knechtje wat hem hielp. De baas zou gezegd hebben, Jaap gaan jij 'er in het dorp horen of er nog nieuwtjes zijn, of gaan es eens naar het "ouwe mannenhuis" en praat 'r 'es met de oudjes. Desnoods vraag je of er iets is wat ze nog nooit meegemaakt hebben."

Dus de knecht naar het "armenhuis" (wat een rotwoord). In de grote zaal zaten een stelletje oude vrouwen en hij vroeg of ze in d'r leven wel eens iets gebeurd was wat ze nooit meegemaakt hadden. Nou, zei opoe Mooi, me knecht, ik ben al 79 jaar maar ik heb nog nooit de melk laten overkoken! en Agie Veuger ook al in de 80 zei Krante meneer ik heb m'n hele leven nog gien ladder in m'n kous had want ik brei nag m'n eigen kousen. En ouwe Metje Knijnsberg dik in de negentig met nog een tand in het schrandrige koppie antwoordde met nog een pretoogie en ik heb nooit een kindje had en met haar lenige armpie sloeg ze onder tafel en zei: Maar laat ik het afkloppen hoor!

Zo zien je moet onder de mensen blijven dan hoor en zien je nog eens wat, want humor is het beste medicijn.

Ik schreef hierboven dat ik het woord "Armenhuis" zo'n rot woord vind. Gelukkig is dat totaal veranderd en bejaardehuis een puur menselijker woord. Mijn vrouw heeft toen ze nog jong was jarenlang in een dergelijk huis gewerkt in de tijd dat de vrouwen en de mannen ieder apart achter gordijntjes moesten slapen. Meermalen heeft ze me verteld over opoe en opa Krapman, de grootouders van onze populaire Kapper. Ze waren die dag 60 jaar getrouwd en hij wilde moeder nog een nachtzoen geven voor hij naar z'n "tentje" ging en een van de mensen riep "opschiete geen mannen bij de vrouwenkant". En dat waren vaak mensen die voor de bevoorrechte van het eigen kamertje het geld hebben verdiend.

In Schagen herinnert nog een gevelsteen aan het Wees en Armenhuis, deze kan gevonden worden op het Noord waar de familie Zwart woont. Op 20 april vertrokken de Weeskinderen naar het nieuwe weeshuis op de Laan (nu gesloopt), onder de begeleiding van de regenten en regentessen, eerst naar de kerk gevoerd waar de predikant een zalvende toespraak hield, de eenvoudige kinderen zongen de regenten dan een lied van dankbaarheid toe. De regenten en regentessen waren echter niet van die lekkere jongens. De wezen werden zo duur mogelijk aan de burgerpatronen verkocht en veel teruggeven deden ze er niet voor.

Het wees en armenhuis op het Noord.

Het waren uitgekookte jongens. De leveranties vloeiden grotendeels in eigen zak of zaak. Vooral op het Noord vielen veel uitbranders en werden met dienst op een oorlogschip bedreigd of men sloot ze doodgewoon op in 't torentje bij het Oude Slot achter Peetoom.

Gelukkig die tijd is voorgoed voorbij maar als je de dagelijkse courant leest is niet alle beroerdigheid verdwenen.

We hebben nog voorvallen, moorden, brandstichting, fietsendieven, autokrakers, verkrachtingen, oplichting, het uitdunnen van bejaarden door ze gewoon neer te slaan, een groep arm uit de koprukkers om damestasjes te verzamelen en zo zijn er nog wel meer attracties. Ook dieren mishandeling vind ik vreselijk. Een blinde hond op een snelweg uit de auto zetten, de paarden mishandeling rond Beverwijk. Ik heb zelf een klein poosje geleden iets meegemaakt wat mij altijd nog veel verdriet doet. Er zullen wel lezers zijn die weten dat als ik op de tuin ben, steevast 'Lappie' in z'n mandje op de toonbank ligt en Minnie een grote witte poes op m'n schrijfbureau of op de gasmeter aanwezig is. Iedere morgen rond 8 uur zaten ze voor het hek op mij te wachten en liepen met de staart omhoog voor mij uit. Dikwijls moest ik eerst mee om naar een muis of mol te kijken die ze die nacht hadden gevangen en dan waren ze geheel bij mij in de kas.

Tientallen kinderen liepen eerst naar de katten maar ook veel grote mensen haalden ze aan. Op een dag was "Lappie" alleen en Minnie nergens te vinden, na veel zoeken vonden wij hem, een touw om z'n nek geknoopt. Een dubbele

knoop en aan een boom opgehangen, u mag het gerust weten ik ben er totaal kapot van geweest.

Iedereen kon ze, de kleinste kinderen, ze kwamen nergens anders. Ze hadden 4000m² aan de ene kant, nog het kerkhof en de andere de spoorlijn. Ik heb dit heel, heel erg gevonden. Maar genoeg, alles gaat verder en er zijn ook prettiger dingen.

Ik ben nog even naar het Schager carnaval geweest. Alle hulde voor "Dorus" (Joop Schilder). Geen programma van honderden guldens, maar had beslist niet beter kunnen zijn. Zo in z'n eentje volop de kinderen betrekken en als kinderen genieten, doen de ouders het dubbel.... En laat ik eerlijk zijn ik maakte me het laatste jaar wel eens zorgen over het Schagercarnaval, de grote concurrentie van de wijde omgeving, iedere plaats heeft z'n eigen carnaval.

Kindercarnaval in Schagen, jaren terug.

Niemand weet beter als ik dat vroeger iedere zaalhouder er niet aan dacht om op die dagen een balavond te geven want alles trok naar Schagen. De tijd dat vooral Nico Raven en Oudejans nog in de organisatie zat. Nu is het overal en begrijpelijk de spoeling wat dunner.

En dan de moeilijkheden met de ruimte voor de bouw van de optocht: dus geen optocht stond er in een krant.

Plotseling een mededeling dat 20 praalwagens er wel zouden zijn en het was gezellig druk in Schagen, er waren 20 wagens! Bokkewagens, trekkarren, kruiwagens, bakfietsen en winkelwagentjes te veel om op te noemen en het was nog hardstikke mooi ook.

Jongens, vasthouden volgend jaar 40 "wagens!" De jeugd vond het prachtig want die stalen weer de show.

De jeugd heeft veel supporters en overal is ruimte voor de bouw ervan. En laten we blij zijn dat de kasteleins zo eensgezind zijn in het organiseren. Ik zie het al voor me, veel muziekcorsen.

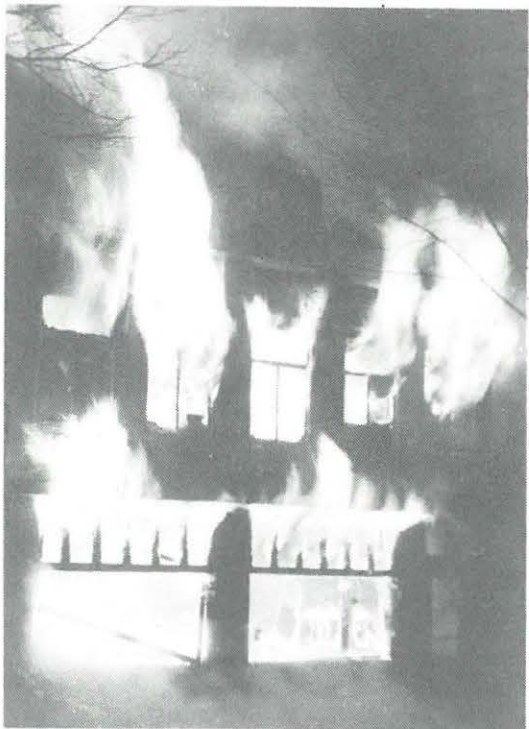
Het idee is geboren en geeft originele mogelijkheden. En ik weet dat de moeder van het carnaval (Emmy Huiberts) dit met mij eens is! Natuurlijk zullen er een paar zijn die zeggen, ja die kasteleins kunnen er aan verdienen. Natuurlijk als je een zaak begint moet je goede producten verkopen en zorgen dat je etalage er goed uitziet!!

Streune (3)

Op klompen door Schagen

Ik was nog maar een snotbriemel van 16 jaar toen een grammfoonplaat werd opgenomen van mij in het Noord-Hollands Koffiehuis van Leen Zwaag met z'n front op de Gracht tusschen nu vishandel Schoelhuisen sigarenmagazijn Simons. Maar een enorme diepte tot achter nu "De Rode Leeuw" en de tuin "van Kruit". De plaat was een zgn. glasplaat die met een 'sleepnaald' moest worden afgespeeld. Ik heb hem nog! en is uitgezonden voor de Nederlandse militairen in Ned. Indië.

Het Koffiehuis had diverse zalen: voorzaal, biljartzaal, zijzaal, grote toneelzaal en voor die tijd enorm toneel, daarachter nog een zgn. coulisseboet zoals wij dat noemden. In 1928 overleed de heer Zwaag en kwam zijn schoonzoon Jan Schenk in de zaak die was getrouwd met Agaat Zwaag (een schat van een vrouw). Tientallen keren ben ik daar optreden met revues, carnaval, en als humorist voor medewerking van vele verenigingen en zo vond ik nog een oude zelfgemaakte voordracht van klein 50 jaar terug in een vergeeld schrift terug. De titel was "de modeshow" dus niets nieuws onder de zon. Ik weet niet of u het leuk vindt maar in die tijd had ik er succes mee.

In 1946 ging dit gebouw in vlammen op en was een groot verlies voor het uitgaande publiek. De grootste artiesten als de "Bouwmeesters" Saalborn en de "Ter Hall" revue traden daar op. Ik weet nog dat op de Gracht een locomobiel stond op voor belichting van de Ter Hall revue's.

De modesjoow:

Ik weet niet of jullie Jaap Nat kenne, de lappies-poep bij ons op 't durp. 't Is nag al een premantzakkie en vroeger ging hij er altijd met de hondekar opuit. Maar onderlest heb hij een auto kocht; een ouwe papauto van de melkfabriek van Lutjewinkel. Nou Jaap Nat den heb bij ons een modesjoow houwen weer het hele durp dage lang over sproken heb. Jaap Wit de kastelein had dut jaar gien kool teelt, dus was z'n toneelzaal leeg en Jaap had gebrek an verschoondersgoed en voor tweesteltjes. Mocht hij z'n zaal gebruiken.

't Hille durp was er vol van en met grote letters had Jaap op de papuaot geschilderd "JAC FATH een modesjo, JAAP NAT evenzo!!"

's Middags zouwe de mannekijns met de bus ankomme afhaalt deur het fanfarekorps "Blaize of Barsten". Ze zouden voor de medewerking van Jaap iedereen een paar sokke en 'n rooie zakdoek krijege en de dirigent een lange onderbroek. Later is er nog grote ruzie om weest. Jaap heb de sokke en de broek wel geve maar van een oud partijtje legergoed wat hij voor een appel en 'n ei kocht had.

Maar ik loop op de dingen vooruit. Het ergste voor Jaap was om aan mannekijns te komme want die benne schaarser als zieke piepers. Mannekijns ben meide die de klere van Jaap an d'r lijf moete trekke en dan grassieus moete loope. Niet Jaap z'n klere maar die hij verkoopt. Hij had eerst Sijtje Berepoot op 't oog als 'stermannekijn', maar dat is niks worre. Ik me verklede en hij er bij te donderjage dat word niks. Maar bij Maartje Wit heb je meer succes had, want die heb in de grote stad r's een modesjoow meemaakt. Dus Maartje werd 'ster'mannekijn.

Op 't programma stond dat de Kreasies in de betere prijsklasse droegen zou worre door Mona Blance wat dan Maartje Wit betekende. De ouwe lui hewwe nog puur spul met Maartje had, want ze was goed verpest deur die voorbereidingen van de modesjoow, want Jaap Wit had in de doorrijstal een winkel inricht en Maartje verkocht deer jurke en van die nieuwerwesse, je weet wel, van die onderjurken die al weg waaie as je fnieze (nieze) en van die 'knikkerbuultjes', je weet wel ze noemme ze B.H.'s.

Ja jôh, we hebben nog wat moois meemaakt. Met Afie Stekelburg, d'r man had nogal goed bouwd en zei teugen Afie, nou gaan jij naar Jaap Nat om 'n nieuwe jurk, want je steke d'r in as een boneschoof. Nou is er an Afie weinig medel, alles recht uit-recht an, van welke kant je hem ok bekijk. Afijn, Afie naar de doorrijstal om 'n nieuwe jurk, maar wat ze ok antrok, hing als 'n zak om 'r lijf. Maartje Wit zat er bar mee op 't lest, zei Maartje je moet 'r een B.H.'tje andoen en een corset. Afie had zuks nog nooit zien, laat staan van droegen. Maar Maartje dransde zo lang deur dat Afie dat antrok en toen de jurk erover heen. Mense, je kon Afie niet meer terug en groosk dat ze was. Ze bestelde direct twee van die steltjes. Maartje keek eerst wel vreemd op en maid je heb an een steltje genog. Maar Afie antwoordde, ik neem voor m'n man ook een steltje, want zijn pakke staan ok zo slobberig!.....

Maar om op de sjoow terug te komme. Jaap had vijf mannekijns bij mekaar scharlt en de weduwe Veter uit het hoede en pettewinkeltjes zou de bijpaddende hoede leene en de mannekijns helpe met an- en uitklede. En drok dat het worre is, merakel.

Iedereen wou dat zien. Ze hadde 2 mestplanke op wat eerdappelekisten legge en deer zouwe de mannekijns overheen loope, dat iedereen het goed kon zien. En 't fanfare maar toetere voor een paar sokke en 'n onderbroek of de mure er uit moste. Eerst heb Jaap Nat nog sproke dat alle modelle te koop ware, zonder de mannekijns en dat de aare week met de kollektie langs de huize kwam. En toen speulde de fanfare de intocht der gladiatoren en kwam de eerste mannekijn de mestplank op. Klazien Meereboer in 'n badpak met dwarse strepen. Jaap Brommer, de lote-debutant schreeuwde direct zo'n steltje wil ik wel hewwe en laat Klazien er maar in zitte. De wed. Sloof was weer hatelijk en riep, ik wist wel dat je kromme biene had, maar zo eigen je had je knieën ok wel moge wasse. Maar Klazien trok er eigen niks van an.

De tweede was Trien Groot in een peniwar van blauwe zij met langpote migge erop geborduurd. Jammer dat Trien stoffelde en op de schoot van Pietje Peeuw terecht kwam. Het einigste wat Piet zei: "Je wege zwaarder dan ik docht".

Daarna kwam Mien Goedhart in 'n wandelcostuum en de een of ander wit zei, sprak Mien d'r tong it. De vierde was Fietje Bregman in 'n cocktailjurk. Jaap zei door de luidspreker dat een cocktail een soort borreltje was. Nou, dat bleek ook wel, want Fietje dorst zowat niet over de plank en liep met 'r armen om wijd of ze an 't sprietlopen was en gilde als ze er zoowat afviel.

Toen kwam het grote moment dat Maartje Wit de stermannekijn zou besluiten in de kreassie "40-plus". De fanfare liet bazuingeschal horen en een lange roffel op de tommel en deer kwam Mona de mestplank op. Ze was net op de plank toen riep vrouw Veter: je witte wante nog vergeten, dat waren van de lange gäze handschoene. Heb ze d'r bovenlijfie ok vergeten riep Jaap Brommer. Maartje zei rap teugen Jaap, Kijk jij maar voor je wijfie dief.

Nou je vrouw in 't gasthuis is voor d'r blinde darm heb je praatjes. Jaap was stil. Ze was bijna an 't end en draaide nogal puur met 'r gat en net wou ze eraf stappen en swuupt de mestplank omhoog en slaat de grote lamp vinaal aan barrelen. Maartje met de biene omhoog en met stallanteerns hewwe de boel bijlicht en verder de sjoow maar de sjoow laten. Alleen Jaap Wit heb een beste dag had, want er was zoveel te praten in de voorzaal. Alleen Jaap Nat houdt nooit meer een modesjoow en vent allien maar met de papauto.

D'r is puur veranderd

Op klompen door Schagen

Het is 's morgens nogal lang donker maar tegen de dageraad mag ik graag zo door Schagen fietsen. Het oude Schagen kan ik wel dromen maar als ik zo fiets haal ik in gedachten die huizen en vooral de tientallen winkeltjes in gedachten die nu verbouwd of verdwenen zijn en die toch allen zijn bekoring hadden en vooral de z.g. buurtjes winkeltjes en daar krioelde het van. Op het Noord Dirk Zwaag een winkeltje van drie bij vier meter. Het mooist vond ik als ik voor mijn moeder stroop moest halen, dan ging de strooppot in de weegschaal en gooide ze een paar stenen op de andere kant tot ze in evenwicht was en dan het koperen gewicht. Met een houten lepel haalde ze een lepel uit het stroopvat, als het gewicht er was draaide ze de lepel rond om te stoppen. En dan! kwam het vingertje en ving ze het laatste sliertje tot de lepel op en ging naar haar mond. Het ging allemaal zo heerlijk gemoedelijk of dat ze zei effies wachte Jan ik moet kijke of m'n lessie niet aanbrand.

Ik denk wel eens zou de vrouw vroeger ook wel eens gezegd hebben: "Buurvrouw Ab is met boskippe het dorp in, ik moet effe kijke of de rape al gaar benne", dat zal wel niet, maar dat is wel jammer voor vrouw Heyn want tussen de mensen leer je pas de mensen kennen.

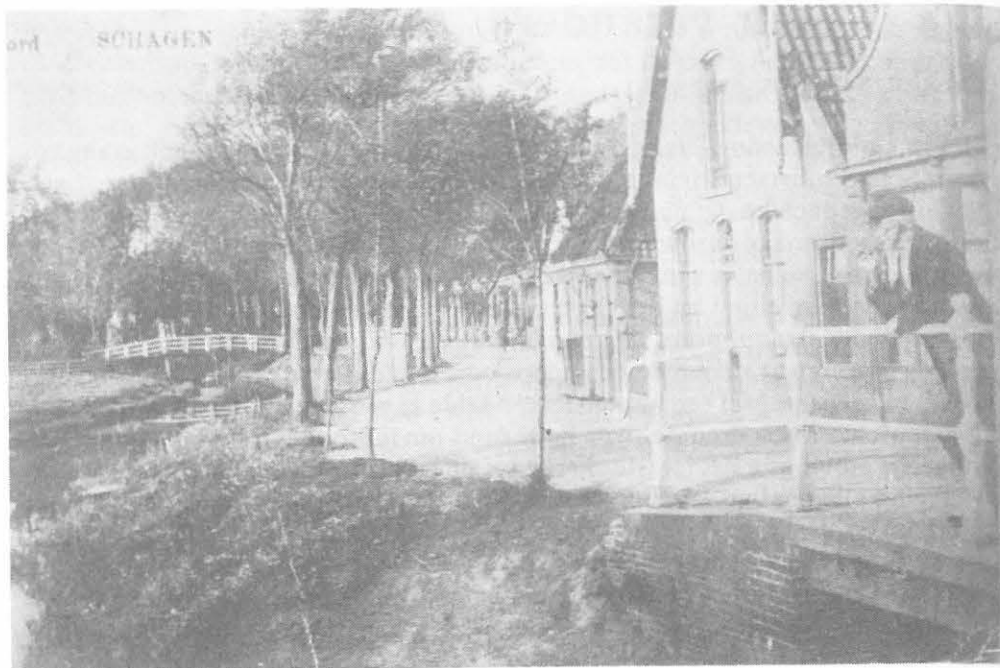
En dan had je het winkeltje van "Slappe Jan Brammer", de arme man had evenwichtstoornis, maar de volksmond sprak altijd van slappe Jan. Als hij uit de keuken kwam was de grote koffiemolen zijn eerste steun. En zijn rookwarenkastje van 60 bij 30 cm. hing aan de wand met "rooie ster" "ploos van Amstel" pruimtabak en een kistje "Bernardo" sigaren en het cigaretten sortiment bestond uit "Flag" en "Rooie Riek" en "Turmak".

En als buurvrouw Schouten om boodschappen kwam had ze nooit een tas bij zich maar ging die in het "poepenbolzel" wat ze voor had en kleine Arie Kossen kwam binnen en vroeg steevast. "Brammer wat kost een reepie van vijf cent", al die kleine dingen kan ik mij nog goed herinneren.

En dan die rot hoge stoep met er bovenop nog gemetseld van die gele wafeltegeltjes. Oude mensen en kleine kinderen hadden daar moeite mee. Van nu de "Aldi" tot aan slager Ploeger is maar weinig overgebleven van de oude bebouwing, naast het "Hoog" had je nog het buurtwinkeltje van Klaas Honigh, later de Ruyter (ook verdwenen) daar waar vroeger Piet Slotemaker woonde, de boerenwijsgeer en vrijgezel, die eens gezegd zou hebben "kinderen, als ze klein zijn zou je ze wel op kunnen vreten" en als ze groot zijn gebeurt het soms dat je denkt "had ik het maar gedaan". Een wonderlijk man maar een goeie kerel.

Hij heeft eens tegen mijn moeder gezegd: vrouw Buisman ik denk dat Jan "Herpes" heeft, moeder wist niet wat ze er aan had maar Piet bedoelde dat ik koortsuitslag had. Daarnaast op de ouwe "kroft" van Jaap Schilder staan nog drie huisjes die aan bouwkosten 1600 gulden per stuk gekost hebben.

De eerste had een rijke boer aan z'n "werkman" geschonken die vele jaren lang bij hem gewerkt had, toen de boer stil ging leven. Toen had je ook al van die drabbers die achter z'n rug om zeide: ja maar die werkman had ok 'n knap wijf.

De stenen "Pijp" bij slager Ploeger op het Noord, dagelijks voer ik vanaf het Hoog via Rapenpad en Langesloot naar onze tuin achter de gasfabriek.

De boerderij van Jaap schilder is weg en was voordien het peterolie depot van Ab de Boer. Nog zie ik die hoge oliewagen met de twee Belse paarden ervoor en met het krantje "De automaat" en een van de eerste stripverhalen over "Pijpje Drop", waarvan de laatste regel steevast was.... En hoe het Pijpje Drop verder vergaat staat in de volgende Automaat.

Een van de mooiste onderhouden gebouwen is waar nu Vink zijn schildersbedrijf heeft gevestigd, dit was vroeger "De Vloekbaan" van touwslagerij Breed. Nu ben ik helemaal niet kerkelijk, wat niet wil zeggen dat ik niets geloof, maar dat ik een gruwelijke hekel heb aan vloeken vind wel z'n oorzaak in "De vloekbaan" die van vroeg tot laat over de touwbaan knetterde. Desondanks is Jaap de Jong er tientallen jaren werkzaam geweest. Jaap sprak in gedeelte en eerst kwam er drie of vier keer dienou - dienou - en dan volgde de zin die hij wilde zeggen. Ik geloof dat Jaap de vloeken van z'n baas niet eens meer hoorde. Donderdags moest Jaap de loederzware diepe handwagen welke op een ouderwetse houten ierker geleeek naar de markt brengen, want Breed hield "zitting" achter het raam van café "t Centrum" op de markt.

Het was een dikdoenerig mannetje met de geldtas aan een koperen ketting. Dat hij donderdag wisselgeld leende van Jan Co. Boontjes uit "de Gouden Engel" zullen maar weinigen weten.

Ook nog bestaand is de oude smederij van v. Lint die al van 1867 in Schagen gevestigd was. En dan komt een lange rij tot slager Ploeger waar alles verdwenen is.

De brand van de vroege boerderij van "Piet Henneman" in 1980 op het Noord.

Op de hoek van de Beethovenlaan had je de noodslachting van Jan en Jaap Deutekom, waar nu de drie nieuwe huizen staan had je de fraaie tuin van Piet Henneman met rozenbogen en agaven in de tuin naast de kapitale boerderij die in 1980 verbrand is. Henneman was ook een soort bloemist of liever gezegd Alie Berger die vele tientallen jaren bij hem over huis was, een schat van een mens. In tegenstelling met "de Bullebak" Henneman.

Naast die boerderij had je wel het kleinste winkeltje van Schagen van Antje Vermeer. Voor een halve cent een stukje zoethout, ulevellen enz. Het lag in een klein kistje op de toonbank. Dan kreeg je het café van Dirk Langedijk, de bakkerij van Breebaard en het winkeltje van de Haan, de grossier voor venters, marskramers enz. Al die huizen zijn verdwenen evenals de kleine winkels. Hun plaats is ingenomen door sfeerloze pakhuizen met zijn wachtenden voor de kassa's waar je begrijpelijk een betalend nummer bent. Een van de weinig sfeervolle winkeltjes in zijn soort is nog Wim Stam, daar ben je nog klant en heeft men nog belangstelling voor je. Houwen zo!

Zo ik zal m'n klompen weer eens naar huis brengen.

Rond Kerstmis

Op klompen door Schagen

We zitten alweer volop in de kerstbomen een handel die er bij hoort en ik laat de mensen zelf maar zoeken, sommigen zijn zo klaar en anderen streunen alles af waarop ik steevast antwoord. Mevrouw er zijn wel volmaakte vrouwen maar volmaakte kerstbomen bestaan niet maar gelukkig smaken verschillen. Maar er zijn er ook die geen gevoel voor humor hebben zoals een mevrouw die na lang wikken en wegen een boom had uitgezocht en na diverse rondjes nog al bits zei: "Wilt u deze tot zaterdag voor me vast houden" waarop ik antwoorde mevrouw daar begin ik niet aan (het was woensdag en ik zie me al drie dagen een kerstboom vast houden) waarop ze nog bitser zei "O dan ga ik wel naareen ander", en roets weg ging ze. Ik had niet eens de gelegenheid te zeggen dat ik hem wel bewaren wilde maar tot zaterdag vast houden niet..... Jammer maar misschien leest ze dit.

Een week is anders zo om maar er kan veel gebeuren leuke dingen maar ook erge dingen want wie kende niet dat vriendelijke mannetje dat bij de Vomar en Albert Heyn de winkelwagentjes weer terug bracht waar ze behoorden te staan, want er zijn er altijd die langs de weg of op parkeerterrein de wagens achterlaten. Veel mensen sprak hij aan met "directeur" of je nu metselaar was of een echte maar altijd vriendelijk en ijverig in de weer.

Ik geloof dat hij bij geen der zaken in dienst was men zal hem wel eens wat toegestopt hebben.

Maar het was altijd een lust te zien, de ijver en blijmoedigheid waarmee hij z'n "hobby" volbracht. Nu is dat mannetje er niet meer. Hij is bij het oversteken van de weg dodelijk verongelukt. Ik zal hem missen om z'n eenvoud en blijdschap.

Het is bijna alweer zeventig jaar geleden dat mijn vader de tuin in de Hoep kocht. Wij zelf woonden op het Noord.

Onze handel bestond voor tachtig procent uit koolplanten en twintig uit zaden en in de zomer hadden wij een eigen koopavond op woensdagavond. In de stalen boet lagen dan de koolplanten klaar voor de donderdagse markt geen honderden maar duizenden bossen naast elkander besproeit met een gieter en na de "Koopavond" alles weer omkeren en weer begieten om kromtrekken te voorkomen. Uit wijde omtrek kwamen ze dan om planten en een praatje. Het was de tijd dat de koolplanten nog zestig cent per honderd kosten en als moeder tegen tien uur tegen vader zei dat ze bijna voor twintig gulden had verkocht dan hadden wij een beste avond, maar 's morgens om vier gingen ze al te plukken naar de tuin achter de gasfabriek en even later ik met de "platte modderbak" kloeterend van het Noord - de stenen pijp en Rapenpad de Langestraat naar de gasfabriek.

Donderdag 's morgens gingen vele planten vroeg naar de markt en kwamen de talrijke vrachtrijders die je toen nog had met hele lijsten bestellingen uit de Polder - Callantssoog - Julianadorp maar die tijd is voorbij.

Maar laatst kwam nog een boerententier die nu in Schagen woont op de tuin die vertelde dat woensdagavond nog bij ons op het Noord planten haalde. Ik weet het niet zeker maar ik meen dat ze hem vroeger "Jan Bezem" noemde omdat hij altijd zo akelig schoon was om z'n boerderij.

Toen waren er nog veel bijnamen ik weet nog van een die noemde ze Jan Pis alleen zondags noemde ze hem "Jan Plas". Maar laten we aannemen dat dit Jan Bezem was en als je dan zelf al zesenzeventig ben dan is hij ook al een oudje, maar z'n koppie was nog goed maar zo als hij zelf zei. Het canvas begint er toch al door te komen en op m'n vraag hoe oud hij was en zei hij zesentachtig en toen begonnen z'n ogen te glinsteren, ja en dat kan ik zo goed onthouden want ik ben geboren op m'n verjaardag. Kostelijke humor voor die leeftijd! Een paar maanden geleden schreef ik eens over de onbewoonde bovenverdieping van onze winkelstraat, niet hatelijk bedoeld maar vroeger, zo 's morgens vroeg reed ik wel eens door onze mooie winkelstraat en dan kijk ik wel eens naar boven en ik moet toegeven ik heb het wel eens beroerder gezien! Maar als ik een eerste prijs zou moeten uitreiken dan ging die met vlag en wimpel naar de "Singer" winkel van Van Meurs. De vele onbewoonde bovenramen geven de indruk van een gezellige bovenwoning! En is de goedkoopste advertentie van een zaak!! Ik mag 's morgens vroeg door onze winkelstraten fietsen 's avonds in 'n zee van licht en waar het meeste licht is zwermen ook de meeste mensen omheen en als ik dan namen lees van Ranke Sinnege, Schmalz, de Moel, Bolte, v. Geelen, Kroone en al die andere vertrouwde namen dan ben ik weer in Schagen met namen als "Unique" en Baccara heb ik wel moeite. Maar wie ben ik ze zijn op een heel ander publiek ingesteld, een gezellige uitschieter vond ik de winkel van Stam met de tekst kruidenier goed gevonden evenals de aanduiding Keur Slager. Heel vroeger was dat een "beenhouwer" dus die hield de benen en de klant kreeg het vlees. Toen werd het "vleeshouwer" wat de indruk geeft dat de klant de benen kreeg in plaats van vlees nu weet je dat daar een slager woont al met al de winkelstraten vormen het hart van Schagen.

Nog even over de posters die in Schagen hangen over het vuurwerk het was voor mij een verbijstering dat 1-2-3 de raad een oude traditie opzij schuift. Ik vroeg me af zijn er dan geen echte Schagenaars meer in de raad die dit eerst overwegen. Al vele tientallen jaren zijn de Paastentoonstelling, harddraverij en vuurwerk een begrip voor de Kop van Noord Holland.

Ik bedacht een slagzin, anderen lieten die drukken en verspreiden. Zelfs de "Schager Courant" drukte deze af en gaf als commentaar dat ik gezegd had "er is zoveel vernield". Inderdaad ik had beter kunnen zeggen, al zo veel verdwenen "waarmee ik het oude raadshuis" bedoel (voordien Polderhuis) dat was toch een sieraad voor Schagen en het huidige raadshuis was weinig jaren later ook al weer te klein en dan hotel "de Beurs" waarbij de geldkist van ABN staat, had uiterlijk toch ook al bij de markt kunnen worden aangepast.

Dat het "Vosje" weg is is jammer maar dat kon niet anders de Nieuwstraat was totaal "verlaten" en nu eveneens een fraaie winkelstraat en ontsluiting voor de nieuwe wijken.

Het oude raadhuys, altijd nog jammer dat dit van de Gracht is verdwenen.

Het mag wel eens gezegd worden dat we heel blij mogen zijn met Boy Limmen die van het Rapenpad het karakter heeft behouden, is laatst nog een leuning van de ouwe stenen pijp met wat fantasie doen herleven, en de pak- en woonhuizen aan de Bierkade weer gestalte gaf en niet te vergeten "Avendorp". Zo nu schei ik er uit ik zal m'n klompen afschape want het is nog al pruttig in de tuin.

Van dit en dat en duizend jaar.

Op klompen door Schagen.

We kunnen zeggen, wat we willen, maar we hebben prachtige dagen gehad, hoewel ik persoonlijk slecht tegen erge hitte kan. Maar wat wil je, ouwe peerden krijgen het meest. Anderen vinden het lekker weer, ook al zweten ze als een stuk ingelopen land. Neem bijvoorbeeld Piet Pannekeet, die mag wel een goot om z'n kin laten maken voor de afwatering en nog vindt hij het prachtig weer.

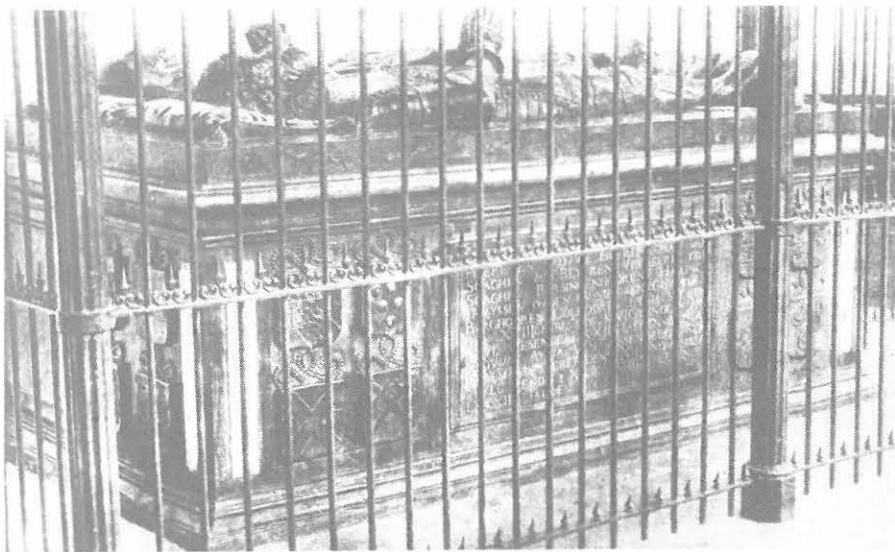
Vannacht werd ik wakker van wat onweer vergezeld van een mak regentje. Ik keek eens uit het raam, maar de hele buurt bleef donker en pitte gewoon door. Toen dacht ik aan vroeger. Als het onweerde, gingen vader en moeder uit de bedstee en ik ook; de petrolielamp aan en dan aankleden. Vader haalde twee kistjes van de beddeplank en zette die midden op tafel; z'n geldkissie (wat onder de kampioenen lichtgewicht viel) en een blikken trommeltje met papieren erin zoals polissen, het begrafenisfonds en meer van zulke belangrijke papieren van de kleine man. Want, als er wat gebeurde, was dát tenminste bij de hand. Maar ik geloof, dat deze dingen tot het verleden behoren.

Dezer dagen kwam iemand om 'n paar klompen. Er stonden zo'n vier man bij elkaar en ik vroeg voor de grap: "Schop jij ook nog zo an". Ze keken mij niet begrijpend aan. Alleen de klompen klant begreep mij. "Schei uit", zei hij, "als ik daar nog aan denk".

Vroeger als kleine jongen liep ik al op klompen en heb "angeschopt" tot m'n enkels één bloedende plek waren en de roef door m'n kousen heen vast kwam te zitten. Het deed pijn als moeder de kous met de roef er aftrok, ze waste de wond schoon en deed een stopdraadje om m'n enkel en het gaf ook nog. M'n kleinkinderen kijken me nog ongelovig aan, als ik dit vertel. Of het nu suggestie was, weet ik niet, maar het hielp wel. Dit alles overpeinsde ik. De bui zachtte wat over, nog wat gerommel in de verte, dus ik weer naar boven. M'n vrouw heeft niets van het onweer gemerkt en sliep nog steeds. Nou moet ik er bijzeggen we hebben geen bedstee meer in tweeën, ze hebben daar zo'n deftige naam voor zoiets als een "lust je me nou". Als alles goed is, ken je ze teugen mekaar schuiven en als er eens wat is, dan ken je ze teugen het schot aanschuiven.

Net had ik het licht uit en daar kwam een langpotemig zingend op me af. Die krenge hebben maar één deuntje: het zogenaamde Wilhelmus van de langepotemigge. Dan wordt het stil en ik voel z'n landing op m'n wang. Ik dacht "krenge daar gaan we" en geef toch m'n eigen 'n klap op m'n wang. De klap was raak, maar in het donker hoor ik hem weer z'n volkslied zingen. Ik ben er maar uitgegaan; het was toch al een rommelnacht.

Buiten rook het heerlijk na die bui en ik dacht "ik ga nog even naar de tuin". Het was nog doodstil op deze zondagmorgen. Lappie, m'n bonte kat, kwam al aanlopen en samen liepen we in de vroegte de Kerkhoflaan op. Waarvoor weet ik niet, maar bij de Aula bleven we staan. Die is praktisch nooit gebruikt voor het doel, waarvoor hij is gebouwd. Jarenlang was daar een kerkgenootschap in gevestigd dat zijn diensten opfleurde met orkest en vooral met slagwerk, dat "de bewoners" tot laat in de avond uit de eeuwige slaap zou kunnen houden.

Het praalgraf van de Heer van Schagen, na de kerkbrand verdwenen.

De prachtige erepoort hoek Laan/De Gracht, ter gelegenheid van de Landbouwtentoonstelling 1920. Het huis midden op de foto de latere zaak van Frans Poorter. Daarnaast de rijwiel- en motorhandel van Dol Bakker, nu de Verswinkel. Theater Royal was nog niet gebouwd.

Ik heb totaal niets tegen deze mensen, maar die onkerkelijke muziek paste niet bij een kerkhof; het is nu over. Ze zijn naar ergens anders uitgeweken. Ik heb meegemaakt, dat een oud vrouwtje met een bos bloemen, die ze weg wilde brengen naar misschien het graf van haar man of kind, wat angstig met een boogje om het orkest heen liep.

Daar staat dan die aula. De vraag is wat nu? Sommigen willen hem slopen en dat zou zonde zijn. We zitten al niet zo dik in beschikbare ruimten voor verenigingen, er zijn er toch wel die beter in de sfeer van de plaats passen zoals bijvoorbeeld de Historische Vereniging of de vereniging van opgravingen op oudheidkundig gebied.

De brand op de Markt 1913. Hoek Nieuwstraat naast café Piet Pann. Hier zijn twee kinderen levend verbrand.

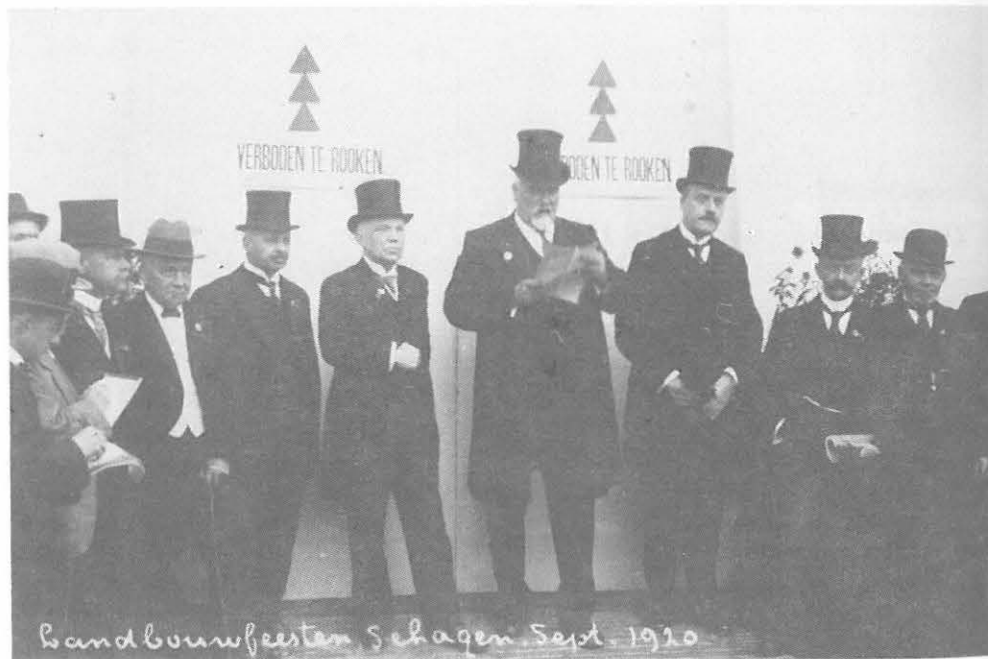
Maar nu wat anders, nog een paar weken en wij hebben "Schagen Duizend Jaar". In Petten sliepen ze ons nu al uit. Lekker, wij bestaan al 1250 jaar en ook andere plaatsen wedijveren mee. Het begint een rage te worden zoals Pop- of Jazzfestivals. De één wil nog meer volk trekken als de ander. Dirkshorn is wat boos omdat "Schagen" precies in hun feestweek valt.

Al met al vind ik het voor de organisatie van dit gebeuren maar een moeilijke opgave. Heel, heel moeilijk, hoe moet je over een tijd van duizend jaar een tastbaar geheel geven. Je kan toch moeilijk een groep Noormannen laten binnenvallen. Liederen, die jongelingen en krachtige mannen dwongen dienst te doen onder de zeerovers en die de vrouwen en dochters tot schande maakten. Je kan ook moeilijk de Heer van Egmond uitnodigen, die Schagen brandschatte en plunderde. En ook Albrecht van Schagen was niet zo'n lekkere jongen. Hij zette invloedrijke en rijke Schagenaars in gijzeling en de hele bevolking werd afgeperst en uitgemergeld.

H. M. de Koningin te Schagen, Sept. 1920

Bezoek H.M. de Koningin in 1920 aan de grote Landbouwtentoonstelling.

Landbouwfesten Schagen, Sept. 1920

Commissie van ontvangst tijdens bezoek van H.M. de Koningin.

17. Landbouwfesten, Schagen, Sept. 1920

De erepoort op het Noord tegenover voorheen Bakker Schenk waar op het land van Jan Ko Boontjes de tentoonstelling werd gehouden en duizenden en duizenden mensen trok.

We hadden een kasteel in schagen, maar de bewoners verhuisden nog al eens en waren nog al eens aan het klammen. In 1795 vertrok de familie d'Oultremont naar het buitenland. Vijfendertig jaar later kwam een telg van de familie eens kijken en sprak de woorden: "Je ne reviendrai jamais" (nooit kom ik terug). Hij nam vele kostbaarheden mee uit het kasteel, die nu nog in het museum in Bruddeel worden bewaard.

Maar ja, we hebben wat tientallen jaren geleden een vrouwelijk raadslid gehad, welke in haar auto om de kerk heen reed onder de uitroep "Nooit kom ik hier terug"; er is dus weinig veranderd.

En of Schagen nu in augustus duizend jaar bestaat of dat ze een maand in de war zijn óf misschien wel jaren, niemand kan dit bewijzen. Toch hoop ik dat dit feest zal slagen, want we kunnen trots zijn op onze plaats. We hebben weinig historische gebouwen, maar Schagen leeft. We mogen trots zijn op hoogtijdagen als de Paasvee-tentoonstelling, harddraverij en vuurwerk, niet te vergeten de tien Westfriese markten, verder nog Jazz- en Popfestival, Autopedrace en nog veel meer. Ook bezitten we een winkelstraat en een centrum waar we best een beetje trots op mogen zijn.

Naar aanleiding van de feesten kwam men mij vragen over de tijd van voor de oorlog. Ja en daar ga je dan. Ik weet van mijn ouders en grootouders veel over de donkere dagen van de dubbele moord, de kerkbrand, en het oproep om Guurtje Borst in de negentiger jaren. Wat ik me als kleine jongen nog heel goed herinner, is het bezoek van Koningin Wilhelmina aan de grote landbouwtentoonstelling van 1920. Toch hoop ik, dat de feesten zullen slagen.

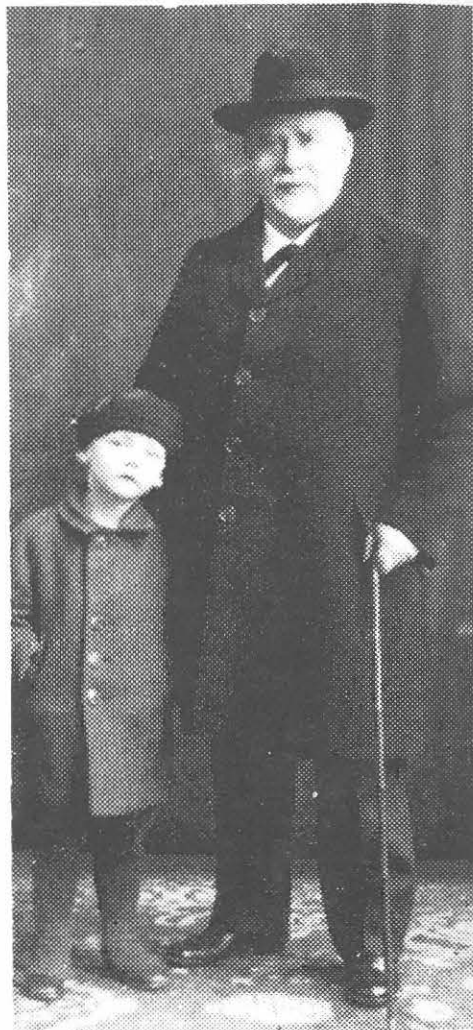
Meester, ik moet zo nodig

Op klompen door Schagen

Meester Visser, de legendarische meester van de lagere school. Het jongetje op de foto was een zoon van Meester Koning en later de "uitvinder" van de zgn. praatpalen langs de snelwegen.

Soms gebeurt het nog wel eens dat ik op verzoek van een onderwijzer in de klas iets vertel over Schagen in vroeger tijden. Toen ik dat de eerste keer deed keek ik wel wat vreemd op, want vergeleken bij vroeger is er wel iets veranderd. Wij zaten stijf tegen elkaar in de krappe schoolbanken en als wij naar "achteren" moesten, dan stak je je vinger op. En als de meester met een som op het bord aan het schrijven was, begon je te "frikbellen" en iets luider vroeg je dan weer "Meester, ik moet zo nodig" en dan mocht je gaan. Maar dat gaat nu anders, een paar jaar geleden was ik ergens in de Groeneweg dat een joch onder mijn verhaal tot de onderwijzer riep: "Jaap, ik moet even je weet wel" wat hij ook nog met z'n hand illustreerden en weg was ie. Toegegeven dat dit een uitschieter was. En nu ben ik er aan gewend. Zo had ik vorige week op de Burgemeester de Wilde School ook een praatmiddag.

Hartstikke leuk, ik heb zelf misschien nog meer genoten dan de kinderen en de twee pakjes sigaretten die ik aan het eind kreeg aangeboden de mooiste beloning. Jongens en meisjes, nog wel bedankt. Ook veel vragen kwamen die middag over de school van vroeger, vooral het verhaaltje over het "Kippeschooltje" op het Rensgars vonden ze mooi. Niemand wist wat een kippeschooltje was, ik vertelde dat dit onze kleuterschool was met juffrouw Vermey die woonde daar met haar zuster, die wij de juffrouw met de stok noemde. Direct vroegen er een paar: "en sloeg ze daar ook mee?"

Toen vertelde ik dat haar zuster de onderwijzeres was en de juffrouw met de stok de huishouding deed en met een stok liep omdat ze mank was, en de spanning was verdwenen. Maar toen ik vertelde dat wij de mooiste speelplaats van heel Europa hadden moest ik alles vertellen van de enorme zandbak waarin een echte schuit lag (een houten praam) dat in onze fantasie een oorlogsschip was wat wij enterden of drenkelingen uit de zee (zand) trokken, dan weer een reddingsboot en zaten wij op ons platte gat met denkbeeldige riemen te roeien, en ook vertelde ik dat daar vlakbij een heks woonde en steeg de spanning ten top.

Toen ik nog klein was dachten wij dit echt.

Waar nu de Schager Courant is, stond een klein huisje van onder tot boven bedolven onder de klimop. Daar woonde juffrouw Pinkster, een klein gebogen vrouwtje dat boven op zolder aan 'n spinnewiel zat en zomers het zolderluik aan onze kant open had. Arme juffrouw Pinkster, vergeef mij dat wij met onze kindergen dit zo zagen.

Op de vraag hoeveel juffrouwen er op die school waren moest ik antwoorden één en dan nog een gewoon jong meisje die oneerbiedig de "broek ophaalster" werd genoemd. Deze dagen kwam ook een klein meisje naar me toe en zei "Ome Jan" wij hebben zo'n pracht middag gehad we zijn met de klas van de Julianaschool met meester de Bruin naar een echte boedererij geweest. Met de auto's van diverse ouders was men naar de "Keizershoeve" in Burgerbrug gegaan. Ze raakte er niet over uitgepraat "Jaap" had alles zo mooi verteld over de beesten op de boedererij. Hoeveel liter melk een koe kon geven en ze mochten even op de trekker zitten en het rateltje stond niet stil. En van mevrouw Struif hadden ze wat te drinken gehad en de vaders en moeders hadden koffie gehad en ze wist wat een "vaars" was. Kortom ze raakte er niet over uitgesproken. Zo iets vind ik prachtig en leerzaam, dat vergeet je nooit meer. Zo kan ik mij nog levendig meester Maarten Visser voorstellen, ondanks het al een kleine zeventig jaar geleden is dat ik bij hem in de klas zat. Meester Visser de poëet, de dichter van Schagen voor Winkelweekfeesten en de liedjes die wij zongen als wij met het trammetje op schoolfeest gingen naar Schoorl en Bergen.

Als de kap van je klomp gesprongen was kreeg je twee centen om bij Broertjes een bandje om te laten leggen of als de knoop van je broek sprong had meester altijd een bosje veiligheidsspelden aan de binnenkant van zijn jas en als je jarig was kreeg je altijd een felicitatiekaart van meester, ook al was je allang van de school af. Dat was in de tijd dat nog wel eens een voddeman met z'n wagen voor de school stond met papieren molentjes, dan moest je moeder wat voden vragen en kreeg je in ruil een molentje. Gek nu ik dit schrijf denk ik aan de opstanding van meester Visser in de persoon van

Meester Jan Mekken

Die ook helaas alweer een goed jaar geleden is overleden op veel te jonge leeftijd (55 jaar), ook die stuurde zijn leerlingen met verjaardagen altijd een kaart evenzo nog jaren nadien. Meester ik had dezer dagen op de kassa in ons tuincentrum een bordje opgehangen "wie heeft een foto van Meester Mekken en wie heeft bij hem op school gelopen". Nou dat heb ik geweten!

Meester Jan Mekken (foto J. Louwe). De onderwijzer die nog in de harten van honderden zijner leerlingen voortleeft.

Meester je leeft nog! Er kwam een meisje die zo mooi over je vertelde en in haar verhaal maar moeite had om een opkomende traan te bedwingen.

Het klinkt misschien vreemd, maar persoonlijk heb ik meester Mekken niet gekend. Ja je zag hem op een oude damesfiets of met grote stappen dagelijks naar de trein lopen, kennissen met een brede zwaai groetend en die ouwe aktetas in de andere hand.

Uit de gesprekken met oud-leerlingen kwam steeds naar voren dat hij nog een meester was van de oude stempel. Hij wilde alles voor je doen, maar o wee als je de boel bedonderde, of straal vervelend was, dan werd je apart genomen en als je dan nog niet sturen of trekken wou, o la la dan "zwaaide" er wat. En wonderlijk uit de gesprekken die ik had is men daar nu nog dankbaar voor. Z'n grote kracht was wel zijn vertelkunst.

Ademloos hing men aan z'n lippen of het nu over Dik Trom ging en andere misschien verzonden verhalen, men hing aan z'n lippen. Aan het einde stak hij vaak z'n duim op alsof hij bedoelde uit m'n duim gezogen.

En als je straf verdiend had moest je dikwijls vijftig sommen maken, die altijd op nul uitkwamen en als antwoord kreeg als je niet oplet word je ook een nul. Ik zou nog lang door kunnen gaan maar iedereen sprak van de fijne meester en ieder jaar kreeg je prompt op je verjaardag een kaart, ook al was je jarenlang van school en dikwijls kwam hij persoonlijk op bezoek aan huis en werden de oude koeien uit de sloot gehaald onder het genot van een kop koffie of een borreltje.

En bij de huwelijken van z'n leerlingen was hij present.

Ik wil eindigen waarmee ik begonnen ben "Meester ik moet zo nodig" nog wat over u schrijven en bedankt voor alles.

Waar de breede molenwieken Door den wind met sneller spoed In de lucht haar baan beschrijven, Is het einde van de Loet.

Op klompen door Schagen

Nu ik toch weer op meester Maarten Visser terug grijp denk ik steeds weer aan m'n oproep jaren terug. Wie bezit nog gedichten of versjes van die meester uit de 20er jaren, of er nog familie bestaat weet ik ook niet. En toch heb ik jaren terug een copie mogen maken van liedjes en oude gedichten over het oude Schagen maar de omslag was van de bundel af en de naam van de schrijver dus onbekend. Op mijn oproep heb ik nooit enige reactie mogen ontvangen.

Deze foto van de molen aan het einde van de Loet als men de kale Menisweg op ging was van de Melkhandel Meurs, links op de foto nog het bestaande pakhuis (nu garage de Graaf) rechts lagen de schuren met graan, de zakken werden volgeschapt en op de rug van de sjouwers getild, het trappetje op uit de schuit, over de straat naar het pakhuis weer een trap op. Onmenselijk zwaar werk waar Henderick de Boer en Hil Schrieken van mee konden praten. Hierbij het gedicht wat "ene wandeling" beschrijft vanaf de Loet. Volgens mij moet Meester Visser daar de maker van zijn, wie o wie weet daar iets van?

Eene wandeling.

Waar de breede molenwieken
Door den wind met sneller spoed
In de lucht haar baan beschrijven,
Is het einde van de Loet.

't Vriend'lijk uitzicht van de vlakke
Schrikt geen wandelaar terug.
Vóór ons leidt een breede grindweg
Naar de hooge Menisbrug

't Vergezicht, van hier genoten,
Over wei en dorp en vaart
Is natuurvriend welgevallig:
Eenvoud hier aan 't schoon zich paart.

't Hooge riet langs breede vaarten,
Spieg'lend zich in 't klare nat,
Wuift de pluimen, wijl het windje
Zachtkens 't riet bewogen had.

Eenden zwemmen in het water;
Visschen spart'len voor het oog;
Vogels reppen vlugge wieken
Vliegen pijlsnel naar omhoog.

Tal van torenspitsen rijzen
Boven 't kleed der groene wei.
Als haar zoom blinkt in de verte
Hollands breede duinenrij

Zie, Valkoog, het lieve plekje,
Dat in 't groen verscholen ligt!
Uit 't geboomte, rijk bebladerd,
't Kerkje zich naar boven richt.

Wipbrug, damhek, huismanswoning,
Blauwe lucht, hoog boven d' aard,
Vormen saâm een heerlijk landschap,
Hollands besten schilders waard.

't Pad geleidt ons naar den oever
Van het wijde Schager wiel,
's Zwemmers luste, als des zomers
's Waters frischheid hun geviel.

Breede zoom van riet en biezen
't Vischrijk meertje wijd omvat
Menig heerlijk waterbaarsje
Schuilt in 't riet of springt in 't nat.

Verder voert de weg ons weder,
Rechts van 't Zeegebuurtje af,
Waar de Oude Dijk verkondigt,
Wat der Vaad'ren vlijt ons gaf.

Tot den omringdijk West-Friestlands
Strekt Burghorn zijn velden uit;
Aan den golven macht ontwoekerd,
Onze Vaad'ren rijke buit.

Zie, wat weelde van gewassen
Rechts en links de oogen trekt;
Wat verscheidenheid van groente
Hier de zwarte akkers dekt.

Op West-Frieslands sterke walle
Blijkt het oog ter wederzij
In een dal van vlakke velden ,
Breed gebied der groene wei.

Van 's lands bolwerk, Schagens grenze,
Voert langs Lagedijker brug,
't Pad, met breede, groene zoomen,
Ons naar Schagen weer terug.

Vele zijn de groen paden
Binnen Schagens rechtsgebied,
Waar het oog, natuur beminrend,
't Schoonste vergezicht geniet.

Roem' de Gelder op zijn bosschen,
Roem' de Drent op bruine hei,
Schagen roemt op 't Hollandsch landschap,
Op zijn heerlijk groene wei!

Een 60 jarig jubileum

Op klompen door Schagen.

Het is deze maand zestig jaar geleden, dat mijn verloving uitraakte. Een gebeurtenis, die in geschiedenisboeken beslist niet terug te vinden zal zijn. Mijn verloving was trouwens van korte duur.

Laat ik direct zeggen, dat de schuld voor het volle pond of beter nog voor vele kilo's bij mij lag. Want wij schudden wel eens het hoofd over deze tijd, maar vroeger waren we ook niet van zulke lieverdjes. Alleen we stonden wat "kort aan het seel", wat verdiensten en middelen van vervoer betrof.

Mijn verloofde woonde onder Hoorn in Midwoud en was dochter van een slager. Goed van lijf en leden, waar je gerust mee voor de kramen langs kon gaan. Het was de tijd van het gebroken gewertje, dat ze altijd op de fluwelen jurk had zitten. Ik had een hekel aan die jurk en had steeds het idee, dat haar moeder de wenkbrauwen fronste als het wat kreukelig zat. Want in de ogen van de dorpsgenoten was ik toch een "pias".

De "Schager Buziau", de jaren 1927-1938 naar een schilderij van Jan Koning.

In die tijd had ik ook geen nagels om m'n gat te krabben en hoopte als artiest door 't leven te gaan. Maar ja, 's morgens om zes uur moest ik mee naar "de akker" om vuil te plukken tot 's avonds zes uur en soms zei vader zondagmorgens nog: "We moesten dat kleine bedje vroege rooie (koolplanten) nog effies doen voor kerkstijd.

Nee, vader was niet zo toneelachtig. Mar moeder was heel anders en als vader zaterdagavond naar "de skeerwinkel" was, hielden wij repetitie. Moeder lachte zich tranen als ik met m'n verkleedpartijen bezig was. En vaders begrafenishoed; hij was drager bij de uitvaartvereniging; is tientallen malen uit de doos geweest als ik "de Boemelbaron" of de begrafenis van "Manke Nelis" vertolkte.

Om op het jubileum van m'n verbroken verloving terug te komen. Ik was achttien, toen ik een optreden had in Aartswoud, later bekend als "blote biene land". De kastelein heette Barten en nog glashelder herinner ik me, dat het een man was, die voor de "gelijkigheid" met z'n klanten meedronk, maar omdat de klanten altijd wisselden altijd het onderspit dolf. Waardoor de klanten zelf maar moesten zeggen wat ze moesten betalen. Of dat allemaal "volgens Bartjes" ging weet ik niet en de vrouw leek mij ook geen horeca-type.

Ik zou de avond verzorgen met mijn pianist Leo Koning. De entree was zestig cent met "bal na". Nu was zo'n avond voor de dorpspe schone weer eens iets anders en als je een van hen na afloop ten dans vroeg, moest je goed uitkijken, want anders kon je een pak voor je donder krijgen als ze al "verzaid" was in de ogen van de dorpspe hanen.

Ik had geluk, want die ik vroeg was een vreemde eend in de bijt. Ze kwam uit Midwoud en was voor " 'n nachie" bij een vriendin aan de Gouw. En och je weet hoe dat gaat: je vraagt of je haar thuis mag brengen, in dit geval tot aan het damhek want ze was bij anderen "te warskip".

We maakten een afspraak dat ik naar Midwoud zou komen te "koffie ophale", een oud gebruik wat je als een soort keuring kon beschouwen bij de ouders thuis. Dikwijls kwamen dan de burens met een "kakboodschap" bijvoorbeeld een kopje suiker of een half onsje rookvlees lenen. En zo werd je gewogen en zat Mien met een rode kleur op die donkere fluwelen jurk de reactie's af te wachten.

En als we dan naar het eerste deuntje gingen in café "Halfweg" of "De Koekoek" gingen de gordijnen opzij om Mien en die komiekeling te zien. Ze wisten niet, dat ik de volgende dag om zes uur weer in de koolplanten lag, net zo goed als die jongens daar "Dirkjes- of Maagdenperen" moesten plukken.

En zo fietste ik een klein jaar van Schagen naar Midwoud en als ik thuis kwam, was het dikwijls zo meteen in de dagelijkse kleren want "bij nacht een man bij dag een man" lag voor in vaders mond.

Toen besloten we ons te verloven en kochten bij Metz op de Turfhaven onze ringen, wat een rib uit je lijf was.

Precies een week later zou ik optreden in Hauwert in de zaal van Lan Hoek tegen een fantastische gage van dertig gulden. Dat bedrag had ik voordien nooit verdiend. Ik zou alleen het programma na de pauze vullen en natuurlijk zou Mien mee. Toen ik op m'n fiets in Midwoud aankwam bleek dat m'n verloofde "de Bof" had gekregen.

Dus trok ik alleen naar Hauwert en zou na afloop in Midwoud blijven slapen. Een staand volle zaal en veel succes; je bent dan nauwelijks achttien jaar en toch wel een beetje trots en maakt dan niet zo'n haast om weg te komen. Trouwens het bestuur vroeg of ik nog even aan kwam zitten, zo als men stelde en toen gebeurde het.

De dames moesten de heren vragen en laat ik haar maar Trien Vos noemen, het eind van het verhaal was dat ik haar naar huis bracht daar ik toch die kant op moest. U moet daar nu direct geen slecht van denken, beslist niet. Ik kreeg wel een slik over m'n wang, maar verder niets. In die tijd was het niet van "hupsekee" zoals u wellicht zou denken. Enfin ik om twee uur op Midwoud aan en het bevreesdde me al, dat alle lichten nog brandden. M'n naveltje begon al te trillen want ja helemaal goed was het niet. Een onbekend familielid had mijn zijsprong doorgebeld. Er is weinig gesproken en nadat er iets gezegd was, vloog de ring door de kamer over het gladde zeil onder een kast en het leek mij het beste op Schagen aan te gaan. Alles tegen wind en met loden schoenen want ik was de schuld van alles. Het heeft zeven jaar geduurd eer ik weer een ring aan m'n vinger schoof en die zit er nu alweer dik tweenvijftig jaar aan.

Foto uit 1928, uit de Schager revue.

Verder heb ik ruim veertig jaar op het toneel gestaan, waarvan twintig als volledig beroeps. Ik was wel nooit zo'n grote, maar weinigen zullen zo veel afwisseling hebben meegemaakt vanaf de tijd dat ik als enige bij de grote Ter Hall revue altijd op het toneel van het Koffiehuis mocht komen bij de grote Buziau en Nieuwenhuizen en Roosje Kohler van Gelder. Ter Hall was afkomstig uit Anna Paulowna en bezat later Neerlands grootste revuegezelschap met een strenge discipline. Er was in die tijd geen elektrische stroom en een grote locomotief stond op de Gracht voor Jan de Rooy (als stroom opwekker). De mensen in de zaal genoten van de revue en de jeugd op straat van de locomotief vooral als de machinist de vuurmond opende en kolen voerde.

Een interview met Joop van Zijl.

In de jaren eind twintig waren de gloriedagen van de Schager revue. Jaarlijks trok deze volle zalen in het Noordhollandsch Koffiehuis. Er werkten vijftig tot zestig personen aan mee en had de naam "De Schager Buziau" mee gekregen. Ondertussen richtten wij het Schager Carnaval op als eerste in Noord Holland. Dat duurde tot de mobilisatie in 1939.

Daar tussendoor trad ik in heel West Friesland op voor verenigingen als Harmonie, Staatspensioen, Gijm enz. alles met een koffertje achter op de fiets, met carbid lantaarn en wegen met in het midden een paardepadje en grint langs de kant.

Na de oorlog kwam voor mij de grote tijd, een eigen gezelschap.

Met Nic Raven en z'n volkswagenbusje trokken wij door het hele land. Van noord tot zuid en van oost naar west. Dat was ook de tijd van ons radio-optreden voor de K.R.O., "De klok heit negen", "Bonte dinsdagavond trein" enz. enz. Met al die grote uit die tijd zijn we opgetreden.

Vele artiesten hebben vele jaren met ons gewerkt; Lia Belmer, Dolf Driessen, Toby de Vries, Ben en vele anderen.

In 1968 heb ik er een streep onder gezet en belangeloos nog vele malen voor Ouden van Dagen, buurtverenigingen etc. verhalen verteld uit mijn artiestentijd en over mijn geboorteplaats Schagen.

Ik heb nooit de tijd mee gemaakt van duizend gulden per avond, maar wel duizend maal genoten van m'n vak. En och, ik heb toch niet slecht geboerd. Je kan toch maar een sigaar gelijk in je mond hebben.

In ons kinderprogramma in Circus Oempapa. Dit vond ik het dankbaarste werk.

In de zeventiger- en tachtiger jaren heb ik nog een paar boeken mogen schrijven en een enkele grammofoonplaat mogen opnemen.

Maar ik hou er nu mee op, ik loop zelf tegen de tachtig. Als het gebeurt is met me en Onze Lieve Heer zou zeggen "Buisman wil je morgenochtend bij komen praten, geloof ik, dat hij om twaalf uur zou zeggen" Je kunt vanmiddag wel mee eten", want zo is hij beslist.

Harmonie - Vereeniging „Concordia“

(Directeur: H. B. SCHENKELS)

OPENBARE UITVOERING

op ZONDAG 23 NOVEMBER 1930, in de zaal
van den Heer Jb. BORST.

Met medewerking van den Heer Jan Buisman

AANVANG 8 UUR (precies).

PROGRAMMA :

1. Vivat Europea! Marsch E. Larue
2. Le diamant noir. Ouverture . . . F. Popy
3. In der Waldschmiede. Characterstück .
4. Een dorpsfeest. Fantaisie G. Gadenne
5. Variété sur Martha. Opera de Flotow
6. Marsch Finale

PAUZE.

Daarna optreden van den Heer Jan Buisman

VERBODEN TE ROOKEN!

Entrée 60 Cent (belasting inbegrepen)

NA AFLOOP BAL

Personen beneden 16 jaar hebben geen toegang.

Een programma uit 1930. Na de pauze vulde ik in m'n eentje overal in West-Friesland avonden na de pauze. Nauwelijks 19 jaar oud.

Over Klaas Boes en de dubbele moord op de Gracht

Op klompen door Schagen

Ruim 12 jaar geleden heb ik artikel al geschreven over de beruchte jaren rond 1890.

N.l. De Kerkebrand - Het oproer in Schagen om Guurtje Borst en Klaas Meurs en vooral de dubbele moord op de Gedemte Gracht.

Het heeft in een van m'n boeken gestaan maar nog wordt mij dikwijls gevraagd over dit drama.

Van de eerste boeken kan geen herdruk meer komen en omdat ik in later jaren de moordenaar nog heb gezien na zijn vrijlating meen ik te moeten besluiten met een herdruk over deze geschiedenis uit de donkere dagen eind achttien honderd.

SCHAGEN - Het opvallende van het vertellen over Schagen is, dat na een artikel mensen naar je toe komen met soms unieke verhalen.

Zij staven, vaak nog uit de vorige eeuw. De 34 verhalen die ik reeds schreef zijn mijn persoonlijke herinneringen; enkele zoals mijn grootvader ze vertelde. Zoals het verhaal over Guurtje Borst en Klaas Meurs. Zorgvuldig had ik beide lezingen overwogen om een zo ruim mogelijk beeld te krijgen.

Het slotverhaal stond in een oude vergeelde courant:

Het naspel.

Tal van Schagenaars hadden zich te verantwoorden voor het gerechtshof te Alkmaar en er werden straffen uitgedeeld.

Ten tweede trouwden Guurtje en Klaas, maar hun huwelijk bleek een mislukking. Sommigen meenden te weten, dat de twee, die met zoveel rumoer tot elkander werden gevoerd, later in alle stilte gescheiden zijn.

Dat had ik bewust niet gebruikt omdat het niet na te gaan was op dat moment. Plots daagde iemand op met een foto van Guurtje, de hele stamboom van de familie Borst en een schat aan gegevens.

Guurtje Borst, geboren te Schagen 14-6-1868, overleden te Amsterdam op 4-2-1958. D.v. Jan Borst en Catharina Balvers. De eerste keer gehuwd 20-11-1891 met Klaas Meurs; graan- en fourage-handelaar, later kastelein. Overleden 18-8-1895. Voor de tweede maal gehuwd te Den Helder op 8-7-1897 met Jacobus van Eijzeren, geb. te Domburg op 28-11-1874. Eerst sergeant-schrijver bij de Kon. Marine, later notarisklerk. Overleden te Amsterdam op 2-9-1942. Kinderen uit dit huwelijk 2, waarvan nog één in Den Helder woont. Guurtje is dus 90 jaar oud geworden.

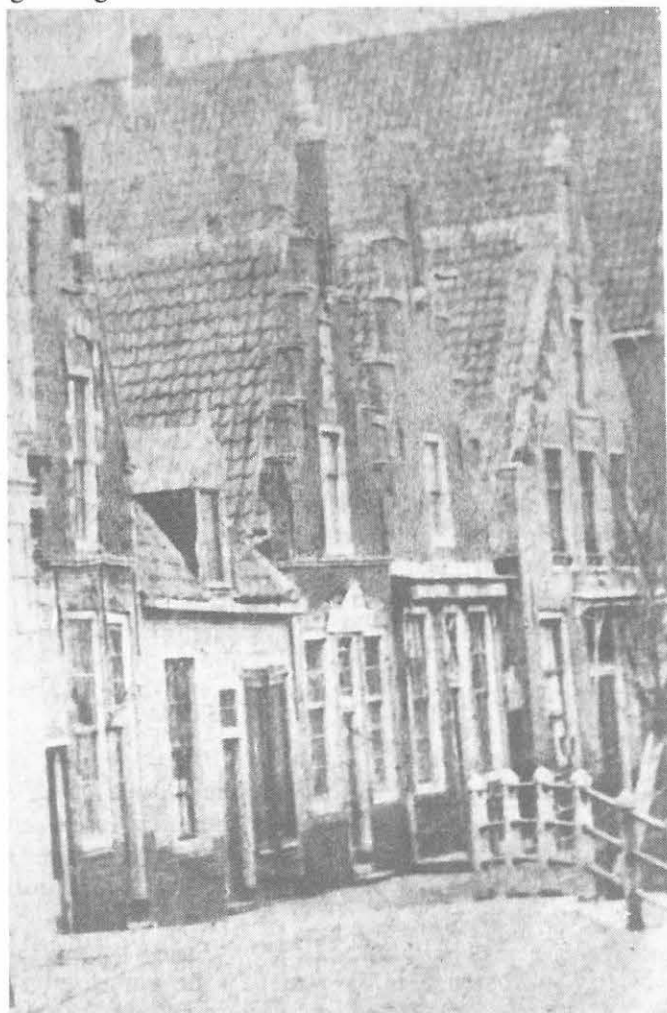
Het was wel roerig in Schagen, in die laatste jaren van de vorige eeuw. De "Kerkebrand", "Guurtje en Klaas" en niet te vergeten de Dubbele Moord op de Gracht door Klaas Boes. (Hij woonde waar nu de Schouw is). Jaren daarna heb ik hem ontmoet naast onze tuin. Hij bezocht de begraafplaats. De vrouw van doodgraver Bijpost kwam over 't hek vertellen dat ze hem gesproken had.

Ze had een foto van een pension dat hij onder de naam Roozenlaar of Roozendaal begonnen was.

In zaal Schaaf in Leeuwarden kwam eens iemand bij ons achter de coulissen. Hij hoorde dat we uit Schagen waren en vroeg of de naam Klaas Boes ons iets zei. Mij zei de naam natuurlijk genoeg. Hij was oppasser geweest in een gevangenis en vertelde dat Klaas de meest voorbeeldige gevangene was geweest die hij ooit meegemaakt had.

Ik meen dit gebeuren nog eens uit de herinnering te halen. Ook weer gesteund door de verhalen van grootvader en van anderen, die ik vele jaren terug persoonlijk gekend heb, en uit de Courantenverslagen van die dagen.

Het drama speelde zich af op de Gracht in het pand waar nu de stomerij van Wardenaar gevestigd is.

De Gracht in 1894. Rechts het pand van Vermeulen, de slijterij. Het is nog onveranderd gebleven. Twee huizen naar links woonde Klaas Boes (nu Wardenaar), het dwarse huisje was dat van de Wed. Buete (de Schouw).

12 augustus 1894.

Op zondagmorgen, 12 augustus 1894, 's morgens om zeven uur stapte een meisje de winkel van de Weduwe Buete binnen. Niemand kwam naar voren op haar geroep. Ze ging naar buurman De Haan (nu Siemons) die daar een winkeltje dreef. In de wetenschap dat buurvrouw stokdoof was, ging De Haan in de keuken kijken en vond haar - vermoord - in de stoel zitten.

Het ontzettende nieuws ging als een lopend vuurtje door Schagen, en een menigte verdrong zich voor het huis.

Uit een onderzoek bleek dat de Wed. Buete zaterdagavond - onder haar bezigheid - snijbonen snijden - in slaap gevallen moest zijn, en zo overvallen werd. Met een bijl was haar hoofd ingeslagen en met een tafelmes was haar de hals nagenoeg afgesneden. Daar men haar in zittende houding aantrof met het snijbonemesje nog in de hand veronderstelde men dat zij reeds bij de bijlslag het bewustzijn verloor.

Na de moord werd de bij haar inwonende nicht Anna Beyers, die reeds naar bed was, doch vermoedelijk door het lawaai wakker geworden, in haar bed overvallen en met een groot vleeschmes uit den winkel eveneens vermoord en als 't ware afgeslacht. Op de grond en op de kleren van de slachtoffers vond men petroleumvlekken zoals verondersteld werd dat brandstichting de bedoeling was om de sporen uit te wissen. Dat was dus mislukt.

De kasten waren opengebrouwen en alles over de grond verspreid. Een kappenstel, enkele effecten en wat bankpapier had de dader over het hoofd gezien. Het opvallende was dat die zaterdagavond een paar ingezetenen die rond elf uur de scheerwinkel van Boes verlieten (De Schouw), een angstig gegil hebben gehoord van "O, God. O, God!"

Een der mannen wilde reeds het huis binnengaan, maar de ander maakte de opmerking dat de weduwe en haar nicht wel meer een woordenwisseling hadden. Dus werd van het voornemen afgezien. Nog een derde kwam aanlopen maar alles bleef stil en donker. Wel zag men iemand die vier of vijf maal een lucifer aanstak. De ruzie was voorbij zo meende men en een nachtlichtje ontstoken. Dit alles gebeurde tussen elf uur en half twaalf.

Even na twaalf uur trok iets de aandacht van andere gezinsleden van Boes: alsof iemand over de schutting klom. De hond werd nog uitgelaten maar sloeg niet aan. Ook meende men bij de Wed. Buete nog de winkelbel te hebben gehoord. Het bleef een raadsel, dat zoiets op het drukste deel van de Gracht kon gebeuren. Zondagmorgen om elf uur arriveerde per trein het Gerecht uit Alkmaar. Op last van de justitie werden door plaatsgenoot Niestad "Photografiën van den lijken" gemaakt. Het gonsde van geruchten die dag door Schagen. Van velen werd een verhoor afgenomen.

Aanvankelijk werd Klaas Boes niet verdwacht. Hij was zeventien jaar. Hij maakte een eerste fout: hij wist wat.

Natuurlijk kwam dit ter ore van de justitie die hem een eerste verhoor afnam. Hij vertelde dat hij iemand gezien had met een pet op die over de schutting geklommen was. Langs de schutting stonden overal bloemen. Deze waren niet vertrapt zodat Klaas' verhaal onmogelijk kon. Hij werd weggestuurd maar begreep dat hij een fout gemaakt had. Hij herstelde dit 's avonds en maakte een gat in de heg langs Schene.

Dit werd de volgende dag ontdekt waardoor zijn verhaal geloofwaardiger werd. Want de man met de pet was niet over de schutting gegaan maar door de heg. Enkele dagen verliepen waarop niets bijzonders gebeurde.

Aan riemen.

De begrafenis van de slachtoffers vond plaats. Afgesproken was dat burens de wed. Buete zouden dragen en jongens uit de buurt Anna. Ook Klaas Boes was daarbij. Op het kerkhof was veel politie aanwezig.

Toen de jongeren aan het graf stonden zou Klaas gezegd hebben: Anna, de dader moesten ze aan riemen snijden.

De geruchtenstroom hield intussen aan. De moordenaar zou in Düsseldorf gepakt zijn en per trein in Schagen aankomen. Het stond er zwart van het volk maar er arriveerde niemand. Een ernstige verdachte was Simon Slot. In de haag bij zijn woning op 't Noord was een gouden ketting gevonden die van de Weduwe afkomstig was.

Deze fraaie grafsteen die u al eens zag in het verhaal van de rondgang over het kerkhof, herinnert aan de moord.

Klaas Boes maakte zijn tweede fout.

Tijdens de draverij ging een bulletin rond waarbij ieder die tussen maandagavond acht uur en dinsdagmorgen negen uur op 't Noord geweest was zich moest melden bij de politie.

Klaas had op de buurt verteld, dat hij die avond een boodschap op 't Noord had gedaan, voor zijn baas Bierenbroodspot. Hij meldde zich niet en werd 's avonds tijdens het bal in de Ceres opgehaald. Thuis werd een huiszoeking gedaan en hij werd op transport gesteld naar Alkmaar. Donderdag verscheen in de Schager Courant het volgende bulletin:

Donderdag 23 augustus 1894.

Simon Slot en Klaas Boer (17 jaar) inwoners van Schagen, zijn in de afgelopen nacht alhier gearresteerd.

Erstgenoemde als dader, laatstgenoemde als medeplichtige van de dubbele moord. De dader ontkent, de medeplichtige heeft bekend. Beiden zijn vergezeld van de Officier van Justitie, met rijtuigen naar Alkmaar gebracht.

Al spoedig bleek dat Simon Slot onschuldig was en dat Klaas op die avond een ketting op 't Noord in de heg had gelegd om Slot verdwacht te maken. Zijn bewering dat Slot de moorden begaan had en hij alleen maar geholpen had, waren spoedig ontzenuwd.

Diezelfde avond zei één van de klanten in het café van Antoon Boes tegen zijn vrouw Geertje Jes: Moedertje, moedertje, jij weet er wel meer van....

Daarop greep ze een scheermes en bracht zichzelf om door zich de hals af te snijden. Dat deed opnieuw een massa mensen naar de Gracht stromen.

Intussen had Klaas een volledige betekenis afgelegd, en werd Simon Slot volledig gerehabiliteerd. Het was een roofmoord: de buit was in de tuin van 't Koffiehuis begraven. Na de misdaad was hij nog teruggekeerd, daar hij zijn pet had verloren.

Klaas Boes pleegde de moorden op aandringen van zijn moeder. Hij werd veroordeeld tot levenslang. Enkele malen kreeg hij gratie, door voorbeeldig gedrag. Na zijn vrijlating mocht hij een andere naam aannemen.

Jarenlang leefde de naam Klaas Boes voort. Op winteravonden werd het gruwelijke verhaal weer opgehaald. Zelfs Heyermans gebruikte de naam Boes in één van zijn stukken waarin iemand van moord beschuldigd werd.

Ook in vliegende blaadjes werd het gebeurden verhaald. Als bijzonderheid vermeldde men dat de baas van Klaas Boes - Bierenbroodspot in die dagen een nacht van huis moest. Zijn vrouw vroeg Klaas of hij daar wilde blijven slapen daar ze bang was alleen thuis te blijven zolang de moordenaar niet gepakt was.

LIED
VAN DE
VREESELIJKE MISDAAD
te **SCHAGEN**

Wijze: Op 't somb're kerkhof enz.

Hoort allen, hoort eens even aan,
Wat of ik wil bezingen,
Al zal daarbij wellicht een traan
Aan menig oog ontspringen;
't Is van zoo'n snoode dubb'le moord,
Als waarvan zelden werd gehoord;
Onlangs gepleegd te Schagen.

De weduwe Bute en haar nicht,
Die woonden daar te samen,
Tot moordenaars haar 't levenslicht
Op 't vreeselijkst ontnamen;
Ja, beiden werden in den nacht
Van d' elfden dezer, omgebracht,
Op gruwelijke wijze.

De weduw, zittend in haar stoel,
Werd zoo, o zond' en schande!
Vermoord, onthalsd en met het doel
Haar daarna te verbranden;
Ja d' eene hand was reeds verkoold;
Hoe komt een mensch toch zoo verdoold
Verdwaald op 't pad der zonde?

Het Nichtje dat werd in haar bed,
Bijna onthoofd gevonden,
Doch na 't wanhopigste verzet,
Te zien aan hare wonden;
De wreede, wreede marteling,
Die dus haar dood te voren ging,
Breekt zelfs het hardste harte.

De droefheid was ook algemeen,
Ontsteld, het gansche Schagen,
Maar, onder jamm'ren en geweën,
Verrezen steeds de vragen:
Waar vinden wij de moordenaars,
Of moordenaar, die zoo barbaarsch
Die snoode daad verrichtten?

En nu de moord'naars zijn ontdekt
Van deze gruweldaden,
Heeft het nog meer afschuw verwekt
Dan men had kunnen raden,
Ja, was het een ontslagen boef,
Dan was het feit nog niet zóó droef,
Hoe droef het ook mag wezen!

Een jongeling toch, uit de buurt,
Precies van Anna's jaren,
Door heb- en geldzucht aangevuurd,
Vond, helaas! geen bezwaren,
Zijn bureu, die hij ied'ren dag,
Soms meerdermalen, sprak en zag,
Laaghartig te vermoorden.

Klaas Boes, dien snoode moordenaar,
Droeg, zonder te bezwijken,
Het meisje grafwaarts met de baar,
En hielp de kist mee strijken,
Ja zelfs ook heeft hij, naar men zegt,
Een grafkrans op haar graf gelegd,
Met diep geveinsde droefheid

Na volle een-en-veertig uur,
Van 't allerstrengst verhooren,
Kreeg Boes, de jongen, het te zuur
Zijn misdaad te vermoren;
Ja, hij kwam tot bekentenis,
Hetwelk zeer veel ontstentenis.
En ijzing deed verwekken.

Hij werd ja daarna zwaar geboeid,
Om de zaak wat voor te lichten,
Gestreng bewaakt en diep verfoeid,
Daar hij er nog een betichten.
Ja, dat die maar' door Schagen ging
Was diepe verontwaardiging
Al wat men zag en hoorde.

Verdacht van medeplichtigheid,
En moog'lijk wel ten rechte,
Ging vrouw Boes, uit voorzichtigheid,
Haar eigen zaak beslechten,
Zij heeft, na eerst te zijn verhoord,
Zich op dienzelfden dag vermoord,
De hals zich afgesneden!

O zucht, o lage zucht naar geld!
Wat hebt ge hier bedreven?
Twee vrouwen werden met geweld
Beroofd van 't dierbaar leven.
Een jonkman in zijn levenskracht,
Misschien voor altijd weggebracht;
En zelfmoord daarenboven.

O mochten wij uit dezen daad
Deez' gruweldaad, dit leeren:
Om voor 't bedrijven van elk kwaad
Intijds terug te keeren;
Hoe diep bedroefd het dan ook zij,
Dan zou deez' ramp de maatschappij
Tot zegen kunnen wezen.

Augustus 1894